

Het Nederlands Filmfonds in 2024

jaarverslag

Het Nederlands Filmfonds in 2024

jaarverslag

NL FILM
FONDS

“De Amerikanen
noemden ons
een wildcard”

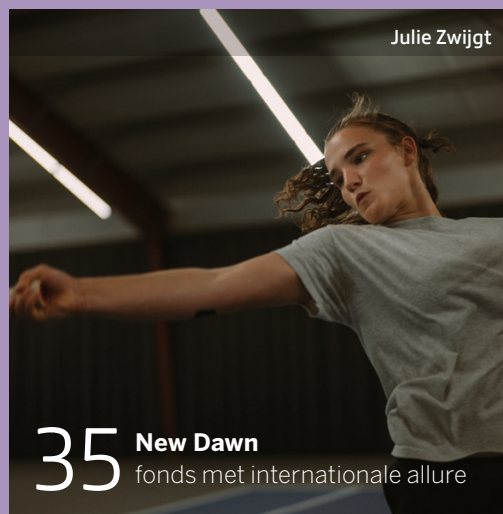

Inhoud

Introductie	4
Gesteunde filmproducties en filmactiviteiten 2024	6
HST 1 Selective Funding	8
HST 2 Production Incentive	16
HST 3 Talentontwikkeling	20
HST 4 Internationalisering	33
HST 5 Professionalisering	39
HST 6 Vernieuwing	41
HST 7 Zichtbaarheid	46
HST 8 Organisatie	50
Bijlagen	
52	Verslag Raad van Toezicht
53	Governance & Financiën
61	Samenwerking cultuurfondsen
66	In release / in première
68	Samenstelling organisatie

“Ik ben steeds meer mijn eigen stem aan het vinden”

Introductie

Het Nederlands Filmfonds in 2024

‘Niets zo beweeglijk als film’ schreven we als eerste zin in ons nieuwe beleidsplan 2025-2028, dat afgelopen jaar uit kwam en net van kracht is. Daarmee refereren we niet alleen aan de kunst van het bewegend beeld zelf, maar ook aan het voortdurend veranderende speelveld waarin de filmsector zich beweegt. Dat geldt ook voor het Filmfonds zelf, dat als organisatie continu in ontwikkeling is.

Transitiejaar

2024 was een transitiejaar waarin het Fonds in aanloop naar de nieuwe beleidsperiode een aantal concrete wijzigingen doorvoerde met als doel meer focus op kwaliteit, meer creatieve vrijheid voor de makers en meer aandacht voor het publiek.

Een paar voorbeelden. Om de productionele en artistieke kwaliteit te versterken, verhoogden we in diverse categorieën de subsidiebedragen fors. We startten daarnaast met pitchpanels voor speelfilms en lange documentaires om in een vroeg stadium op kwaliteit te selecteren. Vanuit het adagium ‘minder hoepels, minder deadlines’ vervielen de deadlines voor scenario-ontwikkeling en

voegden we aparte aanvraagrondes voor artistieke en productieontwikkeling samen. Ook werd een tweejarige *slatefunding* subsidie voor onafhankelijke productiehuizen ingevoerd. Makers kregen verder de mogelijkheid om al in de ontwikkelingsfase expertise in te huren op het gebied van positionering en publieksbereik. Op deze manier willen we bijdragen aan het versterken van de aansluiting van filmprojecten op het beoogde publiek en daarmee de zichtbaarheid. Voorjaar 2025 zal het Fonds twee nieuwe impulsregelingen introduceren die artistiek en commercieel succes van makers belonen. Met deze bijdragen gaan we makers o.a. extra financiële ruimte bieden voor de vrije ontwikkeling van een volgend project.

Balans tussen publieke en private financiering

Als Fonds willen we makers faciliteren om de mooiste, de relevantste, meest gemakkelijke, meest gedurfde films te realiseren waar een divers publiek zich in kan herkennen en van kan genieten. Tegelijkertijd zien we dat het Fonds het niet alleen kan. De sector groeit, de vraag naar content groeit. Ook de concurrentie neemt toe met in 2024 een recordaantal films dat werd uitgebracht in de bioscopen en filmtheaters. De overvraging in diverse rondes (zowel bij de Netherlands Production Incentive als bij de diverse selectieve regelingen) zorgen voor onzekerheid en frustratie. De afhankelijkheid van de publieke financiering door het Filmfonds is groot, ook in vergelijking met publieke fondsen in ons omringende landen. Tegelijkertijd blijft de financiering vanuit de markt en van private

partijen in Nederlandse films achter. Het moet daarom aantrekkelijker worden om in de Nederlandse film te investeren. Meer kwaliteit en ondernemerschap vanuit de sector kunnen daar aan bijdragen, maar ook een extra fiscale prikkel voor de markt zou hier een vliegwiel voor kunnen zijn.

Versterking organisatie

Naast al het 'gewone werk' richtten we het afgelopen jaar de blik ook naar binnen. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we een nog beter functionerend, nog daadkrachtiger en nog toegankelijker fonds worden? In een intensief verandertraject onder begeleiding van een externe adviseur werden met input van alle medewerkers van het Fonds uitgangspunten geformuleerd voor een nieuwe organisatiestructuur. Deze zal in 2025 verder worden uitgerold.

Laetitia Griffith nam in 2024, vanwege het verstrijken van de maximale zittingstermijn, afscheid als voorzitter van de Raad van Toezicht. Het Fonds is haar bijzonder dankbaar voor haar inzet en de bekwame wijze waarop zij het Fonds door de zware jaren van de pandemie, een veranderend financieringslandschap en directiewisselingen wist te leiden. Met ingang van 1 oktober 2024 is op unanieme voordracht van de raad van toezicht en het bestuur, Jorien Wuite als nieuwe voorzitter benoemd door de minister van OCW.

Een prachtig filmjaar

Tot slot, terugkijkend op het afgelopen jaar, zijn er mooie successen te vieren. Aan talent (beginnend of bewezen) geen gebrek

in Nederland. In dit jaarverslag interviews met Oscarwinnaar Victoria Warmerdam en Oscargenomineerde en BAFTA winnaar Nina Gantz. Afgelopen jaar was er een brede vertegenwoordiging van Nederlandse VR-producties te zien op het prestigieuze Festival South by Southwest. Nederlandse documentaires waren in 2025 goed vertegenwoordigd op grote festivals als CPH:DOX en het IDFA. Op het filmfestival van Cannes waren in 2024 negen films te zien die in (co-) productie met Nederlandse makers en filmprofessionals werden gemaakt.

In eigen land deden vooral de familie-, en jeugdfilms het goed. Het marktaandeel voor de Nederlandse film in de bioscopen steeg, voor het eerst sinds acht jaar, naar 17%. High-end series, mede gefinancierd dankzij de Production Incentive, trokken miljoenen kijkers op de publieke en commerciële platforms. Talent uit heel Nederland wordt gestimuleerd via de inmiddels succesvolle en professionele talenthubs in o.a. Limburg, Brabant en Friesland. In het Caribisch gebied van het Nederlands Koninkrijk ging het ontwikkelingstraject Studio Caribe van start, dat meteen kon rekenen op enthousiaste respons. En dan weten wij op de burelen van het Fonds op basis van de plannen en werk-kopieën al wat voor moois er nog aan zit te komen. Ondanks de druk op de financiële middelen en ondanks de turbulente tijden waarin we leven, verheugen wij ons ook in 2025 weer op een prachtig Nederlands filmjaar!

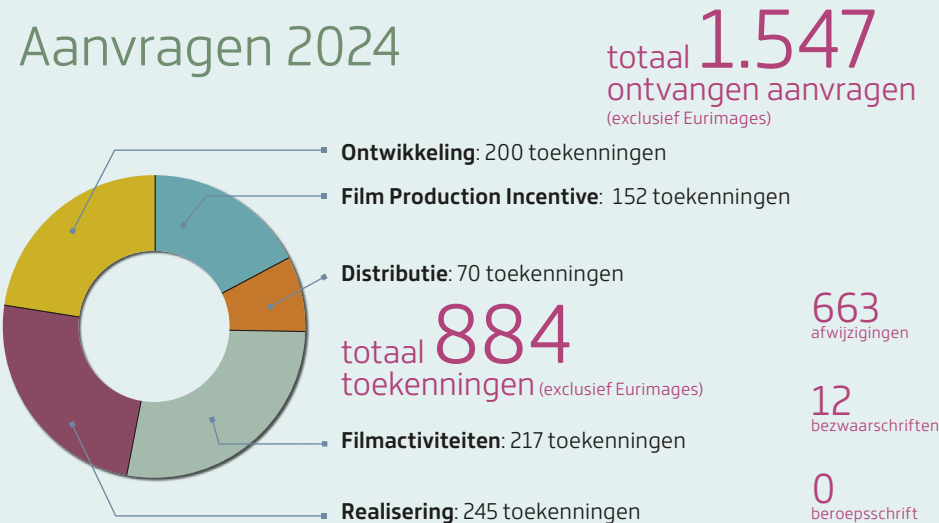
Sandra den Hamer, Algemeen directeur-
bestuurder

Gesteunde filmproducties en filmactiviteiten 2024

Toegewezen bijdragen 2024

Aanvragen 2024

Totaal aantal selectief ondersteunde projecten realisering en afwerking 2024*

Speelfilm (incl. 19 regulier, 2 Cinescoop, 1 Caleidoscoop)	22
Documentaire (incl. 12 regulier, 3 Teledoc, 1 Cinedoc, 6 Caleidoscoop en 13 Teledoc Campus)	35
Korte film (incl. 4 Korte animatie, 12 Wildcards, 5 Ultrakort, 44 div. Korte film)	65
Onderzoek & Experiment (incl. 11 regulier, 2 De Verbeelding, 12 Immerse\Interact)	25
Minoritaire coproductie – Speelfilm	19
Minoritaire coproductie – Documentaire	12
Minoritaire coproductie – Animatie	4
Minoritaire coproductie – Onderzoek & Experiment	2

* Unieke titels die een toekenning ontvingen.
Exclusief aanvullende bedragen en intrekkingen, en bijdragen i.h.k.v. New Dawn en steunmaatregelen.

Kerncijfers over 4 jaar

	2021	2022	2023	2024
Aantal ingediende projecten/activiteiten	2.144*	2.353*	1.483	1.549
Aantal toegewezen bijdragen	1.193	1.436	877	886
Toegewezen (%)	56%	61%	59%	57%
Totaal besteed bedrag €	90.054.142	81.764.684	82.771.102	100.290.672
* inclusief ideechecks (ideechecks zijn in 2023 afgeschaft)				
exclusief Eurimages aanvragen	218	1 **	1 **	2 **
exclusief niet behandelde aanvragen	3	0	5	1
exclusief teruggetrokken aanvragen	82	77	7	6
exclusief pitches	-	-	-	157

** sinds 2022 maakt het Fonds geen onderdeel meer uit van de adviescommissie van Eurimages

Verdeling aanvragen 2024

Aanvragen	behandeld	toegewezen	% toewijzing
Ontwikkeling	373	200	54%
Realisering	641	245	38%
Film Production Incentive	165	152	92%
Distributie	78	70	90%
Filmactiviteiten	290	217	75%
Subtotaal bruto besteding	1.547	884	57%
Vrijval en opnieuw besteed			
Eurimages	2	2	
Overige Activiteiten			
Subtotaal netto besteding	1.549	886	57%

Pitches

behandeld: **157**
aangemoedigd: **76**
48%

Specificatie coronasteunmaatregelen

	behandeld	toegewezen	toewijzing %	Netto bedrag
Garantie Pandemieregeling	3	3	100,0%	228.113
Subtotaal Steunmaatregelen (netto) exclusief APK	3	3	100,0%	228.113

Overzicht van de toegewezen bijdragen: www.filmfonds.nl/toegewezen-bijdragen

1 Selective Funding

Mr. K

In 2024 hebben we ons voorbereid op het nieuwe beleidsplan, waarin we een vijftal stevige beleidsdoelstellingen noemen: focus op kwaliteit, de maker centraal, oog voor talent, zicht op publiek en ruimte voor experiment. Overkoepelend thema is het nog verder stimuleren van kwaliteit van de Nederlandse film. We willen stimuleren dat er nog mooiere, eigenzinnigere films gemaakt worden die een divers publiek bereiken. Maar er zijn wel stappen nodig om daar te komen.

Kwaliteitsslag

In de afgelopen jaren hebben we al duidelijker ingezet op méér financiering voor minder films, een van de speerpunten van onze beleidsperiode 2025-2028. Zo verhoogden we bijvoorbeeld zowel de bijdragen voor ontwikkeling als die voor realisering. Op deze manier scheppen we creatieve en financiële ruimte voor makers om hun film te maken onder de meest optimale omstandigheden en met een zo hoog mogelijke *production value*.

Het aantal filmprojecten dat door het Fonds per jaar kan worden gefinancierd, is dus beperkt. Dit vraagt om scherpe keuzes bij het beoordelen van filmlannen. Tegelijkertijd zien we dat er ontzettend veel in ontwikkeling is. We willen daarom toewerken naar een gezondere balans, zowel in de ontwikkelings- als productiefase. Daarbij streven we naar twintig speelfilms per jaar in realisering, binnen alle budgethoogtes. Hierbinnen willen we minimaal vijf jeugdfilms steunen en één tot twee lange animaties per jaar. Ook

voor lange documentaire geldt dat er meer geld naar minder films gaat: we mikken op een selectie van tien projecten per jaar voor realisering.

Pitch panels

Om bij te dragen aan een kwalitatief sterker aanbod zijn we in 2024 gestart om filmlannen in een vroeg stadium te toetsen op de kansrijkheid van een plan voor een bioscoopfilm. Makers pitchten, voordat ze een aanvraag kunnen indienen voor scenario-ontwikkeling, hun filmlaan aan een onafhankelijk pitchpanel. Deze panels bestaan uit vakgenoten en experts uit de sector zelf. In 2024 organiseerden we vier pitchrondes voor speelfilm en lange documentaire. Na de eerste ervaringen hebben we het pitchproces halverwege het jaar mede met input van de vakverenigingen geëvalueerd en op onderdelen verder verbeterd.

Naast het versterken van de kwaliteit, is ook de aansluiting met het beoogde publiek cruciaal voor de zichtbaarheid van de Nederlandse film. Er worden meer films geproduceerd dan ooit en het aanbod uit het buitenland is enorm. Dat vraagt van alle soorten makers om zich te blijven onderscheiden, want zowel grote mainstreamfilms als kwetsbare, bijzondere vormprojecten hebben een publiek. We vragen makers daarom al tijdens de ontwikkeling van hun filmlaan na te denken hoe ze hun film willen positioneren ten opzichte van het bestaande aanbod en voor wie ze de film willen maken (zie hoofdstuk Zichtbaarheid).

Wander to Wonder

I Am the River, The River is Me

Krazy House

Projectevaluatie

Met de inzet op het verder versterken van de kwaliteit van films, willen we als Fonds ook beter definiëren wat we bedoelen met 'succes'. Dat kan bijvoorbeeld artistiek of commercieel succes zijn, of succes op het gebied van maatschappelijke impact. In 2024 startte het Fonds een pilot voor projectevaluatie. Is het makers gelukt om de vooraf vastgestelde ambities te realiseren? Met medewerking van de makers brengen we 12 maanden na de release in kaart wat er van de verwachte ambities is gerealiseerd. Zo evalueren we zowel het proces als de resultaten en kunnen we daarover het gesprek aangaan – zowel intern als met de makers zelf. En vervolgens waar nodig onze werkwijze verbeteren.

Vieren van succes en talent

Als Fonds willen we successen beter en vaker vieren. In 2024 startten we met de ontwikkeling van twee stimulansregelingen voor bewezen succesvolle makers en producenten. Makers die een uitzonderlijk artistiek en/of commercieel succes hebben behaald, kunnen in aanmerking komen voor een speciale impulsbijdrage. Met de bijdrage willen we makers extra financiële ruimte bieden voor de vrije ontwikkeling van een volgend project. Producenten die een bovengemiddeld groot publiek hebben weten te bereiken, kunnen in aanmerking komen voor een stimuleringsbijdrage voor een volgend project. Voorjaar 2025 zullen deze nieuwe regelingen worden geïntroduceerd.

In het verlengde van bewezen successen blijven we vanzelfsprekend ook nieuw en gevestigd talent stimuleren. Dat zorgt voor een podium én voor doorstroming van talent. Makers van succesvolle korte films stimuleren wij als Fonds bijvoorbeeld bij het maken van hun eerste speelfilm. Zo startten we in 2024 met het speciale talentontwikkelingstraject 'TalentScope Speelfilm', samen met internationale

partners TorinoFilmLab, ACE Producers en FilmForward. De eerste lichting, bestaande uit Victoria Warmerdam (*I Am Not A Robot*), Sarah Dwinger (*Kiddo*) en het hele team achter *Anne+*, hebben met hun speelfilmprojecten deelgenomen aan een intensief ontwikkeltraject, dat tijdens IFFR 2025 wordt afgerond. In november 2024 startten we in samenwerking met IDFA een zelfde programma voor documentaire, gericht op de doorgroei van meer ervaren makers met meerdere documentaires op naam, die ook internationaal zijn opgevallen. Het traject biedt hen de creatieve ruimte om hun auteurschap te verrijken en hun (internationale) speelveld te verbreden. TalentScope Documentaire, waarmee jaarlijks twee documentairemakers kunnen worden geselecteerd, werd gelanceerd tijdens IDFA 2024.

Terugkeer van slate funding

Het Filmfonds maakte in 2024 de terugkeer van slate funding bekend. De tweejarige financiële bijdrage stelt productiehuisen in staat om risico's te verminderen en vergroot de capaciteit om talent aan te trekken én te behouden. Slate funding stimuleert hiermee het cultureel ondernemerschap en versterkt de concurrentiepositie van de productiemaatschappijen binnen een sterk veranderend filmlandschap. In 2024 zijn vier productiehuisen ondersteund met een bijdrage voor Slate funding: Keplerfilm, Lemming Film, Millstreet en Docmakers.

Meerstemmigheid en diversiteit

Ook dit jaar stond in het teken van talentverbreding en het stimuleren van meerstemmigheid. Dat levert fantastische andere perspectieven en verhalen op, in alle categorieën. We zetten daarnaast stevig in op genderverhoudingen. Binnen de komende beleidsperiode stellen we ons ten doel dat al in 2026 de creatieve makersdriehoek voor twee derde uit vrouwen bestaat in minimaal de helft van alle toekenningen voor ontwikkeling (in alle categorieën). Zo

niet, dan overwegen we een quotum. Aan het eind van 2028 streven we ernaar dat bij realisering in alle categorieën, minimaal de helft van de driehoek vrouw is. We denken dat actieve stimulering hiervan in de ontwikkelingsfase, uiteindelijk effect heeft op realisering en ook op de grotere budgetten.

Successen

Er zijn in 2024 genoeg successen te vieren. Zo is *Mr. K* (Tallulah Schwab) verkocht aan Amerika, ging *Drie dagen vis* (Peter Hoogendoorn) in première op het Karlovy Vary International Film Festival en *Krazy House* (Flip van der Kuil en Steffen Haars) op Sundance. *De Jacht op Meral Ö*. (Stijn Bouma) is in Nederland goed ontvangen én goed bezocht, de film gaat ook in Frankrijk uit. Ondertussen maakt Nina Gantz een wereldwijde zegetocht met haar voor een BAFTA én Oscar genomineerde korte animatiefilm *Wander to Wonder*. Ook Mascha Halberstads animatiefilm *Vos & Haas redden het bos* viel op. En dan was er natuurlijk *I Am Not a Robot* van Victoria Warmerdam die onlangs bekroond werd met een Oscar voor Beste Korte Film.

Documentaires, zoals *I Am the River*, *The River is Me* (Petr Lom) en *Indië Verloren...* (In-Soo Radstake) ontvingen Kristallen Films in 2024, omdat zij meer dan 10.000 bezoekers naar de bioscoopzalen trokken. In het cross-over mainstream-segment zijn we trots op het aantal bezoekers én de waardering van het Nederlandse publiek voor *De Terugreis* (Jelle de Jonge). Ook moet mainstreamfilm *Verliefd op Bali* (Johan Nijenhuis) worden genoemd. Deze gaat op toegankelijke wijze en voor een breed publiek in op intergenerationeel trauma en onze koloniale geschiedenis. Precies daarin zien wij ook onze rol als rijkscultuurfonds: het stimuleren van een onderscheidend en gevarieerd aanbod van betekenisvolle films waar een divers publiek zich in kan herkennen. ♦

Iwana Chronis, Hoofd Selective Funding

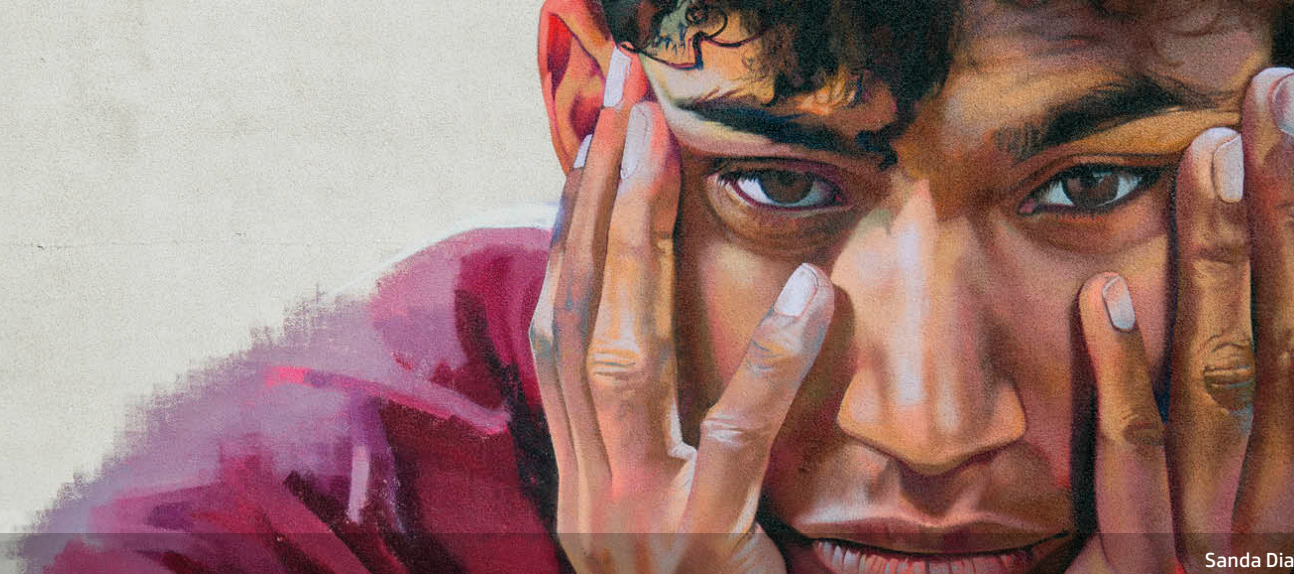

De Bezetenen

Voorbeelden van filmproducties die in de verschillende categorieën een selectieve realiseringsbijdrage kregen.

De Bezetenen

De Bezetenen wordt de derde en eerste Engelstalige speelfilm van Ena Sendjarević, die met haar veelbekroonde *Sweet Dreams* (2023) ook internationaal hoge ogen gooide. Sendjarević is zich enorm aan het doorontwikkelen met een film die opnieuw het signatuur van haar makerschap benadrukt. *De Bezetenen*, geproduceerd door Studio Ruba, speelt zich af in een ongedefinieerd, Europees land, waarin twee vrouwen vluchten voor een heksenjacht. Op humorvolle wijze speelt het scenario met verwachtingspatronen en laat met sensibele en intelligente thema's als vrijheid, onderdrukking en het patriërchaat de revue passeren - zonder eenduidige antwoorden te geven. Dat maakt *De Bezetenen*, ondersteund met een reguliere realiseringsbijdrage, een urgent verhaal in een tijdperk waarin vrouwenrechten steeds meer onder druk komen te staan. We zijn ervan overtuigd dat deze filmproductie, die in potentie een Europees publiek kan aanspreken, een belangrijke artistieke bijdrage kan gaan leveren aan het Nederlandse filmlandschap. ♦

Sanda Dia

Sanda Dia

Sanda Dia, geproduceerd door Tomtit Film en ondersteund in het kader van CineDoc, is de tweede lange documentaire van Miriam Guttman. Eerder maakte ze *Het zaad van Karbaat* (2018). De ambitieuze bioscoopdocumentaire *Sanda Dia* gaat over de gelijknamige Belgisch-Senegalese jongeman die stierf tijdens zijn ontgroeningsperiode in het Leuvense studentencircuit. Guttman reconstrueert op genuanceerde en integere wijze wat er gebeurde, inclusief de rechtszaak erna. Sandia Dia was de enige jongen van kleur en de jongens die de ontgroening leidden, waren

grotendeels van gegoede komaf. Guttman geeft een gezicht aan het slachtoffer, zijn familie en vrienden en – tot op zekere hoogte – de ouders. Ze wil daarmee een systeem inzichtelijk maken waarin sociaaleconomische klassenverschillen de morele kompassen van mensen kunnen vormen. Racisme, sociale ongelijkheid en sociale mobiliteit zijn belangrijke subthema's in deze even urgente als actuele film. Guttman zal ook animatie inzetten, daarbij samenwerkend met de talentvolle Robert Jonathan Koeyers (*It's Nice in Here*, 2022). ♦

Killabees

Eché Janga, die met zijn speelfilm *Buladó* (2020) een Gouden Kalf won, schreef met *Killabees* een young adult-drama dat zich wederom afspeelt op Curaçao. Hierin komt een zoon bij zijn van hem vervreemde vader wonen. Daarna ontstaat er niet alleen drama tussen beide mannen, maar komen ze ook in aanraking met de onderwereld én de beruchte bijenkolonies op het eiland. *Killabees*, geproduceerd door Keplerfilm, belooft een swingend verhaal te worden, waarin een alwetende *spoken word*-verteller vanuit het perspectief van een bij het verhaal van een extra laag voorziet. Door de authenticiteit van het plan kan de film, die een reguliere realiseringsbijdrage kreeg, in Nederland, maar ook internationaal, een potentieel groot, jong publiek bereiken. Zeker ook omdat de makers in hun film veel hiphop-invloeden inzetten; van het casten van hiphopartiesten tot aan de soundtrack. ♦

Floddertje

Jamille van Wijngaarden, die eerder veel jeugdtelevisie maakte, zoals *Kamp Koekieloekie*, debuteert met *Floddertje* (geproduceerd door Lemming Film) als speelfilmregisseur. Ze is een kleurrijke filmmaker met gevoel voor humor: beide heb je nodig voor een verfilming van dit boek van Annie M.G. Schmidt. *Floddertje* bestaat oorspronkelijk uit korte, iconisch geworden verhalen, met tekeningen van Fiep Westendorp. De verhaaltjes uit dat prentenboek zijn inventief met elkaar vervlochten in het scenario van Tijs van Marle, met als grote, overkoepelende verhaallijn de naderende bruiloft van Floddertje's ouders. Het beoogt een circusachtige, fantastische kijkervaring te worden voor een primaire doelgroep van kinderen tot 7 jaar oud. De makers presenteerden een solide en ambitieus plan voor een zeer welkome, vrolijke en spectaculaire mainstream jeugdfilm die kinderen (en hun ouders) graag zullen willen zien. ♦

Interview

Luuk Bouwman:
“De manier
waarop propaganda
de democratie
beïnvloedt, is ook
nu weer super actueel.”

De Propagandist

In de archiefdocumentaire *De Propagandist* portretteert **Luuk Bouwman** (*Allen tegen allen, Gerlach*) de ambitieuze filmmaker Jan Teunissen (1898-1975), door sommigen ook wel ‘de Nederlandse Leni Riefenstahl’ genoemd. Teunissen maakte propagandafilms voor de NSB en de Duitse bezetter tijdens WO II. Bouwman gaat op zoek naar Teunissens discutabele drijfveren en maakt tegelijkertijd de universele wetten van propaganda inzichtelijk. *De Propagandist* ging in 2024 in première tijdens IDFA, waar de film de Best Dutch Film Award won. In 2025 komt de film landelijk in de bioscoop. *De Propagandist* werd, net als eerdere films van Bouwman, ondersteund door het Filmfonds.

Gerlach

Nét nadat Luuk Bouwman het montage-proces van *Allen tegen allen* (2019) had afgerond, zijn documentaire over fascistische, Nederlandse bewegingen voor en tijdens WO II, dook er nieuwe, voor Bouwman potentieel gouden informatie op. Via zijn schoonmoeder kreeg Bouwman een cd-tje toegespeeld waarop de Brabantse, fascistische priester Wouter Lutkie geïnterviewd werd. Bouwman: "Dat kon toch niet waar zijn?! Die man was al ergens in de jaren zestig overleden en wij hadden tijdens onze research nooit iets van een stem- of beeldopname gevonden."

Propaganda als hoofdstuk

Bouwman zag direct aanleiding om nog eens het internet af te schuimen, speurend naar de oorsprong van die bandopname. Zo ontdekte hij dat historicus Rolf Schuurtsma in de jaren zestig, voor een *oral history*-project, diverse voormalig fascistische en nationaalsocialisten had gesproken. Lutkie dus, maar ook NSB-propagandaleider Ernst Voorhoeve en filmmaker Jan Teunissen, hoofd van de 'Filmdienst der NSB'. Die laatste had zich tijdens WO II tot de machtigste man in de Nederlandse filmindustrie ontwikkeld.

Bouwman: "In *Allen tegen allen*, een soort overzicht van fascisme in Nederland, was propaganda niet het hoofdstuk. Maar ik vond het zo interessant dat ik door wilde met dat onderwerp. De manier waarop propaganda de publieke opinie beïnvloedt en een gevaar kan vormen voor de democratie, is ook weer super actueel."

Dus doken Bouwman en zijn researcher en mede-scenarist Rik Binnendijk opnieuw in de archieven. Bij het Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid bleek de bijna acht uur durende audio-opname van het gesprek dat Rolf Schuurtsma in 1964 voerde met Jan Teunissen, aanwezig. "Het was fascinerend hoe Teunissen praat over film, zijn eigen rol in de oorlog en hoe hij daar eigenlijk vooral trots op is. Je verwacht dat iemand het boetiekleed aantrekt of er met enig inzicht op terugkijkt. Maar nee, hij zit vooral op te scheppen over dat hij bevriend was met Goebbels en Himmler..." Die audio-opnames, die voor deze documentaire door Beeld & Geluid zijn gedigitaliseerd, waren de eerste aanleiding voor *De Propagandist*. Bouwman zocht en vond een compleet archief rondom Teunissens leven en

werk. "Het gaf ons in beeld en audio een mogelijkheid om de oorlogstijd vanuit het perspectief van een collaborateur te zien, iets dat nog niet zo vaak is gebeurd. Ook maakte het inzichtelijk hoe film een rol speelde in de propaganda en hoe media op venijnig slimme wijze werden ingezet als wapen."

De wieg van de Nederlandse cinema

Uitzonderlijk was daarnaast dat Teunissen, een vermogend geboren man, in zijn jonge jaren talloze familiefilms maakte op 35mm. "Die beelden zijn op zichzelf al bijzonder: het was in die tijd veel te kostbaar om zomaar te filmen. Als particulieren al een camera konden betalen, filmde ze alleen bijzondere momenten. Teunissen had zoveel geld dat hij ook *home video's* maakte, vergelijkbaar met hoe wij nu ons familieleven vastleggen."

"*De Propagandist* is ook een beetje een *origin story* van de Nederlandse cinema: onder Teunissens leiding is de eerste grote tekenfilm gemaakt en zijn film *Willem van Oranje* was in 1934 de eerste, lange Nederlandse geluidsspeelfilm – dat zijn toch dingen die een beetje vergeten zijn. Teunissens obsessie voor film herken ik trouwens wel bij mezelf. Los van de specifieke dingen die Teunissen in de oorlog deed, stelt *De Propagandist* ook de vraag: hoe ver ga je in je ambitie? Wanneer gaat dat ten koste van mensen in je omgeving en ook in bredere zin – van de maatschappij?"

Interessante zijwegen

De Propagandist zou een film worden rondom één centraal karakter. "Ik dacht dat ik eindelijk eens een duidelijk begrenst filmplan had. Maar we vonden al snel zijwegen die té interessant waren om niet mee te nemen." Naast opnames van Rolf Schuurtsma, bleek ook het audio-archief van filmhistoricus Egbert Barten een schot

Allen tegen allen

“Er zijn nu misschien wat minder rigide opvattingen over wat een goede documentaire is.”

in de roos. “Barten was bekend met het werk van Teunissen en hij had daarnaast zelf veel onderzoek gedaan naar foute filmmakers in de oorlog: een interessant, ietwat ongeschreven hoofdstuk van de Nederlandse filmgeschiedenis. Via Bartens interviews met mannen als Jan Koelinga, Bob Kommer en Reinier Meijer begrijp je ineens dat er aan het begin van de bezetting eigenlijk best een levendige productieperiode was. De Nederlandse filmindustrie lag helemaal niet plat in de oorlog. Sterker, het bioscoopbezoek is nog nooit zo hoog geweest als in die oorlogsjaren. Maar de makers waren na de oorlog niet gebaat bij onthullingen, zo blijkt uit Bartens interviews.”

Bouwman ziet zijn documentaire over propaganda ook als een *whydunnit*. Want hoe komt iemand ertoe om opportunistische, moreel verwerpelijke keuzes te maken? “Als je die banden terugluistert krijg je hints die Teunissens keuzes een beetje inzichtelijk maken, maar in feite begreep ik er na alles te luisteren nóg minder van. Je kijkt toch een beetje in een diepe leegte. Zijn nonchalante racisme sluit uiteindelijk prima aan bij het nationaalsocialisme en ik denk niet dat hij gewetenswroeging had. We zagen ook bij andere fascistische die we bij *Allen tegen allen* spraken, dat ze – hoewel ze het steevast over hun principes en rechte rug hebben - juist heel opportuun zijn en met alle winden meewaaïen.”

De subjectieve kant van documentaire

Het is lastig om een documentaire te maken van een man wiens eigen levensverhaal, zo zegt Bouwman, in feite ‘van fictie aan elkaar hangt’. Maar Bouwman stelt dat documentaires sowieso vaak een subjectieve factor kennen. “Al verhoud je je wel tot historische feiten binnen zo’n geschiedenis. Toch is deze

film natuurlijk wel mijn interpretatie van Teunissen, door mijn selectie van thema’s en stukken. Je neemt als filmmaker kortere bochten dan je in een wetenschappelijke studie zou doen. Maar er is nog steeds wel een verschil met propaganda, waarbij de zender doelbewust aan het manipuleren of liegen is.”

In de jaren in aanloop naar *Allen tegen allen* was het, zo legt Bouwman uit, lastig om een archiefdocumentaire van de grond te krijgen. Omroepen zagen het aanvankelijk als een geschiedenisfilm, bestemd voor een televisieprogramma als *Andere Tijden*. Tot het onderwerp fascisme steeds meer begon te resoneren in het nu. “Dat gebeurde toen mensen steeds vaker de vergelijking met de jaren ‘30 begonnen te maken, met de opkomst van fascisme. Maar er heerste bij sommige omroepen lange tijd ook wel de opvatting dat goede documentaires zich in het nu moesten afspelen. Er zijn nu misschien wat minder rigide opvattingen over wat een goede documentaire is. *De Propagandist* begon aanvankelijk ook als televisiefilm. Maar gaandeweg zag Cinema Delicatessen er ook een bioscoopfilm in. Daarna konden we samen met producent Docmakers een realiseringsbijdrage aanvragen bij het Filmfonds.”

Dat Bouwman zich inmiddels bewezen heeft als maker, wat betreft projecten, waardering, prijzen en bezoekers, maakt het subsidieproces misschien iets makkelijker. “Het blijft een heel kritisch proces natuurlijk, maar het helpt mij dat ik inmiddels een aantal dingen heb afgerond, vooral omdat sommige films met complexe structuren zich moeilijk op papier laten beschrijven. Een afgeronde film gaat voor zichzelf spreken en ik denk dat ik ook steeds meer mijn eigen stem aan het vinden ben.” ♦

2 Film Production Incentive

De Film Production Incentive toonde zich ook in 2024 weer succesvol. Er werden in totaal 76 filmprojecten gehonoreerd, een flinke stijging vergeleken met de 59 in 2023. Daarnaast kregen dit jaar maar liefst 22 series een bijdrage. Dat waren er in 2023 nog 14. De jaarlijks terugkerende Monitor naar de effecten van de stimuleringsmaatregel laat bovendien zien dat de regeling tussen juli 2014 en december 2024 ruim een miljard euro aan productie-uitgaven in de Nederlandse filmindustrie heeft gegenereerd. Dat betekent dat voor elke toegekende euro gemiddeld 4,08 euro aan productie in Nederland is uitgegeven ten bate van de Nederlandse film- en av-industrie.

Er waren dit jaar vele mooie voorbeelden van Incentive-ondersteunde projecten: de minoritaire co-productie *Midwinter Break* (Polly Findlay) van Family Affair Films, en *Investigation Art Mysteries (I AM)* (Martijn Blekendaal), een documentaireserie voor de jeugd, geproduceerd door Cerutti Film. Mainstream dramaserie *Máxima*, seizoen 2 (Saskia Diesing), geproduceerd door Millstreet Films, over het leven van Máxima Zorreguieta, is een vervolg op het internationaal zeer succesvolle eerste seizoen. En ook de jeugdtelevisieserie *Saïd & Anna*, seizoen 2 (Hilt Lichten), een productie van Phanta Basta!, is een vervolg op een zeer succesvol eerste seizoen.

Meer aanvragen dan ooit

Het succes kende afgelopen jaar voor het eerst in het tienjarig bestaan van de regeling ook een keerzijde. Zowel in de categorie film als series kwamen meer aanvragen binnen dan het beschikbare budget kon honoreren. Het laat niet alleen zien dat de Film Production Incentive een brede, toegankelijke regeling is, maar ook dat de productie in Nederland hoog ligt. De financieringsmix staat daarbij continu onder druk, wat onzekerheid met zich meebrengt voor makers en producenten. De Incentive is bedoeld als slotfinanciering, maar andere mogelijkheden voor bijvoorbeeld private financiering uit de markt zijn beperkt. Een uitdaging voor de gehele sector.

Er is vorig jaar vanuit de Incentive afgerond 25,8 miljoen euro uitgegeven aan film en 17,2 miljoen euro aan series. Omdat we afgelopen jaar aan het eind van de beleidsperiode zaten, konden we teruggevallen bedragen opnieuw inzetten wat het budget aanzienlijk verhoogde. Dit nieuwe jaar en nieuwe beleidsperiode gaan we van start met het standaardbudget van 19,3 miljoen euro voor film. Voor series is er jaarlijks 9 miljoen euro beschikbaar. Vanwege de grote behoefte op het gebied van series, heeft het Fonds besloten om 1,5 miljoen euro per jaar uit eigen middelen toe te voegen aan het standaardbudget van 7,5 miljoen euro vanuit OCW.

Verbeteringen en evaluatie

Bij de start in 2014 werd afgesproken om de werking en impact van de stimuleringsregeling na 10 jaar te evalueren. Een onafhankelijk onderzoeksbureau is hier eind 2024 mee gestart. De resultaten worden medio zomer 2025 verwacht. Mogelijk zullen op basis van de evaluatie aanpassingen worden gedaan om de regeling verder te versterken en toekomstbestendig te houden.

Afgelopen jaar voerde het Fonds al enkele verbeteringen door. Zo is het subsidieplafond per project komen te vervallen en kan bij vaststelling de subsidie met 10% naar boven bijgesteld worden als meer productiekosten blijken te kwalificeren. Hiermee blijft een gelijk speelveld ten opzichte van regelingen in het buitenland in stand, komen bestedingen ten goede aan de Nederlandse industrie en worden deelsectoren als de post-productie gestimuleerd. Ook heeft het Fonds, naar aanleiding van de overvraagde rondes in 2024 de puntenverdeling die wordt gehanteerd voor filmplannen die worden ingediend nader toegelicht. In het geval dat een aanvraagronde wordt overvraagd, is een positieve financieel-zakelijke beoordeling niet langer voldoende en speelt het puntensysteem een bepalende rol of projecten wel of geen subsidie ontvangen. ♦

Ilke Vernooij, Hoofd Film Production Incentive

Vier voorbeelden van filmproducties en -series die een bijdrage vanuit de Production Incentive kregen

Investigation Art Mysteries (I AM)

Willemijn Cerutti, producent Cerutti Film

"Deze jeugddocumentaireserie is een avontuurlijk en persoonlijk coming-of-age verhaal rond moderne kunstmysteries, zoals rondom de identiteit van de geheimzinnige straatartiest Banksy en de dood van de jonge schilder Jean-Michel Basquiat. Was dat werkelijk een ongeluk? Het wordt een spannende detectiveserie met vijf geruchtmakende kunstenaars, raadselachtige verhalen en een persoonlijke zoektocht. De duoregie is in handen van Finbarr Wilbrink en Martijn Blekendaal, die met *The Man Who Looked Beyond the Horizon* in feite al een pilot-aflevering maakte over Bas Jan Ader, de conceptueel kunstenaar die spoorloos op zee verdween. Blekendaal en Wilbrink spreken in

elke aflevering kunstenaars die zij bewonderen omdat zij avontuurlijker, experimenteler, of activistischer zijn dan zichzelf. De filmmakers nemen hun jonge doelgroep serieus en spelen ondertussen met genreconventies. Omroep KRO/NCRV bood ons alle ruimte om te experimenteren. Daarnaast is het NPO-fonds aan boord, net als het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK), Fonds 21 en VSB. Allen hopen een jonge doelgroep te bereiken.

Voor het eerst honoreerde de Incentive High End Series een jeugddocumentaire. Door deze extra financiering kunnen Martijn en Finbarr een hoogwaardige serie maken met een gezonde financiering. Dat is belangrijk voor dit

genre. Ik roep het van de daken, want hopelijk zullen meer collega's van jeugddocumentaires er gebruik van maken. Je hebt nu eenmaal méér geld nodig om sterke makers aan te trekken; zij kunnen het zich anders niet financieel veroorloven om aan jeugdproducties te werken. Het was nog even spannend toen de serie werd aangehouden door de overvraging begin dit jaar, want we zijn maar een piepkleine speler tussen de fictiemolochs. Maar verdomd: we kregen het na uitstel toch. En nu gaan we eindelijk, na vier jaar, van start. We hopen op een steeds prominentere plek bij de omroep en wellicht ook een internationale route: momenteel zijn we in gesprek met een Duitse co-producent." ♦

Midwinter Break

Saïd & Anna, seizoen 2

Harro van Staverden, producent Phanta Basta!

"Het eerste seizoen van *Saïd & Anna* ontstond in 2017 vanuit mijn ambitie een duurzame band op te bouwen met kinderen in de leeftijd van 4-7 jaar, via een hoogwaardige jeugddramaserie. Scenarist Jeanine Cronie bedacht de repair shop als centrale plek waar alles een tweede kans verdient. Later haakten scenarist Fiona van Heemstra en regisseur Hilt Lochten aan. De internationale erkenning, van de Prix Jeunesse tot de Kidscreen Award 2025, bevestigt het succes dat kinderen wereldwijd inspireert om zelf te repareren, zelf op te lossen en zelf te ontdekken. Dit thema blijft relevant: een wereld waarin we elkaar en spullen vaker een tweede kans geven, is mooier en duurzamer.

Seizoen 2 wordt opnieuw als internationale coproductie gerealiseerd, wat uniek is voor een live-action jeugddrama. Het vergroot de impact en garandeert uitzending in Nederland, Duitsland, België en Noorwegen. Deze serie kwam tot stand met een bijdrage van de Netherlands Film Production Incentive, NPO-fonds en door de samenwerking met vijf

verschillende Europese publieke omroepen, te weten: EO, SWR, KiKA, VRT en NRK. De internationale krachtenbundeling vormt een strategisch antwoord op de afnemende financieringsmogelijkheden, afnemende productionele haalbaarheid en de groeiende aanwezigheid van internationale, commerciële streamingsdiensten en platformen in ons medialandschap. Een dergelijke samenwerking geeft makers en de NPO beter toegang tot oorspronkelijk jeugddrama. Naast de uitzending op NPO Zappelin leeft de serie voort via het lesmateriaal op SchoolTV, het NPO Zappelin Doeboek, in kinder-repair cafés en de *Saïd & Anna*-voorleesboeken.

Dankzij de bijdrage van Netherlands Film Production Incentive blijft de Nederlandse signatuur van deze internationale coproductie behouden. De serie wordt gerealiseerd met Nederlandse makers, Nederlandse crew en cast, op Nederlandse locaties en in de Nederlandse taal, met instemming van de buitenlandse omroepen. De bijdrage maakt het daarnaast mogelijk om de kostenverhogende aspecten van het werken met jonge kinderen op de set te financieren." ♦

Saïd & Anna

Máxima, seizoen 2

Rachel van Bommel, oprichter en producent Millstreet Films

"Marcia Luytens boek 'Maxima Zorreguieta: Moederland' vormde een solide basis voor een kwalitatieve dramaserie. Bij het schrijven van het script over werkelijk bestaande personen, deden we daarnaast ook zelf uitvoerig research. In het eerste seizoen vertellen we, vanuit het perspectief van Máxima, over haar emotionele reis vanuit haar oude leven in Argentinië, totdat zij aan de zijde van de Nederlandse kroonprins verschijnt. Seizoen 1 is inmiddels aan 52 landen verkocht, waaronder aan de Japanse publieke omroep en aan MAX (voorheen HBO) in Latijns-Amerika. Daar kwam *Máxima* meteen binnen op nummer 1, net als in Spanje en Italië. Ook

scoorde de serie zeer goed in Duitsland en Scandinavië, zowel qua recensies als kijkcijfers. Met deze internationale doorbraak groeide de anticipatie voor een tweede seizoen, dat we beginnen met het huwelijk in de Nieuwe Kerk, doorvertellend tot aan de kroning tien jaar later.

Hoewel we de serie in eerste instantie primair voor Nederlandse kijkers van Videoland maken, willen we daarnaast een breder internationaal publiek aanspreken. Het verhaal leent zich organisch voor een internationaal kijkerspubliek, alleen al omdat het zich afspeelt in vijf verschillende landen, over drie continenten en het een internationale cast heeft.

De financiering van seizoen 2 is opgebouwd uit investeringen van Videoland en onze internationale sales agent Beta Film, een bijdrage van de Production Incentive, Tax Shelter-bijdragen vanuit België en TV Programming-support van Creative Europe. Voor de draaiperiode in Oostenrijk maken we gebruik van de fiscale regeling FISAPlus. De Incentive-regeling biedt ons de mogelijkheid om de serie met hoofdzakelijk Nederlandse crew én voor het grootste deel in Nederland te kunnen draaien. Daarnaast stelt deze financiering ons in staat om een serie te maken met een grote *production value*, waarmee we ons kunnen meten met andere internationale *high-end* series." ♦

Máxima

Midwinter Break

Floor Onrust, producent Family Affair Films

"*Midwinter Break* is het speelfilmdebuut van de Britse theaterregisseur Polly Findlay. In de hoofdrollen Lesley Manville, die een Oscarnominatie op naam heeft voor haar rol in *Phantom Thread* en Ciarán Hinds. Hij werd op zijn beurt voor een Oscar genomineerd voor zijn rol in *Belfast*. Ze spelen een lers echtpaar dat een weekend in Amsterdam verblijft, waarbij hun decennialange relatie op een tweesprong komt te staan. De film is gebaseerd op de gelijknamige roman van Bernard MacLaverty, die samen met Nick Payne het scenario schreef. Guy Heeley, de Britse producent van Shoebox Films, had de verfilmingrechten van het boek verworven. Film4, onze partner bij zowel de documentaire *De Bezette Stad* van Steve McQueen, als nu bij *Midwinter Break*, stelde Guy en mij in 2021 aan elkaar voor. De film is een co-productie tussen Groot-Brittannië en

Nederland (Shoebox Films, Bombito Productions en Family Affair Films). Partners zijn Film4, Het Nederlands Filmfonds en Screen Scotland. De internationale sales is in handen van Protagonist.

Door de Production Incentive-regeling konden we de film grotendeels, namelijk 25 van de 30 draaidagen, in Nederland opnemen. Ook konden we zo Nederlandse heads of department aan deze topproductie verbinden: van production designer Harry Ammerlaan, kostuumontwerper Bernadette Corstens en Marly van de Wardt voor haar en make-up, tot Oliver Pattinama voor geluidsopname, gaffer Jeroen Zwart en Jan-Willem Biemans voor grip. Bovendien worden de visual effects (vfx) in Nederland vervaardigd door Storm Post Production. *Midwinter Break* zal in 2025 in première gaan, uiteraard ook in de Nederlandse bioscopen." ♦

3 Talentontwikkeling

Hobi

Meer talent uit heel Nederland

In de afgelopen jaren heeft het Filmfonds een scala aan talentontwikkelingsinitiatieven in de sector ondersteund, waarvan de meeste gedurende een langere tijd. Deze initiatieven kunnen op deze manier kunnen groeien en bijdragen aan een stevige basis voor talentverbreding en talentontwikkeling in de Nederlandse filmsector. Zo kreeg Generation Inclusion (nu QISSA) ook dit jaar financiële ruimte van het Fonds om zich verder te ontwikkelen. Het is dan ook een positieve ontwikkeling dat QISSA, als onderdeel van ROSE Stories, onlangs werd opgenomen in de Culturele basisinfrastructuur (BIS) en hiermee voor de komende vier jaar verzekerd is van een stevige plek binnen de filmsector.

We proberen een goede wisselwerking tussen regelingen van het Fonds en de talentontwikkelingstrajecten te borgen. De toekenningen bij de regeling Filmfonds Shorts laten de veelzijdigheid van makers en filmideeën zien die voortkomen uit al deze programma's om talent te stimuleren. Zo is er Aldo Agaatsz die eerder deelnam aan Generation Inclusion en vervolgens zijn korte film *Sudah* gefinancierd kreeg via het Filmfonds. Anna Demianenko kreeg van het Fonds een bijdrage voor haar korte coming of age-film over Oekraïense vluchtelingen in Limburg. En Aramis Garcia Gonzalez, ook een deelnemer van Generation Inclusion, zag zijn korte film *Hobi* in première gaan op IFFR 2025, en kreeg in 2024 een fondsbijdrage voor de productie van zijn filmproject *Bekende Vreemdelingen*.

Ook kijkt het Fonds zo breed mogelijk naar waar talent vandaan komt, welke genres populair zijn, en wie er met wie samenwerkt. In het bijzonder valt bijvoorbeeld het project *Pocong-dorie* op, een komische Nederlands-Indonesische horrorfilm over het koloniale (oorlogs-) verleden van Nederlands-Indië. Het projectteam komt werkelijk uit alle windstreken: het is een mix van makers met roots in Indonesië, Brabant, Drenthe, ondersteund door een productiehuis gevestigd in Rotterdam en een productie-leider uit Amsterdam. Ook de financiering

van dit project is een bijzondere mix. Naast een bijdrage van het Filmfonds zorgde crowdfunding op Pasar Malams en ondersteuning van de gemeente Amersfoort en het Vfonds, het Nationaal Fonds voor vrede, democratie en veteranen, voor de projectfinanciering.

Autodidacte filmmakers in de spotlight

2024 was een topjaar voor autodidact film-talent van Nederlandse bodem. Regisseur/scenarist Cyril Guds boekte een kassucces met *Loverboy: emoties uit* en zijn korte artistieke film *No Broko*, dat ondersteund werd vanuit Filmfonds Shorts, ging in première op het Nederlands Film Festival. Halina Reijn, wiens debuutfilm *Instinct* mede door het Fonds werd gefinancierd, boekte nationaal en internationaal, artistiek en publiek succes met de Amerikaanse A24-productie *Babygirl*.

Deze commerciële én artistieke successen sterken ons in de gedachte om als rijks-sculptuurfonds een brede blik te houden op wat filmtalent in Nederland is en kan zijn. Ook als de maker niet een opleiding tot filmregisseur heeft afgerond, ondersteunen we sterke en beeldingsrijke verhalenvertellers zoals Roxanne Stam met haar prijswinnende Filmfonds Short *Deining* en Elvira Porcedda die met *De Jackie's*, geproduceerd door NPA-fellow Madhiha Duynhouwer, dit jaar winnaar werd van de debuutcompetitie van het Nederlands Film Festival.

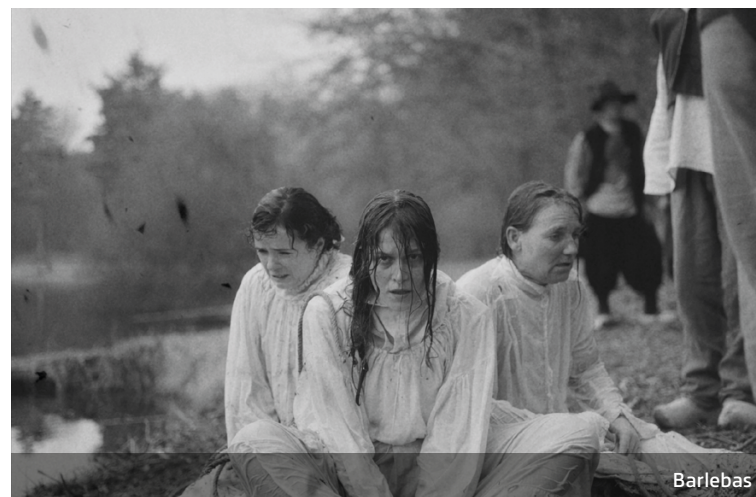
Naast de reguliere regelingen waar autodidacte makers voor kunnen aanvragen, zoals Teledoc Campus/Zappdoc Campus en Filmfonds Shorts, financierde het Filmfonds dit jaar ook speciale regelingen voor autodidact talent. Zo was er Studio Caribe, onze talentontwikkelingsregeling voor makers en producenten in het Caribisch deel van het Nederlands koninkrijk, waarvan dit jaar de eerste ontwikkelingsronde plaatsvond (zie kader). Daarnaast ontving het Filmfonds voor de tweede oproep voor Cypher Cinema meer dan 150 ideeën en filmplannen van getalenteerde autodidacte filmmakers. Begin 2025 wordt de selectie van 10 toekenningen bekend gemaakt.

Pocong-dorie

Deining

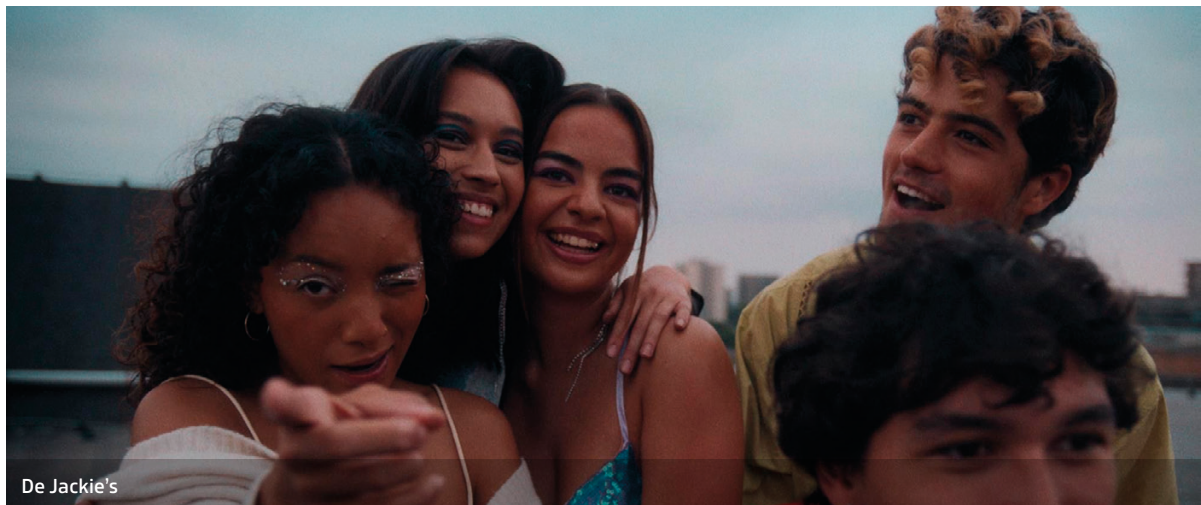
Barlebas

De festivals als aanjager

Filmfestivals in Nederland bewijzen zich keer op keer als een ontmoetingsplaats voor filmmakers én filmpubliek maar dragen ook actief bij aan het stimuleren van talent. De vier festivals die mede vanuit de BIS worden gefinancierd (IDFA, IFFR, Cinekid en het Nederland Film Festival) werden ook dit jaar door het Fonds voor hun talentontwikkelings- en professionalsprogramma's ondersteund. Zo werd binnen IDFA DocLAB niet alleen ingezet op traditionele documentaires voor de bioscoop maar ook op de ontwikkeling van immersieve projecten.

Daarnaast hebben zeven festivals de afgelopen jaren bewezen dat ze een nationale uitstraling hebben met programma's van artistiek-inhoudelijk hoge kwaliteit. Imagine Fantastic Film Festival, International Short Film Festival Nijmegen (Go Short), Movies that Matter Festival, Films by The Sea, Leiden Internationaal Film Festival en het Noordelijk Film Festival vormen allemaal een belangrijke aanvulling op het cinematografische aanbod in de bioscoop. Zo opende het Imagine Fantastic Film Festival voor het eerst in haar veertigjarig bestaan met een Nederlandse majoritaire productie. *Mr. K* van Tallulah H. Schwab won daarnaast ook nog de Meliès d'Argent voor de beste Europese fantastische film. Ook selecteerde het festival dit jaar meer Nederlandse korte genreprojecten dan ooit. In die categorie won *Barlebas* van Malu Janssen, een zwart-wit musical over een heksenjacht in de Peel met in de hoofdrol singer-songwriter Pitou (eerder ondersteund via Filmfonds Shorts), de Meliès d'Argent voor korte film. Voor hun belangrijke rol kregen al deze festivals dit jaar een vierjarige subsidie toegekend, waarvan vijf festivals voor de eerste keer voor vier jaar. Hiermee hopen we een impuls te geven aan de continuïteit van hun talentontwikkelingsactiviteiten. ♦

Monique Ruinen, Hoofd Talentontwikkeling & Filmactiviteiten en **Absaline Hehakaya**, Projectmanager Selective Funding: nieuwe makers & nieuwe vormen van cinema

De Jackie's

No Broko

Bekende Vreemdelingen

Studio Caribe: springplank voor makers van de ABCSSS-eilanden

Met Studio Caribe, de regeling die in 2024 van start ging, krijgen makers uit het Caribisch deel van het Nederlands Koninkrijk de kans om zich verder te ontwikkelen. De op Curaçao gevestigde producent Sulin Passial is enthousiast over de nieuwe regeling: 'Makers hebben nu al een beter begrip van hoe het Fonds werkt.'

Ontwikkelingstraject Studio Caribe richt zich op scenaristen, regisseurs en producenten van Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten. In de eerste editie van de regeling is onder andere producent Sulin Passial betrokken bij de projecten *Perdí* van Ryan Navarro en *Hidden Hurt* van Angelo Lourens.

Het Filmfonds presenteerde de regeling begin dit jaar live op de eilanden. 'Ze vonden de eerste sessies heel inspirerend', vertelt Sulin. 'Ze voelden het als een soort *breath of fresh air*. Het geeft filmmakers van de eilanden het gevoel: hé, we kunnen dingen gaan doen. De meesten doen alleen commercieel werk, omdat er geen andere optie is. Wanneer film je grootste ambitie is, en je krijgt nu de kans om gehoord te worden en inhoudelijk stappen te maken met je project, dan is dat een enorm *wow-moment*.'

Makers uit het Caribisch deel van het Nederland Koninkrijk konden al bij het Fonds terecht, maar wisten soms niet hoe dat precies in zijn werk ging. Daarom biedt Studio Caribe niet alleen de mogelijkheid een korte film te ontwikkelen en te realiseren, maar geeft het traject makers door middel van coaching en training ook de kans om vertrouwd te raken met het indienen van

aanvragen. 'De fases die het Filmfonds normaal hanteert, zijn hier minder bekend', legt Sulin uit. 'De meeste makers zijn gewend om informeler te werken: je schrijft vandaag iets, en je gaat over drie weken draaien.'

'Dus het is handig dat er een traject waarin makers zich kunnen trainen in het systeem van het Filmfonds', vervolgt Sulin. 'Dus je weet: je moet de tijd nemen voor ontwikkeling, voor pre-productie.' De eerste sessies hebben al voor een positieve verandering gezorgd, zag Sulin: 'Ik heb gemerkt dat de makers er heel veel baat bij hebben. Ze hebben nu al een beter begrip van hoe het Fonds werkt.'

Monique Ruinen, Hoofd Filmactiviteiten en Talentontwikkeling bij het Filmfonds, was samen met Ilse Ronteltap, Hoofd International, ook aanwezig bij de feestelijke lancering van Studio Caribe op Curaçao en Aruba. 'Het was fantastisch om te zien dat er zoveel belangstelling is van de makers op de eilanden voor Studio Caribe', blikt Monique terug. 'Tijdens de lancering hebben niet alleen wij veel van hen al gesproken, ze raakten vooral ook in gesprek met elkaar, waardoor de regeling nu al een positieve impuls geeft aan het versterken van het filmlandschap op de eilanden.'

“Ik dacht niet dat ik
een typische Oscarfilm
gemaakt had en dat was
helemaal oké.”

Over humor, ideeënwerelden en prijzenregens

Interview

Dat filmmaken een kwestie van een lange adem is, ondervonden **Nina Gantz** (1987) en **Victoria Warmerdam** (1991). Gantz werkte acht jaar aan haar stop motion-animatiefilm *Wander to Wonder* (2023), Warmerdam jaren aan haar zwart komische sci-fi drama *Ik ben geen robot* (2023). De inspanningen werden beloond: hun films worden internationaal met prijzen overladen. Zo ontving Warmerdam een Oscar en Gantz een Oscarnominatie en een BAFTA. Absaline Hehakaya, projectmanager Selective Funding bij het Filmfonds in gesprek over hun weg van projectaanvraag tot rode loper.

In de zwartkomische stop motion-animatiefilm *Wander to Wonder* ontdekken drie voormalige sterren van een kindertelevisieprogramma uit de jaren '80 dat de presentator en maker van hun show overleden is. De miniatuurmensjes blijven achter in de studio, alleen met hun rouw en overlevingsinstincten. Nadat Nina Gantz met haar afstudeerfilm *Edmond* (2015) een BAFTA won, werd ook deze bekroond met die prestigieuze Britse filmprijs, een Oscarnominatie én tientallen filmprijzen wereldwijd. Nina: "Ik dacht niet dat ik een typische Oscarfilm gemaakt had en dat was helemaal oké."

Een CAPTCHA-test blijkt het startsein voor een bizarre werkdag en levens veranderende inzichten. Want muziek-producer Lara komt tot de schokkende ontdekking dat ze misschien een robot is. Het korte, zwart komische sci-fi drama *Ik ben geen robot* van Victoria Warmerdam (*Korte kuitspier*, 2019) won prompt tientallen prijzen én internationale erkenning van de bovenste plank: ze won er een Oscar mee in de categorie Best Live Action Short Film. Victoria: "De Amerikanen noemden ons een wildcard. En ik besepte me pas daar hoe fijn het is dat we in Nederland met publieke financiering aan onze eigen, vrije ideeën kunnen werken."

Absaline: "Wij vroegen jullie al voor dit dubbelinterview ruim voordat jullie films met een Oscar en BAFTA bekroond werden. Het geeft aan hoe wij over jullie als makers denken, hoe trots we zijn: dit is de kers op de taart die jullie al heel lang aan het bakken zijn. Ooit ontstond er een idee voor deze films. Weten jullie nog hoe het was om daarvoor een aanvraag te doen bij het Fonds?"

Victoria: "In 2021 deed ik een aanvraag bij Music Mayday, een initiatief van het Fonds om makers in coronatijd te steunen, met muziek als thema. Ik had het idee van *Ik ben geen robot* al eerder, maar vond het lastig een financieringsvorm te vinden voor een korte film van tussenlengte. Dat kon hierbij wel. Ik interpreteerde het thema als 'toekomstmuziek'; vrij breed dus. De kooruitvoering van het nummer *Creep* maakte al wel deel uit van het plan. Vervolgens schreef ik aan het script terwijl de componist tegelijkertijd aan de muziek werkte. In de periode tussen de subsidietoekenning en het draaien, is de rol van robots en AI in de muzikscene eigenlijk alleen maar groter geworden. Het maakproces duurde uiteindelijk best lang dus ik ben heel blij dat dit met behulp van het Fonds en Belgisch Tax Shelter-geld mogelijk is gemaakt."

“Door bewust voor
korte films te kiezen,
kon ik steeds relatief
snel iets maken.”

Absaline: "Hoe was dat voor jou Nina? Jouw eerste aanvraag voor scenario-ontwikkeling was al in 2017."

Nina: "Toen Edmond in 2015 af was, had ik al het idee voor *Wander to Wonder*, dat toen nog *Beyond the Purple Mountains* heette. In die acht opeenvolgende jaren is er meer veranderd, het is een lange weg geweest, maar de ideeënwereld voor de film is altijd dezelfde gebleven. Tijdens zo'n lange periode verander je als maker en als mens: wat je eerst interessant vond, heb je inmiddels onderzocht en begrepen."

Absaline: "Weet je nog wat je het spannendst vond aan het vangen van je idee in een aanvraag op papier? Heb je bijvoorbeeld gedacht: 'oeh gaan ze dit wel begrijpen?'"

Nina: "Ja, vooral de donkere humor. Ik wilde een bepaalde wereld creëren en als je daar dan niet instapt, dan ga je het niet voelen. Het is niet hapklaar, het is absurd. Dat begint er al mee dat er miniatuurmensen in deze filmwereld leven, en ik leg dat verder nooit uit. Daar moet je wel in mee kunnen gaan. In een korte film moet je een publiek focussen en ik wilde niet dat het zou gaan over hoe die kleine mensen zijn ontstaan, of dat er nog meer kleine mensen zijn. In feite is het een familiedrama, op een absurdere manier verteld. Waardoor het voor mijn gevoel breder wordt. Het was spannend om dat goed te doen."

Absaline: "Tussen de eerste aanvraag en de première is er natuurlijk ook nog de coronapandemie geweest én de animatiestudio die voor de film werkte, ging failliet..."

Nina: "Ja, het is een rampverhaal. Ik heb vaak gedacht: het universum zegt mij dat ik deze film niet moet maken. Toch ben ik doorgegaan. Ik maakte wel commercials, maar dit was mijn eigen artistieke filmproject. Ik zou ermee gestopt zijn als anderen er niet meer

in zouden hebben geloofd. Want dat is het moeilijkste: acht jaar lang alle mensen bij het project houden. En toen gooide ik het script halverwege ook nog eens helemaal om. In de eerste versies wilde ik een ontsnappingsverhaal vertellen, waarin de presentator levend was en de poppen gevangen hield in de studio. Maar dat werden veel dialogen in de trant van "kijk nou wat ik allemaal voor jullie heb gecreëerd, kunnen jullie dat dan niet zien". Ik werd er helemaal eng van. Na verloop van tijd raakte ik veel meer geïnteresseerd in die kleine mensen, en hoe zij ermee om zouden gaan nadat er zo'n groot verlies [de dood van de presentator, red.] had plaatsgevonden. Ik heb toen Daan Bakker [o.a. *Quality Time* en *Jacco's film*, red.] aangetrokken om mee te schrijven en me vrij te laten denken. En omdat ik destijds voor iemand zorgde die ging overlijden, is dat ongemerkt in het verhaal gaan zitten. Dat omgooiproces daar ben ik heel blij mee, maar het was eng, want ik had alle financiering kwijt kunnen raken, ook die van het Fonds. Die gesprekken heeft vooral mijn producent Stienette [Bosklopper, Circe Films, red.] gedaan en gelukkig bleef het Fonds al die tijd achter het project staan."

Absaline: "Het is jullie kracht als team geweest om iedereen mee te nemen in die inhoudelijke verandering. Om nog even terug te haken op dat personage dat in jouw hoofd zit en letterlijk tegen je zegt 'zie je niet alles wat ik je gebracht heb?!', en die laat je los, die laat jij dan sterven. Jij hebt door los te laten je film nieuwe energie en nieuwe vertellagen gegeven, Nina. Wat ik bijzonder vind aan jou als maker, Victoria, is dat je tijd en ruimte hebt genomen om korte films te blijven maken om je talent verder te ontwikkelen en je eigen ideeënwereld nog beter te leren kennen. Zo heb jij ook ontwikkelingsgeld voor een speelfilmidee van ons gekregen, maar was je stoer genoeg om na een tijdje tegen ons te zeggen: 'Dankjewel voor het ontwikkelingsgeld, we wāren

enthousiast, we hebben het ontwikkeld en we komen erachter: het is toch niet zo goed'.

Victoria: "Dat is een les die ik gaandeweg leerde. Als maker ben je jarenlang bezig met de ontwikkeling van je speelfilm. Als je er zelf niet meer in gelooft, kan je onmogelijk andere mensen of financierende partijen meekrijgen. Het is een grote verantwoordelijkheid. Ik was best zenuwachtig voor dat gesprek, want het voelt ondankebaar om terug te gaan naar het Fonds met het verhaal dat we niet verder willen met een filmproject. Aan de andere kant: wie houdt je voor de gek?"

Absaline: "Toch gebeurt het weinig dat makers een plan durven los te laten. Om zo'n stap te kunnen zetten, heb je natuurlijk ook een goede samenwerking en vertrouwensband met je producent nodig."

Victoria: "Daar was ik nieuwsgierig naar Nina, jij hebt acht jaar mensen bij je project moeten houden. Maar hoe hield jij jezelf erbij?"

Nina: "Toen de eerste schrijver afviel, dacht ik dat ik het óók los moest laten. Maar mijn producent Stienette zag dat ik eigenlijk niet tevreden was met die eerdere versies, en zei tegen mij dat ik het toch moest blijven proberen en het helemaal naar mezelf toe mocht trekken. Die wereld die we hadden

ontwikkeld was zo rijk, er zat echt meer in dan er op dat moment op papier stond. Toen vond ik de liefde voor het verhaal weer terug. Stienette heeft mij er weer bij gehaald.”

Victoria: “Ooit wilde ik voor m’n dertigste een speelfilm hebben gemaakt, maar ik ben nu drieëndertig en die speelfilm is er nog niet. Dus dat heb ik inmiddels wel losgelaten. En door bewust voor korte films te kiezen, kon ik wel steeds relatief snel iets maken.”

Nina breekt in: “Jij had niet op je lijst staan ‘Oscar winnen’?”

Victoria: “Nee, nee, dat niet. Daar durfde ik niet over te dromen. Ik wilde wel graag een Gouden Kalf, maar ja, die heb ik ook nog niet... Ik had wel een aantal ideeën voor de lange vorm ontwikkeld, maar die bleken of niet te werken, of werden vanuit de financieringskant gestopt. Mijn ongeduld komt ook voort uit hoe lang het proces voor speelfilm is. Voor je op de set staat ben je jaren verder. Het is een rare mix in mezelf: ik kan ongeduldig zijn en tegelijkertijd ben ik wel iemand van een hele lange adem. Als ik mijn tanden ergens in zet, laat ik niet snel meer los. Hoewel ik me soms afvraag of ik niet te kritisch ben.”

Nina: “Ik heb hetzelfde probleem, maar ik heb geaccepteerd dat kritisch zijn voor mij het beste werkt. En ik hoop dat mensen de aandacht en details waarderen als de film af is. Dat heb ik bij jouw films ook gezien: alles klopt. Zelfs als je een wereld creëert die alleen in jouw hoofd bestaat, moet die realiteit kloppen.”

Absaline: “Onlangs waren jullie films en eerdere werk bij elkaar te zien, tijdens ‘Een avond met Victoria Warmerdam en Nina Gantz’ in Eye. Ik zag er eenzelfde soort humor en absurdisme in terug, consistent en

onverschrokken doorgevoerd. Het voelt aan als dezelfde ideeën- en gevoelswerelden, die komisch, slim en duister zijn. Terwijl de realiteit is dat Nina korte stop-motionanimaties maakt en Victoria fictiefilms. Afhankelijk van wie er naar kijkt, komt er dus kennelijk een ‘frame’ of ‘hokje’ boven, zoals ‘genre’, ‘komedie’, ‘stopmotion’.”

Victoria: “Ik vond *Edmond* zo’n mooie film, dat was echt mijn lievelings. Die avond was inderdaad kloppend, onze films werkten heel goed samen. Ik wist al wel dat je die gemaakt had, en dacht al eerder: volgens mij matchen wij wel.”

Nina: “Ja, ik had jouw eerdere werk nog niet gezien en dat werk is zó goed. Ik ben eigenlijk allergisch voor komedies, het gaat om de humor die je in de dialogen stopt. Ik vond het interessant te zien hoeveel er in *Korte kuitspier* zit, dat je later ook herkent in ‘Robot’. Er zit veel humor in, maar serieus verteld. En dat niet alles wordt uitgelegd is zo fijn. Het is de perfecte korte film. Ik vind het overigens vreemd dat animatie anders wordt gezien dan live action. Animatie is geen genre, maar een verteltechniek. Het is soms jammer, omdat wij als filmmakers best iets voor elkaar kunnen betekenen. Daan [Bakker, red.] komt ook uit de live-actionwereld. Die heeft mij enorm geholpen: je hoeft niet in poppetjes te denken om een script te schrijven voor animatie. [Tegen Victoria] Ik voel me helemaal veilig in jouw wereld, je merkt dat jij over alles hebt nagedacht – de dialogen, de production design, de acteursregie, alles.”

Absaline: “Werken jullie concreet aan nieuwe projecten?”

Victoria: “Ik heb net het talentontwikkelingsprogramma TalentScope van het Filmfonds afgerond, dat bestaat uit een ontwikkelingsbijdrage van het Fonds en een workshoptraject dat samen met

TorinoFilmLab, ACE Producers en Film-Forward is ontwikkeld. Hier hebben we aan het scenario van *Boy Meets Bot* – nu weer *I'm Not A Robot* – gewerkt. In feite de speelfilmversie van de korte film. Daarnaast werk ik aan het scenario van *Hoe het kwam dat Henry zijn spiegelbeeld verloor*, waarin Henry van Loon een dubbelrol speelt in onze gewone wereld en binnen een parallel universum.”

Nina: “Ik loop al lang bij het Fonds met mijn duivenfilm in verschillende vormen. Eerst heette deze *Love Birds*, inmiddels *Duifies*. We hebben net toekenning voor projectontwikkeling gekregen. Het scenario, geschreven door een van mijn favorieten, Robert Alberdingk Thijm, is afgerond. Het is een familiefilm, wat voor mij out of the box is. Maar wel een gelaagde stop motion-film die óók voor volwassenen leuk is. De vogels worden van stukjes stof gemaakt – liefst van Amsterdams afval. Daarnaast werk ik met het team van *Wander to Wonder* aan een film over het leven van mensen en dieren op een low budget cruiseschip. Hierbij put ik uit eigen ervaring: als kind woonde ik maanden met mijn moeder op zo’n schip, waar zij entertainment deed. Ik heb nog een levendig visueel beeld van de boterzwanen, waaruit de hele tijd nieuwe

dieren geschraapt werden: die boter stond daar maanden. Deze film moet ik nog bij het Filmfonds pitchen.”

Absaline: “Het is geweldig dat zoveel mensen kennis hebben kunnen maken met jullie werk, en dat jullie op het grootste wereldpodium terechtkwamen.”

Victoria: “De Amerikanen noemden ons een wildcard. Dat klopt wel, als je historisch gezien kijkt naar wat er normaal gesproken wint. Naast maatschappelijke drama’s waren wij de enige komedie en genrefilm. In die zin was *Ik ben geen robot* echt een outsider.”

Nina: “Ik vind het bemoedigend dat onze films door een groter publiek zijn omarmd. Ik stond aanvankelijk sceptisch tegenover die Oscarrace. Ik dacht niet dat ik een typische Oscarfilm gemaakt had en dat was helemaal oké. Pas veel later ben ik er mijn best voor gaan doen. Trouwens, veel van mijn aller-inspirerendste filmmakers hebben helemaal geen BAFTA of Oscar, je weet het gewoon nooit.”

Victoria: “Het is bijzonder het een keer meegemaakt te hebben. Niet veel mensen maken dit mee. En dit jaar twee Nederlandse vrouwen, dat is super cool.” ♦

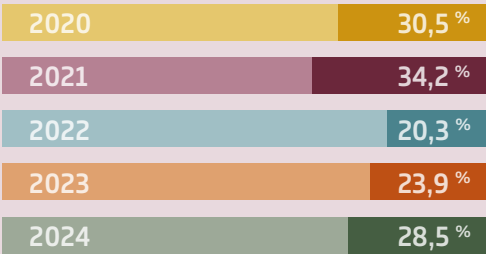
v.l.n.r. Nina Gantz, Victoria Warmendam en Absaline Hehakaya ©Academy of Motion Picture Arts and Sciences®

Budget naar projecten met vrouwelijke regisseur

Totaal aantal toekenningen realisering speelfilm, incentive en documentaire aan projecten met een vrouwelijke regisseur.
Het betreft toekenningen realisering speelfilm, documentaire (selectief en incentive) aan projecten met een vrouwelijke regisseur.

	Budget toegewezen aan vrouwelijke regisseurs	Totaal budget
2020	€9.885.455	€32.368.258
2021	€14.335.575	€41.925.940
2022	€7.548.582	€37.168.988
2023	€10.456.593	€43.833.545
2024	€14.779.732	€51.920.618

Ten opzichte van eerdere rapportages zijn kleine afwijkingen met voorgaande jaren mogelijk veroorzaakt door aanvullingen, intrekkingen en veranderde registraties. Bron: Nederlands Filmfonds 2025

Gendercijfers

Aandeel vrouwelijke producenten, regisseurs en scenaristen met een toegekend project.

	Producent	(% aangevraagd)	Regisseur	(% aangevraagd)	Scenarist	(% aangevraagd)
2020	42,1%	41,1%	38,4%	36,9%	46,8%	42,0%
2021	46,5%	44,5%	40,6%	42,2%	43,0%	42,5%
2022	43,3%	40,1%	42,9%	40,9%	46,1%	40,1%
2023	48,0%	43,4%	41,4%	39,2%	43,8%	40,5%
2024	47,1%	47,5%	42,4%	42,9%	46,8%	45,0%

2024 2 Non-binaire regisseurs
2024 2 Non-binaire scenaristen

Obv individuen per project. Ten opzichte van eerdere rapportages zijn kleine afwijkingen met voorgaande jaren mogelijk, veroorzaakt door aanvullingen, intrekkingen en veranderde registraties. Het betreft alle regelingen behalve distributie de Ideechecks en de pitches.

Genderverhoudingen en budgetverdeling licht verbeterd in 2024

De laatste cijfers van het Filmfonds laten zien dat in de toekenningen aan mannelijke en vrouwelijke makers in verschillende categorieën nog niet gelijkwaardig (50/50) is. Positieve ontwikkeling is dat het aandeel vrouwelijke regisseurs van toegekende projecten in 2024 met één procentpunt toenam naar 42,4% en dat van vrouwelijke scenaristen zelfs drie procentpunten steeg naar 46,8% (het niveau van 2020). Het aandeel vrouwelijk producenten daarentegen daalde licht met 0,9 procentpunt naar 47,1%.

Van het totale realiseringsbudget (speelfilm en documentaire, selectief en incentive) ging in 2024 71,5% naar projecten met een mannelijke regisseur. Het budgetaandeel dat naar vrouwelijke regisseurs ging, steeg wel sinds 2022 naar 28,5%. Dit ligt boven het vijfjarig gemiddelde en is in absolute zin ook het hoogste in de laatste vijf jaar: 14.779.732 euro. Het Filmfonds wil hier verandering in zien en aanvragen van vrouwelijke makers stimuleren. In de onderstaande tabel is te zien dat de genderverhoudingen bij producenten, regisseurs en scenaristen in aangevraagde

projecten min of meer gelijk lopen met de verhoudingen bij toegekende projecten. Het streven is dat eind 2026 bij de helft van de toekenningen voor de ontwikkelingsfase de makersdriehoek (regisseur, scenarist en producent) uit minimaal twee vrouwen bestaat. Als dit doel niet gehaald wordt, overweegt het Filmfonds een quotum te hanteren. Eind 2028 moeten ook toekenningen voor realisering binnen alle categorieën meer gelijkwaardig zijn.

Filmactiviteiten in heel Nederland

Het Filmfonds ondersteunde ook in 2024 filmactiviteiten in het hele land ter versterking van de nationale filmindustrie. Met de steun van het Filmfonds voor de zes educatiehubs door heel Nederland is er landelijke dekking bereikt. Op deze manier komen zo veel mogelijk kinderen in aanraking met de kracht van film. Inmiddels zijn er drie grote talentenhubs, in Limburg, Brabant en het Noorden van het land, die met steun van het Filmfonds de regionale filmecosystemen versterken en waar filmtalenten zich binnen verschillende disciplines (verder) kunnen ontwikkelen. Maar ook een aantal kleinere talentenhubs in bijvoorbeeld Utrecht, Nijmegen en Zeeland werden ook door het Fonds ondersteund in hun activiteiten. Daarnaast onderhoudt het Filmfonds contacten met verschillende lokale en provinciale overheden om de afstemming tussen landelijke en regionale financiering te optimaliseren. Aan de ondersteuning van vertoningsmogelijkheden voor Nederlandse films in het hele land werd ook gedacht. In totaal ondersteunde het Filmfonds 23 filmfestivals in het hele land waardoor makers niet alleen hun film konden vertonen, maar er ook veel ruimte was voor makers om hun publiek en elkaar te ontmoeten.

Gesteunde filmactiviteiten

- F** Filmfestival / aantal
- FH** Filmeducatiehub
- TH** Talenthub
- B** Broedplaats
- N** Netwerkinstelling/expertisecentrum

Samenwerking

- LF** Lokale film commissioner/office

Filmfonds en de regio

Het Caribisch deel van het Koninkrijk

In het Caribisch deel van het Nederlands Koninkrijk zette het Filmfonds een tandje bij om talentontwikkeling te stimuleren. In 2024 lanceerden we de regeling Studio Caribe die makers van Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, St. Eustatius of St. Maarten de ruimte biedt om hun talenten verder te ontplooiën (zie kader). Daarmee willen we bijdragen aan de verrijking van het filmaanbod

van originele verhalen van én op de eilanden. De oproep leverde bijna 60 aanvragen op waarvan er 12 projecten voor ontwikkelingsbijdrage werden geselecteerd. Naast deze financiering krijgen de geselecteerde makers coaching en training en volgen zij workshops om hun filmplan in de categorieën fictie, documentaire of experimentele film uit te werken.

Talentontwikkelingsmogelijkheden & filmactiviteiten in 2024

Fictie

Speelfilm regulier

Low Budget

Cinescoop

Filmfonds Shorts – Fictie

Wildcard – Fictie

Cypher Cinema

Documentaire

Lange Documentaire - regulier

De Oase

Teledoc

Teledoc Campus

Cinedoc

Filmfonds Shorts - Documentaire

Wildcard - Documentaire

Animatie

Lange animatie - regulier

Korte animatie

Ultrakort

Wildcard - Animatie

Experimenteel

Onderzoek & Experiment

Immerse\Interact

De Verbeelding

Interactive Grant

Filmactiviteiten

Talentontwikkeling in de Regio

Filmbijeenkomsten voor filmprofessionals

Subsidie voor individuele training

Subsidie voor training door een organisatie

Publicatie & Onderzoek

Filmeducatiehubs

Filmfestivals

Studio Caribe

Bijzondere bijdrage filmeducatie

4 Internationalisering

Coproductieverdrag met Indonesië

Nederland heeft dit jaar een coproductieverdrag ondertekend met Indonesië. Coproductieverdragen op het gebied van de film zijn een goed instrument om de samenwerking tussen twee landen op het gebied van de filmcoproductie te bevorderen en de ontwikkeling van de film-industrie in de beide landen te stimuleren. Het Filmfonds onderhoudt meerdere coproductieverdragen met verschillende landen, o.a. Zuid-Afrika en Canada.

Het verdrag met Indonesië is ontstaan uit een behoefte aan intensievere samenwerking en kennisuitwisseling tussen onafhankelijke filmmakers en producenten uit beide landen. Producenten krijgen met het verdrag makkelijker toegang tot nationale subsidies en incentives. Daarnaast zal het de artistieke en technische samenwerking tussen creatieve professionals uit Nederland en Indonesië bevorderen en bijdragen aan een grotere zichtbaarheid van Nederlandse films in Indonesië en Indonesische films in Nederland.

De ondertekening vond plaats in Yogyakarta tijdens het Yogyakarta Film Festival door Barbera Wolfensberger, directeur-generaal Cultuur en Media, en de Indonesische viceminister van Cultuur H. Giring Ganesha Djumaryo. Naast beleidsmakers waren ook het Nederlands Filmfonds, de Netherlands Film Commission, SEE NL en filmfestival Movies That Matter aanwezig bij het tekenen, evenals filmprofessionals als regisseur Jim Taihuttu (o.a. *De Oost*) en producent Sander Verdonk (New Amsterdam Film Company), regisseur Eva van Pelt en producent Esther van Driesum (BIND Film) en regisseur Martin Koolhoven en producent Els Vandevorst (N279 Entertainment). Koolhoven: 'Dit verdrag opent deuren voor een diepere samenwerking tussen filmmakers uit Nederland en Indonesië. Het geeft

ons de kans om verhalen te vertellen die niet alleen ons gedeelde verleden raken, maar ook nieuwe verbindingen leggen voor de toekomst.'

Succes voor het Thuthuka Fonds

Sinds 2021 financieren het Zuid-Afrikaanse National Film and Video Foundation (NFVF) en het Filmfonds gezamenlijk Thuthuka. Deze regeling richt zich op de speelfilms, lange documentaires of animatiefilms met Zuid-Afrikaanse en Nederlandse gerelateerde inhoud, die potentieel van hoge cinematografische kwaliteit zijn en een groot bioscoop- en filmfestivalpubliek aanspreken in beide landen en daarbuiten. Dit jaar konden Zuid-Afrikaans-Nederlandse coproducties weer in aanmerking komen voor een ontwikkelingsbijdrage vanuit dit fonds.

De teams die de Thuthuka ontwikkelingsfase vervolgens succesvol hebben afgerond, kunnen in aanmerking komen voor een realiseringsbijdrage in het kader van Thuthuka. Dit jaar werd, naast de ontwikkelingsronde, het eerste project voor realisering gefinancierd: *Brace Yourself* van Thati Pele, geproduceerd door Baldr Film en Urucu Media. Ook is er in de afgelopen jaren, door ontmoetingen tijdens workshops en festivals, een netwerk ontstaan van makers die buiten Thuthuka om samenwerkingen aan gaan. Een mooi neveneffect van deze gezamenlijke regeling.

Minoritaire coproducties

Het Filmfonds heeft dit jaar 77 aanvragen voor minoritaire coproducties ontvangen. Hiervan zijn er 36 toegekend. De commissie selecteerde op basis van artistiek-inhoudelijke kwaliteit en de substantiële Nederlandse creatieve inbreng. Het grootste deel van deze coproducties is Europees. In 2023 is ook voor het eerst de verhoogde maximale bijdrage van 450.000 euro voor de

speelfilm Jimpa van Viking Film. Er zijn 2 korte Franse animatie projecten gesteund. Het merendeel van de projecten is Europees geïnitieerd.

Eurimages, het Europese culturele fonds, kende dit jaar subsidie toe aan 5 majoritair Nederlandse coproducties en aan 7 coproducties met een minoritaire Nederlandse bijdrage. Ook werden de eerste toekenningen bekend van de pilot voor series van Eurimages. De aanvraag van één majoritair Nederlandse coproductie werd gehonoreerd en daarnaast werd er een serie gehonoreerd waar de NPO als partner aan deelneemt.

Zichtbaarheid op internationale festivals

Dit jaar trokken de vier publieke fondsen van de Benelux voor het eerst samen op tijdens verschillende festivals. Zowel op het documentaire festival CPH:DOX als het Annecy International Animation Film Festival werd met de andere Benelux-landen een afvaardiging van makers en producenten samengesteld. Ook ging er een grote Nederlandse afvaardiging naar het festival South by Southwest (SXSW), het prestigieuze showcase-festival in Austin, Texas. Het Filmfonds coördineerde het bezoek, samen met het Stimuleringsfonds en het ministerie van OCW. Bij de Film & TV Awards van het festival vielen twee door het Fonds gesteunde producties in de prijzen: *Wander to Wonder* van Nina Gantz en *Soul Paint* van Sarah Ticho en Niki Smit.

Promotie van de Nederlandse film en filmsector

Dit jaar begon Roeland Oude Nijhuis als de nieuwe film commissioner voor Nederland. Namens de Netherlands Film Commission is hij de belangrijkste

schakel tussen buitenlandse producenten en de Nederlandse filmindustrie. Zo ondertekenden de British Film Commission en de Netherlands Film Commission eind 2024 in Londen een vriendschapsverdrag. Beide filmcommissies streven naar een naadloze en productie-vriendelijke service voor internationale film- en hoogwaardige tv-producties in beide landen. Door nauw samen te werken, hopen de BFC en NFC culturele, creatieve en economische uitwisseling tussen de landen verder te bevorderen.

Nathalie Mierop werd aangesteld als het nieuwe hoofd van SEE NL, het samenwerkingsverband van Eye Filmmuseum en het Nederlands Filmfonds dat zorgt voor de internationale promotie van de Nederlandse film, filmindustrie en filmcultuur. SEE NL zal zich de komende jaren blijven richten op Nederlandse speelfilms en de specialistische promotie van documentaires, korte (animatie) films, jeugdfilms, experimentele films en virtual reality blijven ondersteunen.

Steun aan Oekraïne

Ook dit jaar droeg het Filmfonds bij aan het European Solidarity Fund For Ukrainian Films (ESFUF). Dit solidariteitsfonds wordt inmiddels gesteund door in totaal 19 Europese fondsen en ministeries én de EFAD. In februari 2023 werd het Fonds opgericht om te reageren op de meest urgente problemen van de Oekraïense filmgemeenschap door steun te bieden voor de afronding en voor de ontwikkeling van filmprojecten. Anderhalf jaar na de lancering wordt de focus verlegd naar productiesteun om beter tegemoet te komen aan de behoeften van de Oekraïense industrie. ♦

Ilse Ronteltap, Hoofd International

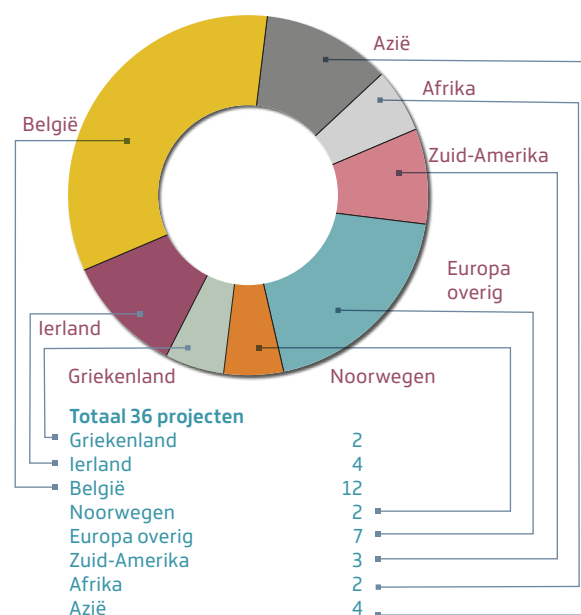

Wander to Wonder

BXL

Hoofdlanden minoritaire coproducties 2024

Headless Trees

My Favourite Cake

A Want in Her

NEW DAWN

een fonds met internationale allure

New Dawn is een internationale samenwerking tussen verschillende Europese filmfondsen en Telefilm Canada. Dit financieringsfonds wil bijdragen aan het creëren van een toegankelijker filmindustrie waarin meer ruimte is voor de verschillende stemmen en perspectieven uit onze steeds veranderende samenleving. Filmmakers uit de participerende landen kunnen via New Dawn aanvullende realiseringsteun aanvragen. Daarnaast biedt het fonds makers de mogelijkheid een nationaal en internationaal netwerk op te zetten.

In 2024 werd de pilot van New Dawn afgerond. In de afgelopen drie jaar zijn er vijf rondes geweest, waarbij het fonds 246 aanvragen heeft mogen ontvangen. In totaal werden er 21 projecten – zestien speelfilms en vijf documentaires – geselecteerd voor een bijdrage, waarvan vijf projecten (allemaal speelfilms) in 2024. Debuutfilm *Headless Trees* van de Iraans-Nederlandse maker Sara Rajaei werd geselecteerd in de laatste ronde van 2024: 'The New Dawn grant is an important milestone towards the realisation of my first feature film, *Headless Trees*, and I'm honoured that the film finds recognition

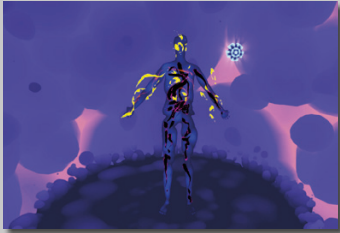
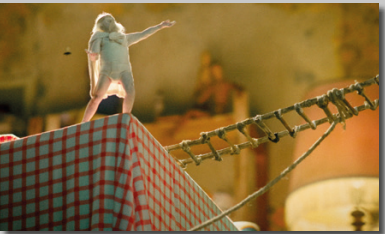
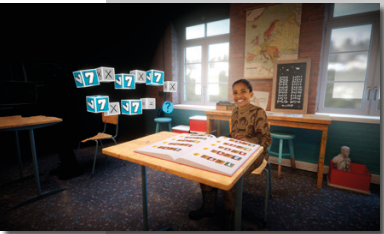
from their worldwide experts.' Eerdere New Dawn projecten werden in 2024 geselecteerd voor enkele prestigieuze festivals, zoals de Berlinale (*My Favourite Cake* van Maryam Moghaddam, Behtash Sanaeieha), CPH: DOX (*Marching in the Dark* van Kinshuk Surjan), Semaine de la Critique tijdens het Cannes Film Festival (*Julie Zwijgt* van Leonardo van Dijk), tevens winnaar van de Prix SACD & Prix Fondation Gan), Locarno Film Festival (*Mexico 86* van César Díaz en *Kouté Vwa* van Maxime Jean-Baptiste en Audrey Jean-Baptiste, tevens winnaar van de Special Prize en de First Feature Special Mention), IDFA (*A Want in Her* van Myrid Carten) en Film Fest Gent (*BXL* van Ish Ait Hamou en Mouhir Ait Hamou).

De regeling is door de deelnemende fondsen inmiddels uitgebreid geëvalueerd. Daaruit kwam onder andere naar voren dat de missie van New Dawn goed aansluit op de behoeften van de aanvragers: New Dawn wordt door hen gezien als belangrijke factor in het verlagen van drempels voor toegang tot financiering, zowel op basis van het perspectief als het project en de achtergrond van de filmmaker zelf. Ook Aboozar Amini, regisseur van het eerste deels Nederlandse project *Tahmina* (toegekend in 2023), benadrukte het belang van de regeling: 'Due to the situation in Afghanistan in August 2021, we could not shoot and had to return a couple of funds we had obtained. The support of New Dawn gave us the essential positive energy and confidence to continue and we are preparing to shoot out on this year.'

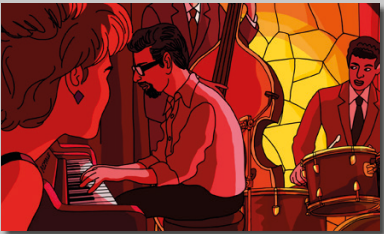
Berlin

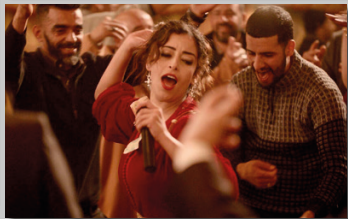
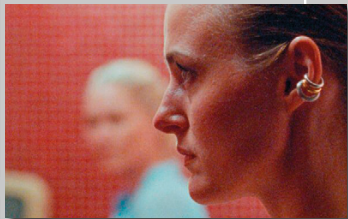
SXSW

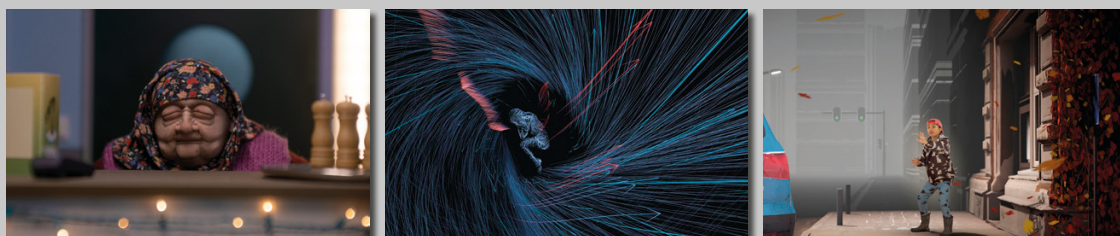
CPH:Dox

Cannes

Sundance

Anney

Venice

Toronto

Festival selecties*

Sundance

Krazy house
In the Land of Brothers
Soundtrack of a Coup d'etat

Steffen Haars & Flip van der Kuil
Alireza Ghasemi & Raha Amirfazli
Johan Gimonprez

Berlin International Film Festival

Vos en Haas
The Night still smells of Gunpowder
Above the Dust
City of Poets

Mascha Halberstad
Inadelso Cossa
Wang Xiaoshuai
Sara Rajaei

SXSW

The imaginary Friend
Songs for a Passerby
Wander to Wonder
Beautiful Men
Shadowtime
Soul paint

Steye Hallema
Celine Daemen
Nina Gantz
Nicolas Keppens
Sister Sylvester & Deniz Tortum
Niki Smit & Sarah Ticho

CPH:Dox

Burning Out
Alreadymade
Marching in the Dark
The Night still smells of Gunpowder
Soundtrack of a Coup d'Etat
They shot the Piano Player
The Human Surge 3

Saskia Gubbels
Barbara Visser
Kinshuk Surjan
Inadelso Cossa
Johan Grimontprez
Fernando Trueba & Javier Mariscal
Eduardo Williams

Cannes

All we imagine as Light
Armand
Viet en Nam
Everybody loves Touda
Baby
Men in the Sun
Julie keeps quiet
East of Noon
When the Light breaks
To a Land Unknown

Payal Kapadia
Halfdan Ullman Tondel
Truong Minh Quy
Nabil Ayouch
Marcelo Caetano
Mahdi Fleifel
Leonardo van Dijl
Hala Elkoussy
Runar Runarsson
Mahdi Fleifel

Anney International Animated Film Festival

Beautiful Men
Flow VR
The Imaginary Friend
Fox and Hare Save the Forest
Panda Bear in Africa

Ka-Ching Cartoons
Valk Productions
Steye Hallema (Studio Biarritz)
Submarine
Karsten Killerich & Richard Claus

Venice International Film Festival

Youth
ALPHA
In Alaska

Wang Bing
Jan-Willem van Ewijk
Jaap van Heusden

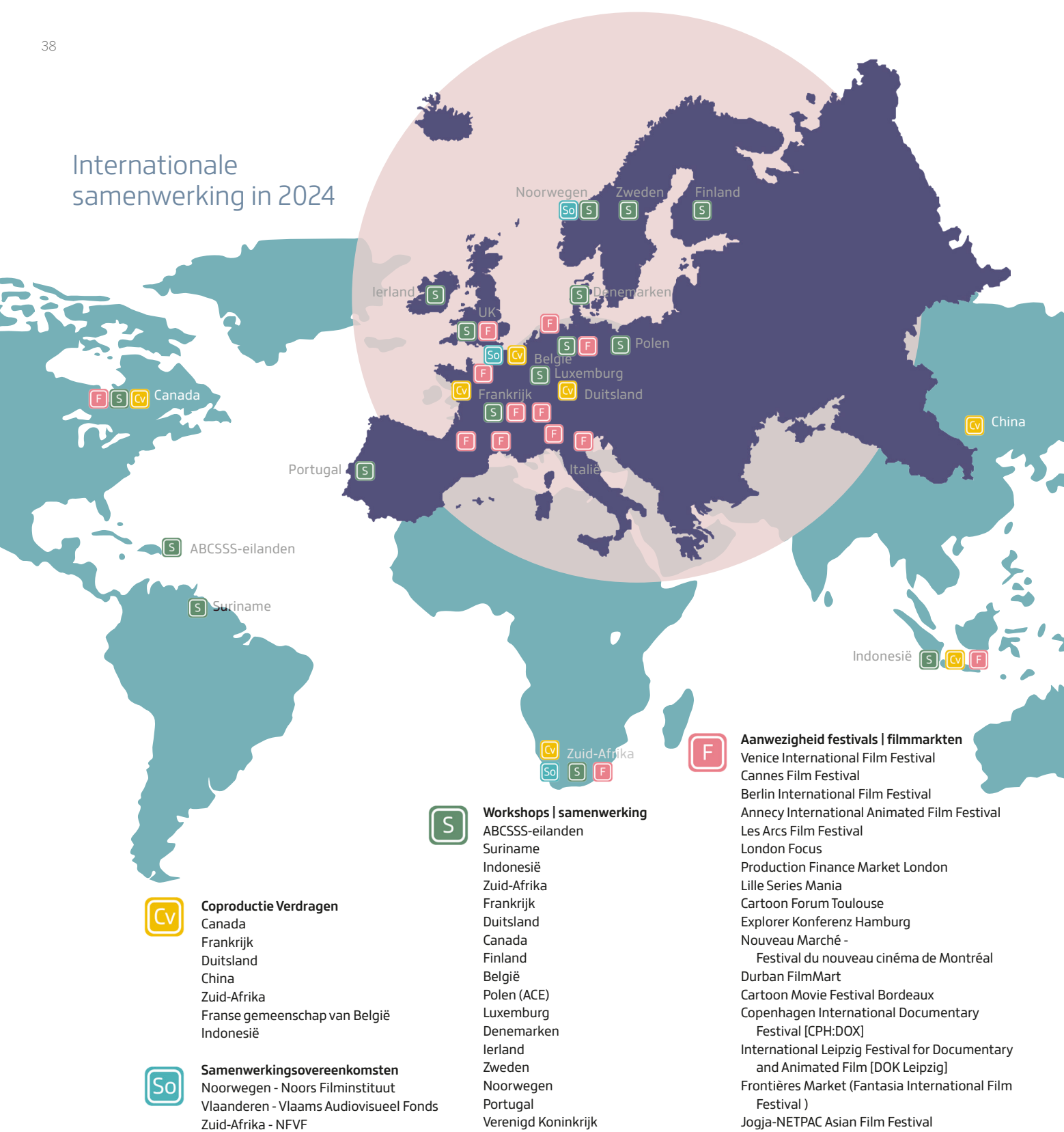
Toronto International Film Festival

Youth (Hard Times)
Youth (Homecoming)
Electric Child
Mr. K
Confetti Harvest

Wang Bing
Wang Bing
Simon Jaquemet
Tallulah H. Schwab
Tallulah H. Schwab

* Dit is een selectie van films die in 2024 geselecteerd werden voor diverse filmfestivals. Voor het totaaloverzicht van alle selecties en prijzen, zie: Film Facts & Figures of the Netherlands. Bron: SEE NL

Internationale samenwerking in 2024

Via het NFF + IBF Co-Production Scheme, een samenwerking tussen het Filmfonds en het IDFA Bertha Fund, worden internationale documentaires met een Nederlandse coproducent gefinancierd. Via het Nederlands Filmfonds + Hubert Bals Fonds Co-production Scheme worden minoritaire coproducties gefinancierd die eerder een bijdrage voor scriptontwikkeling hebben ontvangen van het Hubert Bals Fonds (HBF).

Het boek van alle dingen

5 Professionalisering

Training en scholing

Het Filmfonds ondersteunt een sector waarin zelfstandige filmprofessionals en kleine ondernemingen, verspreid over tal van vakgebieden en specialismen actief zijn. Professionalisering en kwaliteitsverbetering binnen de Nederlandse filmsector wordt onder anderen gestimuleerd via onze regeling Talentscope (zie hfst 1). Daarnaast creëerde het Filmfonds ook dit jaar extra financiële ruimte voor training en scholing van beginnend en ervaren talent. Zo werden de skills- en talentontwikkelingsprogramma's van de landelijke ontwikkelinstelling FilmForward ondersteund (zie kader). Maar ook de New Producers Academy, dat een beursprogramma voor opkomende producenten aanbiedt met praktijkgerichte training, mentorschap op maat, én financierings- en netwerkmogelijkheden. Daarnaast kregen meer dan 100 individuele makers en professionals een bijdrage voor een kortlopende training in het binnen- of buitenland. Deze trainingen droegen allemaal bij aan het vergroten van de vak-kennis en vaardigheden van de aanvrager binnen zijn of haar eigen vakgebied: van een praktijkcursus black en mixed hair tot het schrijven van scenario's voor animatie of het leren programmeren voor een filmhuis.

Verduurzaming van de filmsector

Naast de ondersteuning van de verduurzaming van filmproducties via ons duurzaamheidsbeleid financierden we ook initiatieven in de sector, zoals Film for Future. Dit collectief wil op een positieve

manier een zo groot mogelijke groep filmmakers motiveren om werk te maken van de verduurzaming van de filmsector. Hun platform biedt inspirerende verhalen, geeft makers het woord die de sector willen vergroenen, en onderhoudt een uitgebreide database vol met adressen van duurzame leveranciers en tips&tricks voor alle vakgebieden zoals camera, licht, geluid, haar en make-up, production design etc. Maar ook de dit jaar opgerichte Branchevereniging Facilitaire Bedrijven Filmindustrie (BFF), de belangenvereniging voor ondernemers die materialen en diensten leveren voor Nederlandse filmsector, wil bijdragen aan de verduurzaming van de Nederlandse filmsector. Hun focus ligt hierbij op het bevorderen van circulariteit, het stimuleren van toekomstbestendig transport en het faciliteren van duurzame stroomvoorziening.

Fair practice

In de Nederlandse filmsector wordt er in telkens wisselende samenstelling samengewerkt aan prachtige projecten. Dit biedt veel flexibiliteit, maar het ontbreken van collectieve afspraken kan leiden tot ongezonde en onveilige omstandigheden en een te hoge werkdruk. De afgelopen jaren is veelvuldig gesproken over deze ongewenste situatie waarbij jong talent vroegtijdig afhaakt en ervaren professionals zich onvoldoende kunnen ontwikkelen door gebrek aan middelen en productiedruk.

De sector heeft zelf het initiatief genomen om te gaan werken aan een gezondere, inclusievere en veiligere werkcultuur binnen de filmsector. Zo spande de Ketentafel Film/AV zich de afgelopen twee jaar in om de Fair Practice Code te vertalen naar de praktijk. Hierin ontwikkelden vertegenwoordigers van producenten, regisseurs en andere filmprofessionals samen praktijkinstrumenten, die zich specifiek richten op het verbeteren van arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden bij audiovisuele en filmproducties. Van een helder begrippenkader waarbinnen onderhandeld kan worden tot een leidraad voor veilig en gezond werken, starttarieven en tools voor opdrachtnemers.

Het Filmfonds was medefinancier van het traject van de Ketentafel film/AV en onderschrijft niet alleen de Fair Practice Code die zich richt op goed werkgeverschap en een toekomstbestendige arbeidsmarkt, maar neemt de praktijkinstrumenten van en voor de sector ook als basis voor de eigen financiële regelingen. Daarnaast ondersteunden we aanvullend onderzoek naar de knelpunten rond fair practice binnen de filmsector, met name in het productieproces van speelfilms en documentaires. Om de ontwikkelde praktijkinstrumenten in het kader van fair practice te kunnen toepassen heeft het Filmfonds haar bijdragen aan filmproducties dit jaar aanzienlijk verhoogd. Meer middelen zal niet alleen de kwaliteit ten goede komen, maar ook het vakmanschap. ♦

George van Breemen, zakelijk directeur-bestuurder

FilmForward:

'We willen dat alle professionals blijven groeien'

'We zijn er voor alle disciplines in de sector', vertelt directeur Marit van den Elshout over FilmForward, de organisatie die zich bezighoudt met talentontwikkeling en professionalisering in de Nederlandse filmsector. 'Daarin zijn we vrij uniek', vervolgt ze, 'omdat er in Europa vooral veel organisaties zijn die zich uitsluitend richten op talentontwikkeling voor regisseurs, schrijvers en producenten.'

'Ons uitgangspunt is dat niet alleen een schrijver of regisseur zich moet kunnen blijven ontwikkelen maar bijvoorbeeld ook een director of photography of een art director. Daarom willen wij ervoor zorgen dat alle werkende professionals in Nederland kunnen doorgroeien: lifelong learning', vervolgt Marit. Dat betekent dat FilmForward er niet alleen is voor beginnende makers, maar ook voor mensen die al verder in hun carrière zitten.

In 2024 bood FilmForward onder andere workshops rond scriptcontinuïteit en over het planningsprogramma Fuzzlecheck aan. Maar ook thema's als innovatie en inclusiviteit stonden op het programma. 'Zo organiseerden we in 2024 workshops die zich richtten op camera en licht bij acteurs van kleur. Dat was een van de belangrijkste workshops van het afgelopen jaar', vertelt Marit. 'Daarbij richtten we ons niet alleen op de praktische zaken, maar ook op de context er omheen: bijvoorbeeld door aandacht te besteden aan hoe je het gesprek hierover beter met elkaar kan voeren.'

Sinds 2020 levert het Filmfonds een bijdrage aan FilmForward. Over het belang van die bijdrage is Marit duidelijk: 'Dat is heel belangrijk voor ons. We ontwikkelen geen projecten en we hebben ook geen publieke functie. Daarom is de steun van het Filmfonds zo belangrijk: zonder die ondersteuning zouden we niet kunnen bestaan.'

FilmForward workshop

East of Noon

De verloren zoon #268

Hyperdam

6 Vernieuwing

Vormexperimenten, hybride vertellingen, filmkunst of experimentele film, discipline-overstijgend, pionieren met VR, interactief of immersief werk. De successen in de hoek van experimentele film, filmkunst en interactieve en immersieve media waren dit jaar veel en veelzijdig. Het Filmfonds heeft een rijkgeschakeerd aanbod aan regelingen, soms in samenwerking met andere fondsen, dat gevestigde en nieuwe makers stimuleert om creatieve vrijheid te pakken. Door deze vaak kleinere producties te ondersteunen dragen we met publieke filmfinanciering bij aan een voedingsbodem voor experiment dat onderscheidend is op wereldniveau. Hier een waaier aan bijzondere projecten uit 2024, ter inspiratie.

Zichtbaarheid & succes

Nederlandse makers met vernieuwende, door het Fonds ondersteunde producties waren in 2024 goed zichtbaar in het (inter)nationale speelveld: van Cannes tot Taiwan, in speciaal ontworpen zeecontainers aan de Zeeuwse kust, op filmfestivals, kunstexposities en tech-beurzen. Zo ging VR-productie *Soul Paint* (Sarah Ticho en Niki Smit), ondersteund binnen de regeling *Immerse\Interact*, tijdens South by Southwest (SXSW) in Austin in première en won er de Special Jury Award binnen de XR Experience Competition. Speelfilm *East of Noon* (beeldend kunstenaar Hala Elkoussy) kreeg onder meer bijdragen uit De Verbeelding. Deze productie werd geselecteerd voor de filmcompetitie Quinzaine des Réalistes, het onafhankelijke programma op het filmfestival van

Cannes dat zich richt op het tonen van de meest bijzondere vormen van hedendaagse cinema. Ook werd de film in 2024 geselecteerd voor het Red Sea Film Festival in Saudi-Arabië. Begin 2025 volgde de selectie voor IFFR en opende *East of Noon* de Berlin Critic's Week.

Op de Berlinale 2024 werd *City of Poets* geselecteerd, de vanuit Onderzoek & Experiment ondersteunde korte film van beeldend kunstenaar Sara Rajaei. Later in het jaar verzilverde het team het Gouden Kalf voor Beste Korte Documentaire. Een mooie aanloop naar de toekenning bij De Verbeelding voor Rajaeis speelfilmdebuut, *Headless Trees*, dat als enige Nederlandse project in 2024 een toekenning ontving bij de internationale regeling New Dawn. Door eerdere topprestaties binnen de immersieve sectie van het filmfestival in Venetië in 2023, maakten Celine Daemen (VR-opera *Songs for a Passerby*, 2023) en Adriaan Lokman (VR en korte animatiefilm *Flow*, 2019) onderdeel uit van de immersieve jury en schitterden zij op de rode loper. Bij de regeling *Immerse\Interact* kregen hun nieuwe projecten een toekenning. Om naar uit te kijken!

Talentverbreding & meer ruimte voor experiment

De makers die binnen de Nederlandse cinema voor vernieuwing zorgen, hebben legio artistieke achtergronden, een scala aan technieken en technologieën op hun palet, en inmiddels verschillende aanvliegroutes tot financiering bij het Filmfonds. Daarvoor hanteren we een brede blik op wat film-talent is en kan zijn.

In samenwerking met IDFA Doclab organiseert het Filmfonds de Interactive Grant, een interdisciplinaire kraamkamer waarbij vernieuwende werken ondersteund en begeleid worden naar een expositie tijdens Doclab. In 2024 waren dat er bij hoge uitzondering vier. De gouden wc-pot-installatie slash korte animatiefilm *Tōngō sondi* van beeldend kunstenaar Ruben Cabenda. *The Liminal*, een audiovisuele installatie van de Libanees-Palestijns-Nederlandse beeldend kunstenaar Alaa Al Minawi, die resoneert met de gepolariseerde actualiteit en ongehoorde stemmen en verhalen op intieme wijze hoorbaar maakt. De performatieve nieuwe media-installatie *Me, a Depiction* van fotograaf/actrice/performend kunstenaar Lisa Schamlé, dat uit handen van de internationale IDFA jury de DocLab Immersive Non-Fiction Award ontving. En tot slot blijft de augmented reality-app *Future Botanica* van Polymorf ook na Doclab nog groeien; het project werd in de lente van 2025 voor SXSW geselecteerd.

De Wildcard Lab is naast de Wildcards voor fictie, documentaire en animatie in het leven geroepen voor makers die afstuderen met een experimentele, onderzoekende of kunstzinnige film - óf met een immersief filmproject. Deze prijs werd in 2024 uitgereikt aan Inne Feenstra, voor zijn kinetische video-installatie *Falling*. Hij ontving deze Wildcard uit handen van kunstenaar Rory Pilgrim. Dat deze aanmoedigingsprijs nieuwe makers op weg helpt, blijkt. Zo won Floris van Laethem in 2023 een Wildcard Lab en werd met het prototype van het daarmee ondersteunde *Hyperdam* geselecteerd voor IFFR Cinemart 2025.

Inspiratie, onderzoek & experiment

Ook binnen de regeling Onderzoek & Experiment werden verschillende talentvolle, opkomende makers ondersteund om met hun project een bijdrage te leveren aan de creatieve en technologische vernieuwing van de cinematografie. Zo kreeg Guido van de Werve (*Nummer negentien, under the voice with a lot of feeling*) een bijdrage voor nieuw werk. Maar ook nieuwe stemmen zoals RTM-pitch winnaar Sharine Rijsenburg, die met *Bubbling Baby* vanuit vrouwelijk perspectief de culturele traditie van bubbling onderzoekt als cultureel erfgoed. En zij was niet de enige

maker uit Rotterdam. Ook beeldend kunstenaar Taronna werd via deze regeling ondersteund voor de ontwikkeling en realisering van AWA, een project dat het element water centraal zet om verhalen met elkaar te verbinden die zich bevinden tussen fictie en realiteit. *Looking She Said I Forget* van getalenteerd regisseur/scenarist/producent Naomi Pacifique, dat in 2022 een realiseringsbijdrage kreeg binnen de regeling O&E, werd in 2024 geselecteerd voor competitie op het Locarno Film Festival en recent nog op het Internationaal Festival voor Korte Film van Clermont-Ferrand 2025.

Vernieuwende speelfilms van spectaculaire klasse: van De Verbeelding tot Caleidoscoop

De subsidieregeling de Verbeelding, een samenwerking van het Filmfonds en het Mondriaan Fonds, biedt beeldend kunstenaars de mogelijkheid om samen met een filmproducent een artistieke film van speelfilmlengte te maken. Beeldend kunstenaar Rory Pilgrim kreeg met producent Smarthouse voor *Pink & Green* een realiseringsbijdrage, net als Wendelien van Oldenborgh met producent vriza voor *Lyrical Vengeance*. In het kader van fair practice werden in 2024 extra middelen ter beschikking gesteld wat leidde tot een aanvullende bijdrage van 50.000 euro per project.

De Caleidoscoop-regeling geeft makers van interdisciplinair werk kans om relatief eenvoudig hun low budget-productie van speelfilmlengte op te starten, met alle ruimte voor vormexperiment, vernieuwing en teamwork. Zowel voor fictie als documentaire en hybride werk. In de eerste van de twee selectierondes dit jaar werd slechts één project toegekend voor realisering: *In Dit Voorbijgaan* (Eugenie Jansen en Albert Elings), een hybride 'boekenverfilming', geïnspireerd op de teksten van schrijver Nescio. In de tweede ronde waren er meer succesvolle aanvragen, waarvan sommige waren afgewezen in de eerste ronde maar sterk terugkwamen. Bij hoge uitzondering konden er zes projecten toegekend worden. Strenger selecteren kan dus, zo merkten we, ook tot kwalitatief betere plannen leiden. Eén speelfilm, Reber Dosky's

Whisky or Marlboro, en vijf films op het snijvlak van documentaire, beeldende kunst en fictiefilm, te weten: het eclectische *Little Lost Things* (Robert Jonathan Koeyers), het experimentele *Catch & Cumbia* (Dick Verdult), het aangrijpende *De Verloren Zoon #268* (Cindy Jansen), het helende *Mijn reis met een hond* (Martijn Maria Smits) en het politiek-esthetisch dansende *Non Aligned Movement* (Sergei Kreso).

Lage budgetten, hoge pieken

Een aantal films vanuit de voormalige Low Budget-regeling zag in 2024 het projectlicht in de Nederlandse filmzalen. Allemaal bedienden zij een eigen publiek en namen zij grote risico's in vorm, vertelling en teamgedragen aanpak. Zoals het dystopische *Bijt* (Guido Coppens), dat een wreed wereldbeeld schets in een koperkleurig misschien-Limburg en het maatschappelijk nog altijd relevante en urgente *De Jacht op Meral Ö* (Stijn Bouma) - een belangrijke film, bedoeld voor een breed publiek, dat in fictie een toeslagenmoeder volgt op een manier die in documentaire niet mogelijk was geweest. Nog een project van een documentairemaker die haar speelfilmdebuut regisseerde, was *Witte Flits* (Laura Hermanides) dat eervol werd geselecteerd als openingsfilm van het NFF, waar ook het bijzondere *Call me Agnes* (Daniel Donato) te zien was. 'Het speelfilmdebuut van filmmaker en cinematograaf Daniel Donato is een esoterische, eigenzinnige en gestileerde docufictie over de sprankelende Indonesische trans vrouw Agnes. Vrijwel alle scènes, van triviale taferelen tot transcendente transformaties, hebben een dromerige lading. Zo heeft zelfs de doodgewone dynamiek tussen Agnes en Rini, in een keuken vol gember, lente-ui en sambal, iets magisch.' *Call me Agnes* is vanaf eind maart 2025 in de filmtheaters te zien. En zo eindigen we met de woorden van filmcriticus Omar Larabi in de Filmkrant, maar ja, die zijn dan ook prachtig en uiteindelijk zullen we experiment, vernieuwing en radicale verbeelding in de Nederlandse film niet alleen moeten maken, maar ook gaan zien. ♦

Absaline Hehakaya, Projectmanager Selective Funding: nieuwe makers en nieuwe vormen van cinema

East of Noon

Looking She Said I Forget

Witte Flits

Focus op vernieuwing

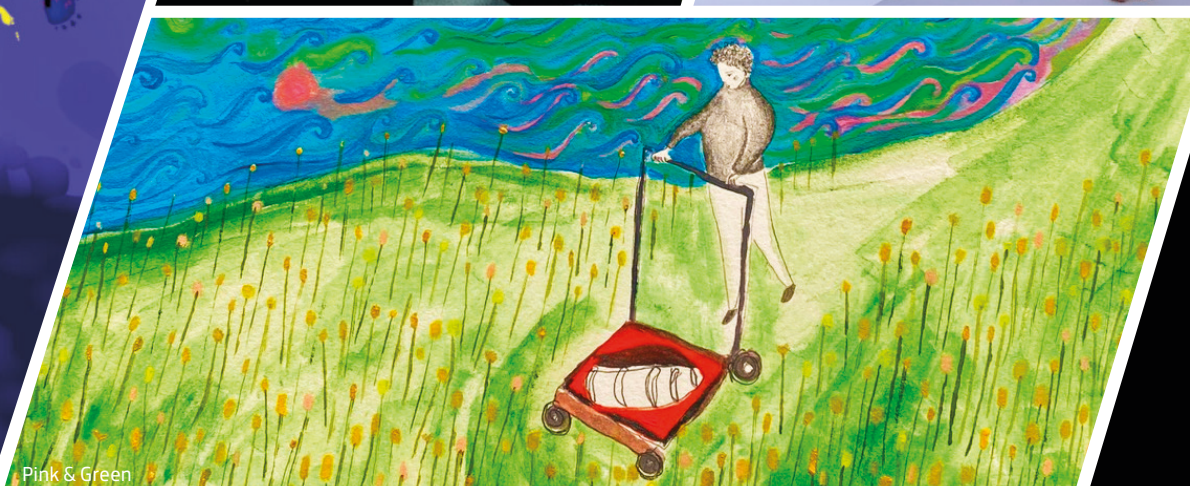
Headless Trees

Soul Paint

Me, a Depiction

Pink & Green

Tôngô Sondi

AWA

Bubbling Baby

Future Botanica

City of Poets

Presentatiebijdrage Immerse\Interact:

Meer ruimte voor experiment *in the picture*

In 2024 werd de nieuwe regeling 'presentatiebijdrage Immerse\Interact' gelanceerd. Net als de regeling Immerse\Interact valt deze in 2024 onder het penvoerderschap van Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. De fondsen stellen voor deze nieuwe regeling gezamenlijk een extra bijdrage beschikbaar, specifiek bedoeld voor de presentatie van immersief en interactief werk in binnen- en buitenland. Het Fonds verleent daarin maatwerk bij de ondersteuning van projecten die binnen Immerse\Interact al een realisatiebijdrage hebben gekregen. Dat kan oplopen tot een bijdrage van 40.000 euro. Het kan gaan om verschillende soorten vertoningen: bijvoorbeeld binnen het internationale festivalcircuit, of juist ten behoeve van gerichte vertoningen, voor stakeholders en financiers. Of voor moeilijk bereikbaar publiek, als onderdeel van de impactstrategie of outreachcampagne. Zo bieden we als fonds meer ruimte voor experiment en vernieuwing, óók qua distributiemogelijkheden. De gedachte is dat beide fondsen lering trekken uit wat er allemaal mogelijk is op dit vlak, terwijl makers ondertussen ondersteund worden in hun zoektocht hoe ze verschillende werken beter zichtbaar kunnen maken voor publiek. ♦

Call me Agnes

Bijt

Verliefd op Bali

7 Zichtbaarheid

Het aantal uitgebrachte titels in de bioscoop, internationaal en nationaal, blijft stijgen. De Nederlandse film houdt zich daarbinnen goed staande. In 2024 is het marktaandeel van de Nederlandse film behoorlijk gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor. In totaal werden er in 2024 29,3 miljoen kaartjes verkocht: 7% minder dan in 2023. Met een marktaandeel van 17% (14% in 2023) waren Nederlandse films succesvoller dan in de acht jaar ervoor, een stijging die vooral te danken is aan Nederlandse films die zich richten op een groter publiek. Arthousefilms van eigen bodem blijven het moeilijk hebben binnen deze concurrerende markt. Van de 523 uitgebrachte filmtitels – een record! – waren er 90 Nederlands. Van die titels werden 56 projecten gesteund door het Filmfonds: 36 speelfilms en twintig documentaires.

Aansluiting publiek

De komende beleidsperiode zet het Filmfonds in op een betere aansluiting van de Nederlandse film met het publiek - zowel qua zichtbaarheid als in waardering. De hamvraag voor aanvragers: voor wie maak je de film en hoe positioneer je deze binnen het groeiende, nationale en internationale aanbod? Tijdig nadenken over je publiek wordt dus steeds belangrijker. In 2024 zijn we gestart om al in de ontwikkelingsfase meer informatie op te vragen bij aanvragers over het beoogde publiek en de positionering van hun film. Om dat thema goed te kunnen beoordelen, haalden we een freelance expert in huis die

hierover als klankbord voor de filmconsumenten diende. Om de visie op de uitbreng en de doelgroepen van mainstream- en cross-over-projecten in de realiseringsfase goed te kunnen beoordelen, schakelden we al in 2023 een pool externen in met vakspecifieke kennis over bioscoopexploitatie en distributie. In 2024 voegden we daar een aantal adviseurs aan toe, ter beoordeling van de aanvragen van arthouseprojecten.

Bijdrage Positionering en Publiek

Ter voorbereiding van de nieuwe beleidsperiode ontwikkelden we vanuit de afdeling Distributie in 2024 de regeling Bijdrage Positionering en Publiek. Binnen deze pilotregeling kunnen producenten van speelfilms, lange animatiefilms en documentaires vanaf januari 2025 in aanmerking komen voor een bijdrage die hen de mogelijkheid biedt om in een vroeg stadium van de filmproductie externe experts in te schakelen. Dit om de positionering, doelgroep en de visie op uitbreng te helpen bepalen. Denk aan het inhuren van een (film) marketingbureau, een audience designer of het laten uitvoeren van publieksonderzoek.

NVPI Film Dashboard

In 2024 startten we met hulp van NVPI Film, de branchevereniging van distributeurs, met de ontwikkeling van het NVPI Film Dashboard, op basis van een eerder door de NVPI Film ontwikkelde tool. Aanvragers kunnen het dashboard gebruiken ter voorbereiding van hun aanvraag, om zich beter te kunnen

oriënteren op de positionering en doelgroep van het filmproject. Het dashboard maakt inzichtelijk hoe goed films het in het verleden deden. Zo kan men zoeken op genre, maar ook op het succes van specifieke makers, of bepaalde jaartallen. Het dashboard wordt in 2025 openbaar toegankelijk gemaakt, o.a. via de website van het Filmfonds.

Bijzondere distributiebijdragen

Naast de reguliere distributie ondersteuning voor speelfilms en documentaires werden in 2024 ook bijzondere distributiebijdragen toegekend. Een greep:

Na het succes van Nu:Reality Fase 2, met als doel het introduceren van artistiek hoogwaardige VR-belevingen in enkele Nederlandse filmtheaters, kende het Filmfonds in 2024 een bijdrage aan Nu:Reality Fase 3 toe. Zo kan dit initiatief in 2025 worden uitgebreid met een 8e filmtheater en een 'Nu:Reality on tour'-mogelijkheid voor filmtheaters en festivals. Uiteindelijk stelt men zich tot doel learnings van eerdere edities te implementeren, bezoekersaantallen te verhogen en in Nederlandse filmtheaters een permanente basis te leggen voor de presentatie van VR.

Stichting Nederlandse Filmpromotie wordt met een bijzondere bijdrage gesteund bij het project Everybody in the (Art)house. In samenwerking met zes filmtheaters ontwikkelt Picl. (Zie kader op pagina 49) een gezamenlijke marketingstrategie, mede ondersteund door een *customer data*

platform. Dit stelt hen in staat om op basis van data gedreven inzichten het publiek gericht te bereiken met als doel het aantal views en bezoekers verder te verhogen voor alle aangesloten theaters.

Ook De Korte Filmpoule, van initiatiefnemer Eye, kwam terug in 2024. Filmtheaters kunnen een jaarabonnement afsluiten om zo (onbeperkt en eenvoudig) korte, voornamelijk Nederlandse films uit de poule op te nemen in hun programmering. Omdat de hoogte van de abonnementskosten een drempel bleek, heeft het Filmfonds dit initiatief in 2024 ondersteund middels een pilot. Daarmee kon deze aanvrager 50% korting bieden aan inmiddels 66 abonneenthouders.

Het Fonds ondersteunt Cinekid voor 'Cinekid Presenteert', waarmee het festival de release van een selectie Nederlandse, kwalitatieve jeugdfilms ondersteunt en het bezoek in de filmtheaters wil stimuleren. Dit middels het organiseren van een aansprekend randprogramma, workshops en bijpassende communicatie rond de geselecteerde films. In 2024 werden *Vos en Haas Redden het Bos* en *Dikkie Dik en de Verdwenen Knuffel* opgenomen in dit programma.

De Vereniging Nederlands Filmtheater Overleg ontving in 2024 een bijdrage voor het label 'Kijk Ons', ter promotie van de Nederlandse, artistieke kwaliteitsfilm. Zo presenteren nationale filmtheaters regelmatig bijzondere films van eigen bodem, met extra's als Q&A's of live-interviews met cast en crew. ♦

Cynthia Ophorst,

Projectmanager Marketing & Distributie

Vos en Haas Redden het Bos

Dikkie Dik en de verdwenen knuffel

Distributie van Dikkie Dik

Jet Boeke's kinderboekenpersonage Dikkie Dik is sinds 1978 een begrip in Nederland. Toch verscheen er pas in 2024 een bioscoopfilm rondom deze rode kat, onder regie van Joost van den Bosch en Erik Verkerk. Beter gezegd: twee animatiefilms die, een half jaar na elkaar, in de bioscoop verschenen. Het werd een groot succes: *Dikkie Dik en de verdwenen knuffel* (release 16 juni 2024) ontving na twee maanden een Gouden Film (meer dan 100.000 bioscoopbezoekers), opvolger *Dikkie Dik 2: Een nieuwe vriend voor Dikkie Dik* (18 december 2024) ontving deze al na twee weken.

Daar zat een uitgekiende marketing- en communicatiestrategie achter, vertelt filmproducent Petra Goedings (Phanta Animation): "De merkbekendheid was er al, daarom richtten we ons op de uitbreng van de hoogwaardige films zelf. Je moet relatief snel zo'n vervolg uitbrengen, anders is die preschool-doelgroep te oud en moet je opnieuw je marketing inzetten. Door tegelijkertijd twee films te ontwikkelen en die ook samen te financieren, konden we productzekerheid bieden aan exploitanten. Voor beide films lieten we, samen met onderwijskundigen, lespakketten ontwikkelen rondom de thema's van de films. Kinderdagverblijven en docenten van groep 1 en 2 ontvingen deze zes weken vóór de eerste premiëre: 962.000 kinderen maakten er gebruik van. Zo wisten kinderen en hun ouders van

de komst van de film." De soundtrack vol liedjes werd op Spotify geplaatst bij de eerste release. De tweede soundtrack werd al vóór de premiëre geplaatst. De liedjes uit beide films zijn bij elkaar opgeteld inmiddels een kleine 6 miljoen keer gestreamd.

Naast marketinguitingen om zichtbaarheid te vergroten, zoals een trailer, poster, free publicity en het bezoeken van beurzen in de doelgroep, eindigde de eerste film met een voice-over die de volgende film aankondigt, onder beeld van de nieuwe film. "Dat heeft zo'n grote impact gehad. En omdat ouders hun kinderen zagen genieten was die psychologische commitment voor de opvolger al gemaakt." Tegelijkertijd met beide filmpremières, 'verboekte' de uitgever deze titels, die vervolgens prominent in boekwinkels lagen. "Met wisselwerking tot gevolg: sommige ouders lazen eerst voor en bezochten daarna de film." Inmiddels onderzoekt Phanta Animation de internationale markt, waar Dikkie Dik zich nog moet bewijzen als merk. Goedings ziet zeker kansen: "Dikkie Dik is duurzaam. Het personage is een onderzoekende kleuter, daar zit geen moreel oordeel bij, of opvoedkundige thema's die kunnen verjaren. Zo kan je de films later altijd herprogrammeren voor een nieuwe generatie kleuters." ♦

Picl: Het filmtheater, maar dan thuis

Stichting Nederlandse Filmpromotie, de stichting achter Picl ('Het filmtheater. Maar dan thuis.'), wil zorgen voor meer publiek voor arthousefilms. Daarvoor doen oprichters Noortje van de Sande en Anke van Diejen, samen met andere partijen uit het veld, diepgaand onderzoek. In 2024 ontvingen ze een bijzondere distributiebijdrage voor 'Picl 2024: Everybody in the (Art)house'. Anke van Diejen: "We proberen met Picl het publiek te verbreden en te vergroten. Onderzoek wees uit dat Picl-gebruikers echte film liefhebbers zijn die daarnaast graag bioscopen bezoeken, maar die om allerlei redenen op dat moment een film niet op locatie kunnen zien."

Voor 'Everybody in the (Art)house' zocht de stichting intensieve samenwerking met zeven innovatieve filmtheaters. "Het idee is dat we door data met elkaar te delen, een effectievere marketingstrategie kunnen ontwikkelen rondom de integratie van on- en offline filmbelevingen. Met behulp van die samenwerking zijn we in 2024 tot nieuwe inzichten gekomen. Wanneer besluit iemand om thuis of in het filmtheater een film te kijken? Door de marketing op elkaar af te stemmen bedienen we alle klanten veel beter. Picl zorgt voor nieuwe filmtheaterbezoekers, door mensen die online kijken weer naar premiërefilms in het filmtheater te sturen. Ook weten we dat mensen die zowel via Picl als in het filmtheater kijken drie keer méér films zien. Dat maakt de potentie zichtbaar: we willen van alle kijkers hybride kijkers maken."

Daarnaast kon de stichting met de bijdrage in 2024 een aantal technische aanpassingen doen aan het Picl-platform. "Zo maken we Picl nog toegankelijker voor het publiek en versterken we de samenwerking met filmtheaters. Een aanvraag voor 'Picl 2025: Everybody in the (Art)house II' is inmiddels toegelaten, waarmee men de inzichten wil omzetten in een praktische en uitvoerbare strategie. "We gaan hiermee een toolkit ontwikkelen die we kunnen uitrollen naar alle Picl-theaters. Het uiteindelijke doel is dat we een toekomstbestendige, duurzame infrastructuur aanleggen voor de Nederlandse arthousesector, arthousefilms beter zichtbaarder zullen maken en daarmee echt meer mensen gaan bereiken." ♦

8

Organisatie

Het aantal FTE over 2024 bedroeg gemiddeld 53,79. Het aantal personeelsleden in dienst van het Fonds was in 2024 gemiddeld 63. Daarnaast heeft het Fonds in 2024 een beroep gedaan op een aantal freelancers ter tijdelijke versterking van de organisatie o.a. in verband met zogenaamde ziek & piek.

In vaste dienst

37% man

63% vrouw

Leeftijd

Tot 30 jaar: 3%

30 – 40 jaar: 23%

40 – 50 jaar: 36%

Ouder dan 50 jaar: 38%

Bron: Filmfonds (per 28.01.2025)

Bijlagen

Verslag Raad van Toezicht

Governance structuur

Het Filmfonds heeft een bestuursmodel met een bestuur en een Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft statutair tot taak toezicht te houden op het beleid en op de algemene gang van zaken. De RvT en directeur/bestuurder handelen naar de splitsing in verantwoorde-lijkheden en taken, zoals deze zijn vastgelegd in de Code Cultural Governance. De benoeming van de leden van de Raad van Toezicht door de Minister van OCW geldt voor vier jaar. Conform de statuten is een eenmalige herbenoeming voor vier jaar mogelijk. Het dakpansgewijze aan- en aftreedschema en de nevenfuncties van de RvT staan in bijlage Samenstelling Organisatie op pagina 70.

De RvT hanteert een profielschets met aandacht voor aanwezige competenties en diversiteit in de samenstelling van de Raad, die jaarlijks getoetst wordt op actualiteit. De toezichthouders vertegenwoordigen niet alleen een rijke kennis van de (inter-)nationale filmsector, maar ook van financiën, juridische zaken en corporate governance.

De RvT fungeert daarnaast als een stimulerend, adviserend en kritisch klankbord voor de directeur/bestuurders. Jaarlijks voert de RvT een zelfevaluatie uit en borgen de leden onafhankelijkheid door belangen in de sector uit te sluiten. Naast de Audit Commissie bestaan er aparte RvT commissies, zoals op het gebied van HR en Juridische Zaken, waarin een tot drie RvT-leden zitting hebben. De Commissie Strategisch Overleg is opgeheven en relevante onderwerpen met een sterk strategisch perspectief worden opgenomen in de reguliere RvT agenda (thema beleidszaken) en besproken in het jaarlijkse Strategisch Overleg dat qua thematiek met RvT leden kan worden voorbereid.

Per 1 oktober heeft de voorzitter, Laetitia Griffith, vanwege de beëindiging van de maximale termijn de RvT verlaten, waarbij de Minister van OCW eervol ontslag heeft verleend. Per gelijke datum is Jorien Wuite door de Minister benoemd als de nieuwe voorzitter van de RvT.

Vanuit 'sociaal-maatschappelijke verantwoordelijkheid' geeft de RvT jonge high potentials de kans om in de vorm van een traineeship van 2 jaar het vak van toezichthouder te leren. Het traineeship van Deniz Alkaç dat in 2022 startte werd in september beëindigd. Na evaluatie is besloten om opvolging te geven aan deze vorm van RvT traineeship, waarbij wordt samen-gewerkt met de Stichting Blikverruimers.

Werkzaamheden 2024

De RvT kwam in 2024 vier keer plenair bijeen. Tijdens de vergaderingen werd een aantal vaste punten geagendeerd, zoals de in- en externe (beleids-)ontwikkelingen met mogelijke consequenties voor het veld en de rol van het Fonds, personeel & organisatie, financiën en juridische zaken. De Audit Commissie kwam dit jaar – naast de reguliere vergadering met de accountant – nog driemaal bijeen voor de bespreking van de financiële stand van zaken van het Fonds, alsmede voor het bespreken van risicoanalyses. Deze vergaderfrequentie wordt in de komende jaren voortgezet.

Aansluitend aan de RvT-vergadering van november vond het jaarlijkse Strategisch Overleg plaats waarin beleidsthema's voor het Fonds op korte en lange termijn werden besproken. Dit keer werd met name stilgestaan bij het organisatietraject van het Fonds, en werd er dieper ingegaan op een aantal actuele beleidsvraagstukken, zoals het vergroten van de zichtbaarheid van de Nederlandse film

(toelichting op beleidsprioriteit 'Zicht op Publiek' uit het beleidsplan 2025-2028) en op het thema van de convergentie van film en televisie (toename van productie van Nederlandse high end tv series door NL filmproducenten).

Het HR Comité heeft zich naast de algemene HR-zaken voornamelijk ingezet voor de transitie naar een tweekoppig bestuur alsmede de selectie van de nieuwe voorzitter van de RvT. Voor de genoemde transitie is in 2024 een nieuw bestuursreglement opgesteld, dat is goedgekeurd door het Ministerie van OCW. Ook de OR die zowel schriftelijk als mondeling is geraadpleegd, heeft een positief advies afgegeven.

Het Juridisch Comité stemde de wijzigingen in de reglementen af met de directie, voordat deze ter goedkeuring werden geagendeerd in de plenaire RvT-vergadering.

De voorzitter van de RvT voerde samen met een lid, vanuit de rol als werkgever, een jaarlijks functioneringsgesprek met de directeur/bestuurder. Voorts vond er een kennismakingsgesprek plaats met de voltallige RvT en de nieuwe Ondernemingsraad. De voorzitter nam daarnaast deel aan het jaarlijks overleg tussen de DG Cultuur en Media en de gezamenlijke voorzitters van de Raden van Toezicht van de Rijkscultuurfondsen, waarin gezamenlijke thema's, raakvlakken en uitdagingen met elkaar werden besproken, en – tot slot – aan het driehoeksoverleg per fonds afzonderlijk, met de DG Cultuur en Media, de directeur Media & Creatieve Industrie en de betreffende directeur/bestuurder, waar onderwerpen geagendeerd werden als het functioneren van de ZBO, de financiële positie, arbeidsvoorwaarden en Governance.

Governance & Financiën

De Raad van Toezicht constateert dat een onrustige beleidsperiode 2021-2024 voor het Filmfonds (onder meer veroorzaakt door de pandemie, verschuivingen in het financierings-landschap, veranderend kijkgedrag en directiewisseling) uiteindelijk positief kan worden afgesloten. Er ligt in ambitieus nieuw beleidsplan 2025-2028, dat in goede afstemming met de sector tot stand is gekomen. In 2024 was er voor het eerst in negen jaar ook weer een toename van het aantal bezoekers voor de Nederlandse film in de bioscopen.

De Raad van Toezicht spreekt haar waardering en dank uit aan alle medewerkers van het Fonds voor hun toewijding en inzet in dit wederom opmerkelijke jaar.

In het bijzonder wil de Raad van Toezicht Laetitia Griffith danken voor haar jarenlange toewijding aan het Filmfonds en de Nederlandse filmsector, haar bevlogen betrokkenheid bij alle medewerkers en haar voortreffelijk voorzitterschap van de Raad van Toezicht van het Filmfonds van 1 november 2018 tot 1 oktober 2024.

Jorien Wuite, Voorzitter

Governance

Het Filmfonds is een zelfstandig bestuursorgaan. Conform onze statuten werken we met een bestuur en een Raad van Toezicht (RvT), die vanuit de Governance Code Cultuur en de Gedragscode Cultuurfondsen toezien op een transparante en efficiënte werkwijze en goed bestuur van de organisatie. De voltallige RvT komt vier keer per jaar bijeen. Tussentijds vindt er afstemming plaats tussen de verschillende deelcommissies en de tweekoppige directie, bijvoorbeeld over financiën en bedrijfsvoering, personeelszaken, juridische en strategische vraagstukken. De algemeen directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het strategisch beleid en de artistiek-inhoudelijke koers van het Filmfonds. De zakelijk directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering, procesmatige en productionele vraagstukken en de dagelijkse leiding. De honorerings van de directieleden is in lijn met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi-) publieke sector.

De aanstellingstermijn voor de algemeen directeur-bestuurder is maximaal tien jaar. Met de groei van de organisatie en de verbreding van de activiteiten is in 2024 toegewerkt naar een tweekoppig bestuur. Hiermee geldt ook voor de nieuwe functie van zakelijk directeur-bestuurder een maximale aanstellingstermijn van tien jaar. Daarnaast zijn de aanstellingen van het hoofd en de projectmanager van het selectieve subsidieprogramma voor filmproducties beperkt tot maximaal tien jaar. Filmconsulenten, die een centrale rol spelen bij de artistiek-inhoudelijke beoordeling, zijn aangesteld voor een termijn van vijf jaar zonder mogelijkheid tot verlenging. Aangezien alle medewerkers van het Filmfonds volgens de in 2020 geïntroduceerde Wet normering rechtspositie ambtenaren formeel ambtenaar zijn, leggen alle nieuwe medewerkers een integriteitsverklaring af en hebben zij een

geheimhoudingsplicht. Bovendien toetsen we of nevenfuncties verenigbaar zijn met hun functie, ook als deze tussentijds veranderen. De beoordelingscommissies worden op zorgvuldige wijze samengesteld waarbij gelet wordt op o.a. inhoudelijke expertise van de commissieleden en een zo heterogeen mogelijke samenstelling met ruimte voor verschillende perspectieven en achtergronden.

Via het team van hoofden en projectmanagers en periodieke plenaire sessies betrekken we medewerkers actief bij de stappen die we zetten in het personeelsbeleid. Door de groei van onze organisatie heeft het Filmfonds inmiddels een goed functionerende Ondernemingsraad (OR). Deze spreekt vrijwel iedere maand met de directie en eenmaal per jaar met een afvaardiging van de RvT.

Een gezonde, inclusieve en veilige werkomgeving met goed bestuur is essentieel voor de werkcultuur die het Filmfonds wil stimuleren, zowel voor onszelf als voor de filmsector als geheel. Daarom hanteren we interne en externe procedures en regels om kwaliteit, integriteit en effectiviteit te borgen. Binnen de culturele sector zijn er verschillende codes en protocollen die het Filmfonds onderschrijft. Vanuit het borgen van de brede kennis en ervaring binnen het Filmfonds investeren we structureel in individuele en groepstrainingen, coaching en opleidingen. In gezamenlijkheid met de andere Rijkscultuurfondsen is ook een digitaal leerplatform opgezet.

In aansluiting op de beleidsmatige ambities van het Fonds en de wensen van de eigen medewerkers is onder professionele begeleiding een intensief organisatie-traject met elkaar doorlopen. Daarbij is samen met medewerkers van het Fonds onderzocht wat verbeterd zou kunnen worden om te komen tot een toekomstig bestendige organisatiestructuur. Dit traject komt in goede

vervolg Governance & Financiën

afstemming met de OR, de RvT en de rest van de organisatie tot afronding in 2025. Bij de implementatie zal het eigen personeel actief betrokken blijven zodat we met elkaar komen tot de meest optimale uitwerking.

Diversiteit en Inclusie

Diversiteit binnen onze organisatie

Het Filmfonds gaat uit van de meerwaarde van diversiteit. De Code Culturele Diversiteit is hierbij leidend. De diversiteit van medewerkers draagt bij aan een goed functionerende organisatie met een open blik op de samenleving. Voor de vacatures werken we geregeld samen met gespecialiseerde wervings- en selectiebureaus, maar ook via open werving zoeken we de aansluiting. Daarnaast stelden de medewerkers van het Filmfonds een actieplan op met doelstellingen om concreter te kunnen sturen op diversiteit en inclusie, bijvoorbeeld binnen de werkprocessen maar ook bij de (door) ontwikkeling van de organisatie. Deze actielijst wordt inmiddels periodiek gemonitord.

Diversiteit en inclusie in onze beoordeling

Als rijkscultuurfonds streven we naar een film-aanbod waarin een divers en zo groot mogelijk publiek zich kan herkennen. Daarom bleef ook dit jaar diversiteit een integraal onderdeel van de beoordelingscriteria voor al onze regelingen met een inhoudelijke toetsing op kwaliteit. Op deze manier verankeren we diversiteit in de kern van onze rol als subsidieverstrekker. Om onze beoordelingssystematiek beter op de uitgangspunten van ons diversiteitsbeleid aan te laten sluiten, behielden we veel aandacht voor een goede balans in adviescommissies, pitchpanels en het filmconsulententeam, zowel wat betreft specifieke expertise als sociaal-culturele achtergrond. Naast de inhoudelijke expertise van de leden letten we daarbij op een zo heterogeen mogelijke samenstelling,

met ruimte voor verschillende achtergronden en evenwichtige genderrepresentatie.

Gendergelijkheid

Op het gebied van gender houdt het Filmfonds al enkele jaren een monitor bij, waarover we ook dit jaar publiceerden via de Facts & Figures. Hierdoor kunnen we concrete en meetbare doelen stellen om de gelijkwaardigheid in genderrepresentatie in de Nederlandse filmsector te bevorderen. Daarnaast stelden we ons voor de komende beleidsperiode concrete doelstellingen op het gebied van genderrepresentatie. Eind december 2026 moet sprake zijn van een gelijkwaardig aandeel voor toekenningen voor ontwikkeling binnen alle categorieën. Eind december 2028 moet ook het aantal toekenningen voor realisering binnen alle categorieën meer gelijkwaardig zijn voor wat betreft genderrepresentatie.

Meer toegankelijkheid

We richten ons niet alleen op bewezen makers, maar stimuleren ook beginnend talent, autodidacten en nieuwe, nog niet eerder gehoorde stemmen. Zo was er dit jaar een nieuwe oproep voor Cypher Cinema, een regeling voor autodidacte makers, en werd Studio Caribe voor makers uit het Caribisch deel van het koninkrijk gelanceerd. Voor internationale coproducties liepen er speciale stimulansregelingen, waaronder Thuthuka, een samenwerking met Zuid-Afrika en het internationale fonds New Dawn dat zich richt op een betere toegankelijkheid voor minder gerepresenteerde filmmakers. Daarnaast waren ook dit jaar alle selectieve regelingen van het Filmfonds volledig toegankelijk voor filmmakers uit Nederland, Aruba, Curaçao, Sint-Maarten, Bonaire, Sint-Eustatius en Saba. En bleven de toegankelijkheid van al onze regelingen onze aandacht houden, zowel in toon, vorm als taal.

Volgen van ontwikkelingen in de sector

We willen ons beleid zo goed mogelijk aan laten sluiten op ontwikkelingen in de maatschappij en de sector. Daarom ondersteunde het Fonds talenthubs en broedplaatsen verspreid door het hele land, naast onderzoeken, trainingen en activiteiten van o.a. Generation Inclusion en de New Producers Academy. Deze plekken spelen een belangrijke rol bij het bereiken, scouten en ontwikkelen van nieuwe, talentvolle makers.

Tegelijkertijd ziet het Filmfonds aan de aanvragen die binnenkomen dat makers uit de regio het Fonds nog niet altijd weten te vinden. Samen met het ministerie van OCW en sectorinitiatieven zoals Stichting KLEUR, Vrouwen in Beeld en samenwerkingspartners uit de regio werkten we aan het verder in kaart brengen van de voortgang op representatie en toegankelijkheid in de sector. Ook voerden we dit jaar veel gesprekken met regionale overheden en filminitiatieven om filmcultuur in de meest brede zin van het woord door heel Nederland verder te stimuleren en te ondersteunen. Internationaal overleg en coördinatie liep via deelname aan de werkgroep Diversiteit en Inclusie van de European Film Agencies Directors Association (EFAD).

Fair Practice

De Fair Practice Code is een brede gedragscode voor mensen die ondernemen en werken in de kunst, cultuur en creatieve industrie. De code is daarmee van en voor de sector zelf. Het Filmfonds onderschrijft de Fair Practice Code die zich richt op goed werkgeverschap en een toekomstbestendige arbeidsmarkt. De Ketentafel Film/AV spande zich de afgelopen twee jaar in om de Fair Practice Code te vertalen naar de praktijk. Hierin ontwikkelden vertegenwoordigers van producenten, makers en faciliterende

vervolg Governance & Financiën

professionals samen praktijkinstrumenten die zich specifiek richten op het verbeteren van arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden bij audiovisuele en filmproducties. Het Filmfonds was medefinancier van dit traject. Ook hebben we aanvullend onderzoek ondersteund naar de knelpunten rond fair practice binnen de filmsector, met name in het productieproces van speelfilms en documentaires. De inzichten die dit gedetailleerde onderzoek in 2025 zullen opleveren zullen gebruikt worden voor de aanscherping van het toekomstig beleid op het vlak van fair practice.

Een gezonde, inclusieve en veilige werkomgeving is essentieel voor de werkcultuur binnen de filmsector. Het gaat om een eerlijke beloning voor makers, cast en crew in alle fases van film maken, maar ook om veiligheid op de werkvloer, heldere arbeidsvoorwaarden en evenwicht tussen de ambities van een filmproject en de daarbij benodigde capaciteit en inzet van crew. Om de binnen de Ketentafel Film/AV ontwikkelde praktijkinstrumenten te ondersteunen heeft het Filmfonds de eigen bijdragen aanzienlijk verhoogd met gemiddeld 25% zodat er meer ruimte is voor eerlijke betaling en goede arbeidsomstandigheden.

Het maakproces van een film is kostbaar, complex en risicovol waardoor fair practice onder druk kan komen te staan. Van aanvragers die een toekenning van het Filmfonds ontvangen, werd dan ook verwacht invulling te geven aan fair practice, o.a. aan de hand van de praktijkinstrumenten van de Ketentafel Film/AV. Denk daarbij bijvoorbeeld aan goede werkafspraken en budgettering vooraf, het voorkomen van een disbalans tussen betaald werk gedurende draaidagen en onbetaald (onzichtbaar) werk

in de voorbereiding en afhandeling van een productie. We zijn ons ervan bewust dat het toepassen van fair practice een collectieve verantwoordelijkheid is en dat breder draagvlak nodig zal zijn. Zo zal het een financiële inspanning van alle betrokken financiers vragen.

Het Filmfonds bleef in overleg met de belangenverenigingen over betere inbedding van afspraken. Bijvoorbeeld ten aanzien van annulering en verplaatsing van werkzaamheden. Ook pleitten we dit jaar voor een laagdrempelige geschillencommissie waaraan zaken kunnen worden voorgelegd. Het zou de onderlinge professionele relatie ten goede komen.

Grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag is ontoelaatbaar, of het nu gaat om intimidatie, discriminatie, machtsmisbruik of seksueel grensoverschrijdend gedrag. Voor onze eigen medewerkers hanteren we een meldprocedure voor ongewenst en grensoverschrijdend gedrag. In het belang van een gezonde organisatie zijn de hr-taken bij specifieke functies belegd en kunnen medewerkers een beroep doen op een externe vertrouwenspersoon die is gecertificeerd door de Landelijke Vereniging van Vertrouwenspersonen. Filmprofessionals die in hun werk worden geconfronteerd met ongewenst of grensoverschrijdend gedrag kunnen zich richten tot Mores, het meldpunt van de culturele en creatieve sector voor ongewenste omgangsvormen. De vertrouwenspersonen van Mores geven advies en indien nodig ondersteuning als de filmprofessional een formele klacht indient of aangifte doet. Met ingang van 2024 wordt Mores gefinancierd vanuit het Ministerie van OCW. De fondsen blijven de activiteiten van

Mores wel steunen, maar met een beperktere bijdrage om bepaalde activiteiten verder uit te bouwen, zoals kennisdeling en advisering.

Stakeholders

Om ons werk goed te doen, is het belangrijk om continu in dialoog te zijn met de verschillende spelers in de sector. We doen dit om inzichten, ontwikkelingen en kennis uit te wisselen, te luisteren naar wat er speelt en draagvlak te behouden voor ons beleid. Zo hebben we ook dit jaar regelmatig overlegd met de vertegenwoordigers van de creatieve driehoek van scenaristen, regisseurs en producenten, en met distributeurs en vertoners (bioscoopexploitanten, streamers e.). Met specifieke vertegenwoordigingen voerden we vele gesprekken op deelonderwerpen die speciale aandacht vragen, zoals post-productie, facilitaire bedrijven of uitvoerende productie. Daarnaast spraken we regelmatig met regionale broedplaatsen, festivals en andere stakeholders. Op financieringsniveau onderhielden we korte lijnen met de publieke omroep en de publieke en private fondsen in binnen- en buitenland. Ook voerden we regelmatig overleg met instanties die van meerwaarde zijn voor een goed functionerende sector, zoals Cultuur+Ondernemen en landelijke en regionale overheden.

We werken nauw samen met partners in het buitenland, onder andere via de EFAD en MEDICI, een jaarlijks trainings- en uitwisselingsprogramma voor besluitvormers van publieke filmfondsen. Door op internationaal niveau structureel overleg te voeren maar ook door zelf onderzoek te volgen en zelf uit te zetten, bleven we op de hoogte van de grote uitdagingen die er zijn binnen de nationale en internationale filmsector. Hierdoor kunnen we zo goed mogelijk blijven

vervolg Governance & Financiën

anticiperen op veranderingen en kunnen we externe inzichten en aanbevelingen meenemen in onze eigen beleidskeuzes. .

Informatievoorziening

Via nieuwsbrieven, persberichten, social media en beleidsactualiteiten op de website deelt het Filmfonds de meest actuele informatie over zijn beleid, activiteiten en regelingen. In onze jaarverslagen, de financiële jaarrekeningen, beleidsplannen en de jaarlijkse Film Facts & Figures is gedetailleerde achtergrondinformatie terug te vinden. Via de website delen we tal van onderzoeksrapporten, publiceren we de toegewezen bijdragen en wordt zoveel mogelijk informatie, die relevant is voor specifieke aanvragers en geïnteresseerden, ontsloten. Het Fonds geeft waar mogelijk inhoudelijk antwoord op vragen en deelt informatie waar het kan, in overeenstemming met de Wet open overheid (Woo). Met informatie rond concrete aanvragen gaat het Fonds zorgvuldig en vertrouwelijk om. Vanuit die optiek hebben we een richtlijn opgesteld om een handvat te bieden wanneer een Woo-verzoek tot het delen van specifieke informatie aan ons wordt voorgelegd. Deze richtlijn is op de website van het Fonds gepubliceerd.

Via de website worden beginnende en meer ervaren aanvragers geleid naar de informatie en regelingen die voor hen specifiek relevant zijn. Personen of organisaties, die voor een subsidie in aanmerking willen komen, kunnen een aanvraag starten via de website. De eventuele indiendata voor de verschillende subsidiemogelijkheden staan tevens vermeld op de website, evenals de toegekende subsidiebijdragen. Generieke vragen van aanvragers over specifieke regelingen of het subsidieproces kunnen gesteld worden aan het Subsidiebureau. Zaken die financieel-zakelijk van

aard zijn, worden beantwoord door de afdeling Productie. Mochten potentiële aanvragers een oriënterend gesprek willen aangaan over (meerdere) projecten, dan kunnen zij zich richten tot het betreffende Hoofd of Projectmanager. Voor de Film Production Incentive of vooruitlopend op een selectieve realiseringsaanvraag wordt aanvragers ook de mogelijkheid geboden om een verkennend gesprek aan te gaan. In een dergelijk gesprek kunnen eventuele vragen omtrent de subsidievoorwaarden en procedure beantwoord worden. De Film Commissioner beantwoordt vragen van buitenlandse producenten en partijen over produceren met of in Nederland.

Over concrete aanvragen communiceert het Fonds met de betreffende aanvrager of subsidieontvanger. Bedrijfsvertrouwelijke gegevens worden door het Filmfonds vertrouwelijk behandeld. Aanvragers zijn immers ook in concurrentie met elkaar en hun afspraken met derden zijn concurrentiegevoelig. Sommige zaken worden vanuit die vertrouwelijkheid dan ook niet openbaar gemaakt voor de buitenwereld.

Communicatie

Het Fonds wil helder zijn naar alle aanvragers en stakeholders over het beleid, hoe we werken en de resultaten van ons werk. Toegankelijkheid in taal en vorm heeft daarbij continu de aandacht. Afgelopen jaar is veel tijd gestoken in het verhelderen van de regelingen op de website van het Fonds. Verschillende vernieuwingen die het Fonds afgelopen jaar doorvoerde, vonden hun weg niet alleen via de website en social kanalen, maar kwamen ook uitgebreid aan de orde in de stakeholderoverleggen met de sector en makers-sessies die het Fonds organiseerde. Een grote communicatiepijler was het nieuwe

beleidsplan (2025-2028) dat in februari 2024 werd gepubliceerd. Voor doelgroepregelingen zoals Studio Caribe organiseerde het Fonds spreekuren voor (potentiële) aanvragers. Rond duurzaamheid werden diverse inspiratiesessies voor makers in samenwerking met spelers uit de sector georganiseerd.

Tijdens het Nederlands Filmfestival in september 2024 presenteerde het Fonds zich voor de derde keer met de NFF Profs x Filmfondssessie Ontmoet de Filmconsulenten. In de goed bezochte sessie gingen deze keer regisseurs en scenaristen tijdens rondetafelgesprekken in gesprek met de filmconsulenten die vertelden over hun werkproces en wat ze daarin tegenkomen. Daarnaast was het Fonds aanwezig op filmfestivals en bijeenkomsten in heel Nederland om in panels of speciale sessies toelichting te geven op mogelijkheden voor filmmakers en het beleid van het Fonds.

De aanwezigheid van het Filmfonds op social media concentreert zich vooral op de platforms Instagram en LinkedIn. Facebook wordt nog wel onderhouden, maar is aanzienlijk minder actief geworden. Instagram is nog steeds het beste kanaal om makers te bereiken. Een herkenbare huisstijl en beeldredactie op Instagram werd consequent doorgevoerd; in 2024 steeg het aantal volgers op Instagram met maar liefst 20% naar 7000 volgers. Het bereik kende een nog grotere stijging: bijna 83.000 accounts zagen content die door het Filmfonds gedeeld is, een stijging van meer dan 300% ten opzichte van het jaar ervoor. Het Fonds zette na het verlaten van X/Twitter meer in op LinkedIn en ook dat wierp snel vruchten af. Het aantal volgers op LinkedIn steeg van 7200 naar 8700. De gedeelde content op LinkedIn is ruim 163.000 keer bekeken.

vervolg Governance & Financiën

De jaarlijkse publicatie “Facts & Figures van de Nederlandse Filmindustrie” die het Fonds uitbrengt, liet zien dat de Nederlandse film en av-industrie cijfers dat de stijging in het bioscoopbezoek in 2023 doorzette. Gemiddeld gingen Nederlanders 1,8 keer naar een bioscoop in filmtheater, tegenover 1,4 keer in 2022. Dat leverde een box office omzet van € 338 miljoen op, een stijging van 31% ten opzichte van vorig jaar. Er werden minder Nederlandse films uitgebracht terwijl het buitenlandse aanbod steeg vergeleken met het jaar ervoor. Het productievolume voor high-end series nam opnieuw flink toe. De totale omzet van de Nederlandse filmindustrie steeg met 16% naar € 1.489 miljoen. Door het Filmfonds gesteunde projecten werden voor 47,6% geproduceerd, 41,5% geregisseerd en 44% geschreven door vrouwen. Van de top 20 best bezochte Nederlandse bioscoopfilms werd 15% door vrouwen geregisseerd. Het productievolume van high-end series steeg met 29% van €61,9 miljoen naar €79,9 miljoen. In 2023 waren Nederlandse producties te zien op 315 internationale festivals. De Video On Demand-omzet groeide van € 1.005 miljoen naar € 1.139 miljoen met 13%.

Bezwaren, beroep en WOO verzoeken

Het Filmfonds legt verantwoording af aan de aanvrager met een gemotiveerd besluit. Het overzicht van toekenningen op de website wordt wekelijks geactualiseerd. Indien een aanvrager behoefte heeft aan een nadere toelichting op het besluit, dan biedt het Filmfonds gelegenheid tot een gesprek. We vinden het belangrijk om aanvragers tijdens een persoonlijk gesprek de motivatie voor onze keuze toe te lichten. Daarbij ligt de focus op de toegewezen projecten.

Bezwaren

Een aanvrager die het niet eens is met een besluit kan daartegen bezwaar maken. Bezwaarzaken worden door een externe bezwaarcommissie behandeld. Deze commissie toetst of het genomen bestuursbesluit juridisch op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen. De samenstelling van de bezwaarcommissie is onderdeel van de informatie over organisatie en de verschillende commissies.

Het aantal bezwaren ten opzichte van het jaarlijkse aantal aanvragen is en blijft gering. Op een totaal van 1549 aanvragen in 2024 ontvingen we 12 bezwaren, waarvan er 5 zijn ingetrokken. Van de in 2024 ingediende bezwaren is 1 bezwaar niet-ontvankelijk verklaard en zijn er 3 inhoudelijk behandeld. Daarvan zijn 3 niet gegrond verklaard. In 2024 zijn 5 zaken ongegrond verklaard die in 2023 zijn ingediend. In 2025 worden nog 3 bezwaren uit 2024 door de externe bezwaarcommissie behandeld.

Beroep

In 2024 zijn geen beroepszaken ingediend. Wel heeft de Rechtbank in 2024 uitspraak gedaan in een langlopende zaak en heeft het beroep is ongegrond verklaard. Daarnaast is het Fonds in 2024 opgeroepen voor een voorlopig getuigenverhoor dat in 2025 plaatsvindt.

Woo verzoeken

Er zijn 3 Woo-verzoeken ingediend. De besluiten op deze verzoeken zijn genomen met in achtneming van de Richtlijn Woo-verzoeken van het Fonds.

Financiën

Samenvatting

Het is van cruciaal belang dat de continuïteit van onze subsidieverlening in een (inter) nationaal georganiseerde en publiek-privaat gefinancierde sector geborgd is. Filmproductie is namelijk per definitie kapitaalintensief, complex en risicovol en het proces van ontwikkeling, financiering en productie van een film beslaat jaren. Over eerder gedane toezeggingen van het Filmfonds in het verleden, dan wel de betaalbaarstelling daarvan, mag op geen enkel moment dan ook onzekerheid bestaan. In een wereld die wel sterk in beweging is, wil het Filmfonds dan ook zorgen voor borging van de continuïteit, de juiste aanwending van liquide middelen en gezonde opbouw van reserves.

Het vaste financiële kader voor 2024 bestaat uit een instellingssubsidie van 56,8 miljoen euro inclusief geoormerkte middelen voor filmeducatie, talentontwikkeling en vernieuwing, vermeerderd met de terugkerende projectsubsidies voor Eurimages en Internationaal Cultuurbeleid (ICB). Daarnaast ontvingen we in de periode 2021-2023 loon- en prijsbijstellingen over de instellingssubsidie ter dekking van verhoogde bijdragen en kosten. Daarnaast ontving het Fonds de OCW filmmiddelen voor speelfilm (6,3 miljoen euro per jaar) en de structurele toevoeging aan het fondsbudget van extra middelen voor high end drama-, animatie- en documentaireseries via de Film Production Incentive (7,5 miljoen euro per jaar). Datzelfde geldt voor de middelen voor het Regionaal Talentprogramma (1 miljoen euro per jaar) en de middelen in het kader van Werken aan Uitvoering (WaU) om de (digitale) dienstverlening van het Fonds te verbeteren. In aanvulling op de baten opgenomen in

vervolg Governance & Financiën

de jaarbegroting werd in mei 2024 nog een extra bijdrage van 3,9 miljoen euro toegekend in het kader van loon- en prijsstelling. Daarnaast ontving het Fonds een eenmalige bijdrage van 500 duizend euro in het kader van het steunpakket voor Oekraïne voor de periode 2024-2025. Deze activiteiten moeten uiterlijk 31 december 2025 verricht zijn.

Deze bijdragen, alsmede een bescheiden indexatie van de WAU middelen zijn gedurende het jaar verwerkt in de inkomstenprognose, waarmee het totaal aan baten dit jaar uitkwam op 89,1 miljoen euro. Verder diende het restant aan baten over voorliggende jaren in deze beleidsperiode ter dekking van de activiteiten in 2024. De overgebleven Incentivemiddelen zijn met name ingezet ter dekking van aanvragen in het kader van high end series. Daarnaast is vooruitlopend op de nieuwe beleidsperiode 2025-2028 al in 2024 invulling gegeven aan extra investeringen in het kader van fair practice. Ook hebben we initiatieven gecontinueerd, zoals de verduurzaming van filmproducties, en bood het Fonds meer creatieve en financiële ruimte voor makers via de nieuwe fasen van ontwikkeling. De opbrengsten die het Fonds ontving van andere fondsen betreffen geoormerkte bedragen in het kader van New Dawn en De Verbeelding.

Beheersmaatregelen

Op grond van de aan het Filmfonds beschikbaar gestelde middelen wordt op continue basis de zorgvuldige besteding van apparaats- en activiteitenlasten in lijn met de reglementen en procedures bewaakt. Daarmee blijft ook het evenwicht tussen baten en lasten in stand. De interne beheersmaatregelen en procedures met gescheiden mandaten en controlemomenten zijn erop gericht de ingeschatte risico's die zouden kunnen optreden tot een absoluut minimum te beperken en de financiële stabiliteit te borgen. Er hebben zich geen omstandigheden voorgedaan, die de stabiliteit van het Filmfonds in gevaar hebben gebracht. De

voorgenomen activiteiten- en apparaatslasten zijn verwerkt in de financiële prognoses en via de exploitatierekening ten laste gebracht van de beschikbare baten.

Activa

De materiële activa van het Filmfonds blijven beperkt tot de eigen inventaris en inrichting (inclusief computerapparatuur), die in vaste perioden van 5 tot 10 jaar worden afgeschreven. De projectendatabase ('Frame') is inmiddels volledig afgeschreven. De komende jaren ontvangt het Fonds een WaU-bijdrage (Werken aan Uitvoering). Deze extra middelen worden over een langlopende periode verleend met het oog op het optimaliseren van digitale dienstverlening en informatievoorziening. Deze bijdrage werd in 2024 besteed aan eerste verbeteringen aan het subsidiemanagementsysteem en opleidingen. De lopende kosten in het kader van onderhoud, software, beveiliging, hosting, opslag etc. maken onderdeel uit van de jaarlijkse apparaatslasten van het Fonds. Onder de financiële vaste activa staat een waarborgsom opgenomen in verband met de huisvesting. Het Filmfonds heeft daarvoor een huurovereenkomst afgesloten met Gebloem Onroerend Goed Exploitatiemaatschappij II BV.

Vorderingen

Het Filmfonds heeft de nog resterende subsidie van 83,5 miljoen euro van het ministerie van OCW voor de beleidsperiode 2021-2024 ontvangen. Afgezien van de voorwaardelijke vordering van het Filmfonds op het ministerie van OCW zijn er verder geen bijzonderheden te vermelden. De voorwaardelijke vordering van 5,1 miljoen euro vervangt de door OCW verstrekte garantie naar aanleiding van de liquiditeitsuitname in 2002 en kan worden ingeroepen als de continuïteit van de door OCW goedgekeurde activiteiten van het Filmfonds in gevaar komen.

Liquide middelen

Het Filmfonds is aangesloten op het systeem van schatkistbankieren waarbij op dagelijkse basis

saldoregulatie plaatsvindt. Bij ABN AMRO houdt het Filmfonds nog wel een bankrekening aan voor reguliere betalingen en ontvangsten. Met de subsidie die het ministerie van OCW per kwartaal aan het Filmfonds beschikbaar stelt, blijft de liquiditeit van het Filmfonds positief. Het actuele saldo bij het ministerie van Financiën bedraagt per 31 december 2024 158 miljoen euro. Dit bedrag is niet vrij beschikbaar, maar dient ter dekking van de activiteiten- en apparaatslasten zoals vastgelegd in een goedgekeurde begroting en de beschikkingen die op grond van de subsidieregelingen van het Filmfonds zijn afgegeven. Het Filmfonds kent verder geen beleggingen in aandelen, obligaties of andere zaken die van invloed zijn op de financiën. Het Filmfonds heeft voor 5,9 miljoen euro aan rentebaten ontvangen. De rentebaten worden toegevoegd aan het Bestemmingsfonds OCW 2021-2024.

Eigen vermogen

De bedrijfsvoering is ingericht op de publieke taakuitoefening. Er zijn dan ook geen inkomsten uit commerciële of andere activiteiten die het eigen vermogen kunnen aanvullen. Het eigen vermogen wordt onderscheiden in een Algemene Reserve en de Bestemmingsfondsen OCW. Daarnaast zijn er twee Bestemmingsreserves. Een bestemmingsreserve in het kader van de Film Production Incentive en een reserve ter afdekking van onverzekerbare risico's van films via de Garantieregeling. Er is ook een bestemmingsfonds gevormd voor nog resterende WAU middelen.

Per 31 december 2024 bedraagt de Algemene Reserve 2,1 miljoen euro. De Algemene Reserve betreft het deel van het eigen vermogen waarover – zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen – kan worden beschikt voor het doel waarvoor het Fonds is opgericht. Met de verhoging van de instellingssubsidie met loon- en prijsbijstellingen en structurele toevoeging van middelen voor onder andere series en het regionaal talentprogramma zal in het kader van de risicoanalyse

vervolg Governance & Financiën

de Algemene Reserve ook op niveau moeten blijven. Om eventuele restrisico's te kunnen ondervangen zal het Fonds bij het opstellen van de definitieve jaarbegroting van 2025 de Algemene Reserve weer op het vereiste minimum van 3% brengen en met het ministerie van OCW in overleg treden om tot uitvoering over te gaan.

De Bestemmingsfondsen OCW betreffen het deel van het eigen vermogen, waaraan door het ministerie van OCW een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven aan het Fonds. Het Fonds kan deze middelen dan ook niet zonder toestemming van het ministerie van OCW aanwenden voor bepaalde knelpunten. Conform het Handboek Financiële Verantwoording Cultuurfondsen zijn de huidige opbrengsten ter hoogte van 6,8 miljoen euro hieraan toegevoegd. De opbrengsten bestaan uit lager vastgestelde subsidies, zowel in het kader van de reguliere subsidieverlening als RAOCCC steunmaatregelen, als rentebaten.

Het Bestemmingsfonds WaU-middelen bedraagt per 31 december 2024, 414 duizend euro. Deze middelen zullen in 2025 aangevend worden voor de verbetering van de dienstverlening.

Aan het begin van COVID-crisis in 2020 ging de Garantieregeling Pandemie van start met een budget van 10 miljoen euro. Gedurende de crisis is voor bijna 3 miljoen euro aan schade-uitkeringen en bijkomende kosten voor de uitvoering op de Bestemmingsreserve Afdekken Verzekeringsrisico's Films in mindering gebracht. In de loop der jaren is ook voor ruim 3 miljoen euro aan afdrachten van producenten ontvangen. De ontvangen afdrachten van producenten in het kader van de Garantieregeling blijven gereserveerd voor

onverzekerbare risico's voor filmproducties via de daarvoor bestemde bestemmingsreserve. Dankzij deze afdrachten bedraagt de bestemmingsreserve per 31 december 2024 ruim 10 miljoen euro, het niveau waarmee de Garantieregeling start ging. Het revoluerende karakter van het systeem is daarmee aangetoond.

De Bestemmingsreserve Film Production Incentive is in 2021 volledig vrijgevallen en toegevoegd aan het Incentive-budget. Op 31 december 2024 zijn de resterende middelen (3,2 miljoen euro) opnieuw aan deze reserve toegevoegd, zodat ze in de volgende beleidsperiode weer beschikbaar zijn.

Exploitatierkening

De totale baten in 2024 bedroegen 112,2 miljoen euro. De instellingsbijdrage van het ministerie van OCW inclusief de extra middelen voor filmeducatie, talentontwikkeling en vernieuwing verminderd met een verlaging van het budget als korting op de apparaatskosten, vormt daarvoor de basis. De instellingssubsidie wordt vermeerderd met de jaarlijkse projectsubsidies in het kader van Eurimages en het Internationaal Cultuurbeleid (ICB), de bijstellingen en verhogingen in het kader van OCW filmmiddelen, de WaU en de Incentive voor series. Daarnaast ontving het Filmfonds geormerkte bijdragen van andere fondsen in het kader van de samenwerkingprojecten New Dawn en De Verbeelding, resteerde nog subsidiebijdragen uit voorliggende jaren en waren er opbrengsten in het kader van lager vastgestelde bijdragen en afdrachten in het kader van de garantieregeling.

In 2024 is een bedrag van 100,3 miljoen euro besteed aan de subsidieverlening voor filmproducties, filmactiviteiten en

overige activiteiten in het kader van het beleidsinstrumentarium van het Filmfonds. De apparaatslasten bedroegen 7,4 miljoen euro inclusief een bedrag van 70 duizend euro aan activiteiten in het kader van de WaU middelen. Het bedrag in het kader van de WaU telt niet mee voor het bepalen van het percentage apparaatslasten. Met 6,9 ligt het percentage apparaatslasten onder de, met het ministerie van OCW overeengekomen, norm van 8%.

Lager vastgestelde bedragen, rentebaten en andere inkomsten zijn ten goede gekomen aan het bestemmingsfonds OCW 2021-2024. De ontvangen afdrachten in het kader van de Garantieregeling en het restant aan WaU en Incentive middelen zijn toegevoegd aan de daarvoor bestemde bestemmingsreserves. Met aftrek van deze bedragen sluit het Filmfonds het jaar 2024 af met een bescheiden negatief saldo van -1.409 euro vanuit de reguliere bedrijfsvoering. Dit bedrag komt ten laste van de Algemene Reserve.

Risicobeheer

Voor een zorgvuldig proces van beoordeling, monitoring en financiële verantwoording over meerdere schijven is een periodieke analyse van de interne beheersmaatregelen, werkwijzen en procedures van belang. Dat geldt zowel voor de subsidieverlening als de reguliere bedrijfsvoering. Door taken en verantwoordelijkheden duidelijk te scheiden en procedures en controlemomenten zorgvuldig toe te passen worden de meeste risico's afgedekt door interne beheersmaatregelen. Afgezien van de afstemming op managementniveau, zijn er wekelijks op verschillende niveaus afdelings- en thematische werkoverleggen, waarbij nieuwe ontwikkelingen en knelpunten op de voet

vervolg Governance & Financiën

gevolgd worden. Daarnaast lichten we periodiek de eigen procedures en protocollen integraal door en wordt waar nodig extern advies ingewonnen zoals op het vlak van AVG, IT en HR. Dat overleg is er ook op alle niveaus met de collega rijkscultuurfondsen. Zowel op directieniveau als tussen de controllers, hr specialisten, juristen, hoofden subsidiebureau, communicatiemanagers, beleidsadviseurs en applicatiebeheerders wordt informatie uitgewisseld over potentiële risico's en aandachtsggebieden. Ook is er afstemming tussen de fondsen ten aanzien van generieke risico's, bijvoorbeeld ten aanzien van gewijzigde wetgeving.

Jaarlijks worden de bestaande en mogelijk nieuwe risico's verder in kaart gebracht en besproken met het Audit Comité van de Raad van Toezicht. Aan de hand van de jaarlijkse accountantscontrole en een uitgebreide risicoanalyse, wordt vastgesteld of de bestaande beheersmaatregelen van het Filmfonds nog effectief en afdoende zijn dan wel bijstelling behoeven.

We leveren een structurele inspanning om onze digitale infrastructuur veilig en up-to-date te houden. Daarbij kijken we naar hoe we om zouden moeten gaan met noodsituaties zoals een langdurige stroomuitval. Daarom zijn we in 2024 overgegaan op een volledige Cloud omgeving en Office 365 werkomgeving via een tweestapsverificatie voor buitenkantoor gebruik. Het kantoor netwerk is afgeschermd voor gasten. Het WiFi netwerk is gesplitst in een Gasten netwerk en een Medewerkers netwerk en is nog verder aangescherpt met extra inlog voor medewerkers op het Filmfonds WIFI netwerk. Ondanks het gebruik van een verbeterde Antispam filter (via een aparte server) kunnen berichten van buiten een risico zijn. Om frauduleuze en kwaadwillende berichten te onderscheiden wordt vanaf 2024 geïnvesteerd in digitale veiligheid middels een softwareprogramma om medewerkers alert te houden.

Gezien het Fonds vooral van doen heeft met rechtspersonen als aanvrager worden vooral bedrijfsmatige gegevens verwerkt en nauwelijks privacy gevoelige informatie. De eerdere aanbevelingen van de functionaris gegevensbescherming zijn verwerkt zoals het actualiseren en vaststellen van het werkingsregister. Op twee punten wordt nog door de rijkscultuurfondsen gezamenlijk onderzocht wat de alternatieven zijn voor Google Analytics en Mail-Chimp, programma's die de afdeling communicatie gebruikt. Het Filmfonds gebruikt geen algoritmen. We sluiten daarmee aan op het beleid van de rijksoverheid. We verwelkomen de mogelijkheden die AI biedt, zowel voor het maakproces als voor het verbeteren van interne werkprocessen. Maar we onderkennen ook dat er uitdagingen zijn, zeker bij AI uit open bron. Het Fonds onderzoekt welke AI toepassingen op termijn gebruikt zouden kunnen worden voor intern informatiebeheer en interne/externe communicatie. Daarnaast voeren we regelmatig overleg met stakeholders uit de sector over het onderwerp. Zodat we als sector de razendsnelle ontwikkelingen kunnen blijven volgen, op veranderingen kunnen anticiperen en zo goed mogelijk gebruik kunnen maken van innovaties.

Met het oog op externe risico's is het Filmfonds in gesprek met Cultuur+Ondernemen over hun leningsfaciliteiten voor de sector en mogelijke verbreding van de bestaande Garantieregeling gezien onverzekerbare risico's binnen de gezondheidssfeer de continuïteit van producties in gevaar kunnen brengen. Het Filmfonds blijft daarnaast in gesprek met Nederlandse financiers van films en series om zo goed mogelijk op elkaar aan te sluiten, maar onzeker blijft wat de impact zal zijn van de veranderingen binnen de internationale markt. Door het nog nadrukkelijker vormgeven van de gefaseerde financieel-zakelijke beoordeling blijven we in ieder geval alert op potentiële risico's zoals verschuivingen in budget en financiering als ook dreigende faillissementen.

Via een jaarlijkse risico-inventarisatie en daaruit voortkomende beheersmaatregelen wordt waar mogelijk geanticipeerd op mogelijke onvoorziene risico's. De restrisico's waarvoor interne beheersmaatregelen niet afdoende zullen zijn en ook geen verzekering mogelijk is, kunnen grote financiële gevolgen hebben. De kans dat dergelijke restrisico's zich daadwerkelijk voordoen is niet groot, de eventuele impact daarentegen wel. Om eventuele verdere restrisico's op te vangen hanteert het filmfonds, met instemming van het ministerie van OCW een Algemene Reserve die per 1 in 2025 weer op het minimum van 3% zal aansluiten.

WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), die beloning van topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector normeert en maximeert, geldt ook voor rijkscultuurfondsen zoals het Nederlands Filmfonds. Het Filmfonds hanteert al sinds 2010 de indeling van de BBRA-schalen van de Rijksoverheid, zij het dat het Filmfonds in plaats van een 36-urige werkweek, een 38-urige werkweek hanteert. De Filmfondsschalen zijn in overleg met het ministerie van OCW op de duur van de werkweek aangepast. De honorering van de directie/bestuur in schaal 16 is in lijn met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi-)publieke sector en tevens met de kaders die voor de bestuurders van cultuurfondsen zijn gesteld. In WNT- verantwoording zijn meegenomen de beloning van de directeur-bestuurder, de zakelijk directeur en de leden van de raad van toezicht alsmede de interim bestuurders.

In de Audit Comité vergadering van de Raad van Toezicht van 4 april 2025 en vervolgens in de reguliere Raad van Toezicht vergadering van 17 april 2025 zijn de jaarstukken voor 2024 goedgekeurd.

Samenwerking cultuurfondsen

'Eenheid door diversiteit'

De strategische en beleidsmatige samenwerking van de zes rijkscultuurfondsen – het Filmfonds, Fonds voor Cultuurparticipatie, Fonds Podiumkunsten, Mondriaan Fonds, Nederlands Letterenfonds en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie – is structureel ingebed. Relevante ontwikkelingen worden met elkaar gedeeld en daar waar gezamenlijk optrekken zinvol en effectief is, weet men elkaar snel te vinden. Deze paragraaf geeft uitdrukking aan die samenwerking en is opgenomen in de jaarverslagen van de zes fondsen.

Beleidsperiode 2025-2028 en verder

Op 1 februari 2024 presenteerden de fondsen hun beleidsplannen 2025-2028 aan het ministerie van OCW. Daarin schetsen ze de contouren van het beleid voor de komende jaren met onder meer aandacht voor de codes, toegankelijkheid, het Caribisch deel van het Koninkrijk en geografische spreiding. Ook zijn de aanbevelingen verwerkt die de visitatiecommissie in januari 2024 deed op basis van hun evaluatie van het beleid en de praktijk van de rijkscultuurfondsen van 2018 tot en met 2022. 'De cultuurfondsen vormen een eenheid door diversiteit,' aldus het visitatierapport.

Enkele dagen voor de presentatie van de beleidsplannen, op 26 januari, bracht de Raad voor Cultuur zijn stelseladvies uit, getiteld *Toegang tot cultuur; Op weg naar een nieuw bestel in 2029*. De Raad benoemt in dit advies een aantal knelpunten en weeffouten die ze ziet in het huidige, historisch gegroeide, bestel en doet voorstellen deze aan te pakken. Hiervoor is structureel 200 miljoen euro extra per jaar voor nodig. De Raad pleit voor een wettelijke verankering

van verantwoordelijkheden voor de verschillende overheden en een beter systeem van afstemming. Ze roept daarbij op tot meer investering van rijksmiddelen in de regio's. Ze ziet daarbij tevens een alternatieve inrichting van de fondsstructuur voor zich. Ook pleit de Raad voor een scheiding van haar brede beleidsadvisering en de advisering over subsidieaanvragen. In april stelde de toenmalig staatssecretaris van Cultuur en Media vast dat er nader onderzoek nodig is, ook naar eventuele alternatieven. De fondsen, als belangrijke actor in het bestel, zijn gesprekspartner voor het ministerie waar het gaat over een mogelijke stelselwijziging.

Basisinfrastructuur 2025-2028, meerjarige subsidies

De beleidsnota *Uitgangspunten Cultuursubsidies 2025-2028* (juni 2023) zet uiteen hoe er de komende beleidsperiode – na de zware coronajaren – rust en ademruimte voor de sector wordt nagestreefd, onder meer door behoud van huidige functies in de basisinfrastructuur, middelen voor fair pay, loon-prijsbijstellingen, onderzoek naar mogelijkheden tot vermindering prestatiedruk en het afstemmen van aanvraagprocedures van het Rijk met andere overheden. Mede op basis hiervan ontwierpen de fondsen hun meerjarenregelingen en ging per 1 februari de advies- en besluitvorming van start. Om de integrale rijksvisie beter over het voetlicht te brengen, werden de besluiten van de rijkscultuurfondsen en de Raad voor Cultuur gelijktijdig op 3 juli 2024 openbaar gemaakt.

Codes

De drie gedragscodes in de culturele sector, te weten de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit & Inclusie, zijn een belangrijke basis voor het rijksbeleid. Onderwerpen die raken aan de codes zoals

eerlijke beloning, toegankelijkheid, sociale veiligheid en bestuurlijke verantwoordelijkheid spelen in alle (deel)sectoren.

De fondsen droegen in 2024 als kennispartner bij aan programma's ten behoeve van een eerlijker arbeidsmarkt van Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst (Platform ACCT) zoals *In The Mix* en *FairPACCT*. Op basis van de Kamerbrief *Verdeling fair pay middelen en regionale spreiding in de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2025-2028* ontvingen de fondsen extra middelen ten behoeve van fair pay. Omdat de fondsen bij het schrijven van de beleidsplannen hierover nog niet concreet konden worden, stelden zij in mei op verzoek van het ministerie van OCW een addendum fair pay op waarin de inzet en verdeling van de fair pay middelen (plus de bijbehorende beleidsacties) wordt toegelicht.

In 2021-2024 droegen de fondsen via het LKCA, de beheerder van de Code Diversiteit & Inclusie bij aan de jaarlijkse &Awards, voor personen en projecten die zich op het gebied van diversiteit en inclusie hebben onderscheiden. In 2024 won regisseur, scenarist, theatermaker en actrice Fadua el Akchaoui de persoonsprijs (5.000 euro) en het impactproject *Ook mijn plek* de projectprijs (20.000 euro).

Stimulering HR-expertise culturele en creatieve sector en regeling Stage Cultuur Inclusief

Zowel de HR-vouchers als Stage Cultuur Inclusief vinden plaats met het oog op de arbeidsmarktagenda van de sector. Namens de zes fondsen is het Nederlands Letterenfonds penvoerder. Voor meerjarig gesubsidieerde instellingen zijn via de uitvoeringsorganisatie CAOP middelen beschikbaar om hun

vervolg Samenwerking cultuurfondsen

HR-expertise te vergroten en de drie codes beter na te kunnen leven. Hierdoor kunnen instellingen laagdrempelig aan de slag met het personeelsbeleid. Juli 2024 was de derde en laatste ronde van de regeling Stimulering HR-expertise culturele en creatieve sector (budget 1.315.000 euro). De regeling werd overvraagd, waardoor het loket al in augustus sloot. In totaal werden 77 HR-vouchers toegekend.

De regeling Stage Cultuur Inclusief stond dit jaar ook open voor organisaties en studenten uit het Caribisch deel van het Koninkrijk. In 2024 kwamen 53 succesvolle matches tussen een culturele instelling en een stagiair tot stand. Dit brengt het totaal op 88 matches sinds de opening van de regeling in 2022.

Werk aan Uitvoering (WaU)

Werk aan Uitvoering is een overheidsbreed programma ter verbetering van de publieke dienstverlening. Bij verschillende trajecten binnen dit programma trekken de fondsen samen op. Zo zijn er trajecten gericht op uitwisseling van ervaring en kennis op het gebied van ICT. In 2024 werd onder meer tot een marktverkenning van subsidieaanvraagssystemen besloten. Ook ontwikkelden de fondsen samen een curriculum met een breed trainingsaanbod waarvoor een Leermanagement Systeem werd aangeschaft. Het gezamenlijk leerplatform is gericht op versterking van de professionele ontwikkeling van medewerkers, het optimaliseren van operationele processen en vergroting van de flexibiliteit. In 2024 werden de volgende trainingen aangeboden: gespreksleiding (2x), doelgerichte & toegankelijke communicatie (4x), effectief notuleren (2x), beargumenteerd schrijven (1x) en basiscursus subsidierecht (1x). Verdeeld over de zes fondsen namen 100 medewerkers aan deze trainingen deel. In februari 2025 wordt

de Fonds Academie gelanceerd – het online leerplatform voor alle medewerkers van de rijkscultuurfondsen, met keuze uit ruim 600 trainingen.

Mores.online

Bij Mores.online, het meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag, kunnen mensen uit de culturele en creatieve sector terecht bij een vertrouwenspersoon voor advies en ondersteuning. De afgelopen jaren droegen de fondsen jaarlijks bij aan Mores.online. Per 2024 ontvangt Mores.online een tweejarige projectsubsidie van het ministerie van OCW. Gezien het belang van een dergelijk meldpunt besloten de zes fondsen eveneens tot een gezamenlijke tweejarige bijdrage, zodat continuering van het meldpunt voor de jaren 2024 en 2025 is veiliggesteld.

Innovatielabs

Namens de zes fondsen zette het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie samen met CLICKNL het programma Innovatielabs voort, dat een impuls wil geven aan nieuwe veerkracht en wendbaarheid in de culturele en creatieve sector. In 2024 werden op de Dutch Design Week de uitkomsten gepresenteerd van de zeventien projecten die via de tweede open call werden ondersteund. Ook werd een bijeenkomst georganiseerd waar onderzoekers hun belangrijkste bevindingen van twee edities Innovatielabs deelden. Aan de hand van concrete casussen en overkoepelende thema's reflecteerden ze op de ontwikkeling van de Innovatielabs-projecten. Samen vertegenwoordigen de 33 ondersteunde projecten meer dan 200 partijen uit uiteenlopende culturele en creatieve disciplines.

Cross-sectorale vragen & onderzoek interdisciplinaire aanvragen

Sinds 2017 bieden de zes fondsen één aanspreekpunt aan voor cross-sectorale vragen, met het Mondriaan Fonds als uitvoerder. Zowel projecten die meerdere cultuurgebieden combineren als projecten met een duidelijk maatschappelijke component, kunnen er terecht voor advies. Jaarlijks maken 150 potentiële aanvragers gebruik van dit loket. In mei deed Blueyard, in opdracht van het Mondriaan Fonds, het Nederlands Letterenfonds en Fonds Podiumkunsten, een verkennend onderzoek naar de ondersteuning van interdisciplinaire culturele initiatieven. De zes rijkscultuurfondsen streven naar een toegankelijke, klantgerichte, inclusieve en toekomstgerichte behandeling van (subsidie)aanvragen. Vanuit dat perspectief was er behoefte aan meer inzicht in hoe dat ook bij aanvragen met een kenmerkende interdisciplinariteit toe te passen. Momenteel onderzoeken de fondsen of en hoe met een gezamenlijk budget een regeling is te openen.

Johannes Vermeerprijs

De Johannes Vermeerprijs wil uitzonderlijk artistiek talent eren en verder stimuleren. De staatsprijs voor de kunsten bestaat uit een geldbedrag van 100.000 euro bestemd voor een speciaal project. De jurybegeleiding en algehele coördinatie is in handen van het Mondriaan Fonds, namens de zes rijkscultuurfondsen. Laureaat in 2024 was illustrator en kinderboekenschrijver Marit Törnqvist. Zij ontving de prijs op 4 november uit handen van minister van OCW Eppo Bruins. De prijs werd aan Törnqvist toegekend vanwege haar 'uitzonderlijke artistieke vermogen om universele emoties in taal en tekeningen te verbeelden en dicht bij de belevingswereld van de lezer te brengen'.

vervolg Samenwerking cultuurfondsen

Caribisch deel van het Koninkrijk

In 2021 startten de fondsen een pilot voor het duurzaam verbeteren van de communicatie en toegankelijkheid voor aanvragers op de Caribische landen Curaçao, Aruba en Sint Maarten en de bijzondere gemeenten Bonaire, Saba en Sint Eustatius. De pilot kreeg vorm in het zogeheten Verbindingsloket Caribisch gebied, waarvoor de samenwerking werd aangegaan met het Cultuurfonds Caribisch Gebied. De afgelopen jaren is de inzet van de fondsen individueel en gezamenlijk verbreed en versterkt. Het Mondriaan Fonds (penvoerder) lanceerde begin november rijkscultuurfondsen.org, een gezamenlijke website voor de ABCSSS eilanden. Deze website ontsluit de meest relevante subsidieregelingen van de zes fondsen voor aanvragers in het Caribisch gebied in het Nederlands, Engels, Papiamentu en Papiamentu. In november bezochten de fondsdirecteuren en enkele medewerkers de Cariben waarbij alle zes eilanden werden bezocht. Naast de vele gesprekken en presentaties werd op elk eiland een presentatie van de website verzorgd en konden potentiële aanvragers hun ideeën bij de fondsen pitchen in speeddates.

Steunfonds Oekraïense makers

In 2022 opende het Nederlands Letterenfonds namens de zes rijkscultuurfondsen een loket voor tijdelijke ondersteuning aan professionele makers en gezelschappen die uit Oekraïne en Rusland naar Nederland zijn gevlucht. Dit steunfonds kreeg in 2024 met twee aanvraagrondes een vervolg. Via de eerste ronde in januari (subsidieplafond 465.000 euro) konden 39 aanvragen voor 63 makers worden ondersteund. In september opende een tweede ronde (subsidieplafond 180.000 euro). Hierin werden 17 projecten voor 24 makers ondersteund. In beide rondes

lag de nadruk op beeldende kunst, podiumkunsten en film.

Collegiale samenwerking en overleg

Afgezien van de hieronder beschreven lijst programma's, regelingen en trajecten, is er structureel collegiaal overleg tussen uiteenlopende afdelingen en medewerkers van de zes fondsen. Zo spreken de directeuren elkaar zeswekelijks over strategie en beleid. Verder hebben verschillende afdelingen en vertegenwoordigers van de fondsen (juristen, beleidsadviseurs, communicatieadviseurs etc.) geregeld overleg. In het kader van de Europese privacywetgeving Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) maken de fondsen gezamenlijk gebruik van een onafhankelijke functionaris gegevensbescherming die toezicht houdt op en adviseert over de naleving van de verordening.

Overzicht samenwerkingsverbanden en -regelingen fondsen 2024

Samenwerkende fondsen	Samenwerking / regeling	Beschrijving
alle zes rijkscultuurfondsen	Aanspreekpunt interdisciplinaire aanvragen	Gezamenlijk aanspreekpunt voor (potentiële) aanvragers van projecten die meerdere cultuurgebieden combineren en projecten die een duidelijke maatschappelijke component hebben. Het Mondriaan Fonds is penvoerder.
alle zes rijkscultuur-fondsen en LKCA	&Awards	Voor een project en een professional in de culturele sector met inzet op Diversiteit & Inclusie. LKCA is penvoerder.
alle zes rijkscultuurfondsen	Johannes Vermeerprijs	Staatsprijs bestemd voor een opmerkelijk getalenteerde, actief werkende kunstenaar die in Nederland geboren en/of werkzaam is. Het Mondriaan Fonds is penvoerder.
alle zes rijkscultuurfondsen en Cultuurfonds Caribisch Gebied	Verbindingsloket voor vergroting bereik Caribisch deel Koninkrijk	Samen met het Cultuurfonds Caribisch Gebied stelden de fondsen een extra aanspreekpunt open voor het Nederlands Caribisch gebied. Penvoerder is het Mondriaan Fonds.
alle zes rijkscultuurfondsen	Gezamenlijke website fondsen voor ABCSSS eilanden	Website met subsidieregelingen en programma's van de zes fondsen die relevant zijn voor aanvragers uit het Caribisch deel van het Koninkrijk. Het Mondriaan Fonds is penvoerder.
Fonds Podiumkunsten en Nederlands Letterenfonds	Werkbijdrage theatertekst	Gezamenlijke werkbijdrage voor theatertekst met het doel de kwaliteit, diversiteit en ontwikkeling van het Nederlands theaterrepertoire te stimuleren.
Fonds Podiumkunsten en Nederlands Letterenfonds (ism Literatuur Vlaanderen, Lira en Sabam)	Toneelschrijfprijs	Heeft als doel de Nederlandstalige toneelschrijfkunst en de opvoering van Nederlandstalig toneelwerk te stimuleren. De prijs wordt uitgereikt aan de auteur van het beste oorspronkelijk Nederlandstalig toneelwerk.
Fonds Podiumkunsten t.b.v. alle sectoren	Slecht Weer Fonds	Revolverend fonds waaruit festivalorganisaties die een tekort hebben opgelopen als gevolg van onvoorziene omstandigheden een bijdrage kunnen krijgen.
Nederlands Filmfonds en Mondriaan Fonds	De Verbeelding	Films op het snijvlak van beeldende kunst en cinematografie, gemaakt in een samenwerking tussen kunstenaars en producenten.
Nederlands Filmfonds en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	Immerse\Interact / Immerse\Interact XL	Ondersteuning van projecten binnen het interdisciplinaire medialandschap, waarbij projecten op het vlak van digital storytelling en de inzet van interactieve of immersieve media centraal staan.
Nederlands Filmfonds, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Nederlands Letterenfonds	Cross-overLab	Creatief traject van zes maanden met workshops, coaching en masterclasses voor Nederlandse en Vlaamse professionals uit de wereld van fictie, documentaire, animatie, theater en games, die de ambitie hebben zich in een andere discipline te ontwikkelen.
Nederlands Letterenfonds en Fonds Podiumkunsten	#NieuweStukken	Subsidieregeling voor tien talentvolle beginnende schrijvers (ook dichters en woordkunstenaars) waarvan de verhalen nog te weinig te horen zijn op de Nederlandse podia. In 2023-2024 vond de vierde en laatste editie plaats.
Nederlands Letterenfonds t.b.v. alle sectoren	HR-voucherregeling voor de culturele en creatieve sector	Subsidieregeling ter bevordering van de kwaliteit van het HRM bij meerjarig gesubsidieerde instellingen bij de fondsen. In 2024 vond de derde en laatste ronde plaats.

Nederlands Letterenfonds t.b.v. alle sectoren	Stage Cultuur Inclusief	Culturele organisaties kunnen gebruikmaken van platform Stage Cultuur Inclusief voor het plaatsen van vacatures voor stage- en startersplekken. Het platform is een initiatief van de zes rijkscultuurfondsen. De regeling liep af op 31 december 2024.
Nederlands Letterenfonds t.b.v. alle sectoren	Steunfonds Oekraïense makers	Kunstenaars die voor de Russische agressie in Oekraïne gevlucht zijn en in Nederland verblijven, kunnen een bijdrage ontvangen voor de uitoefening van hun werkpraktijk.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Fonds Podiumkunsten	Upstream: Music x Design	Stimulering van vernieuwende artistieke formats en samenwerkingen binnen de Nederlandse pop-/urban muziek. De fondsen en Sena willen met behulp van Upstream: Music x Design de muziekindustrie in Nederland verbreden en versterken, internationaal sterker voor de laten dag komen en crossovers naar andere disciplines stimuleren.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Nederlands Letterenfonds	Literatuur op het Scherm	Interdisciplinair programma waar auteurs samen met interactieontwerpers, gamemakers of digitale mediamakers literaire co-producties ontwikkelen gericht op het digitale domein.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Residency Arita/Japan	Aanbod van twee residency perioden in de Japanse keramiekregio Saga. De werkperiode in Japan biedt aan veelbelovende kunstenaars en ontwerpers de ruimte om onderzoek te doen op artistiek en technisch gebied en hun eigen werk te ontwikkelen.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Voorlichting talent binnen en buiten het kunstvakonderwijs (Get a Grant)	Voorlichting over o.m. talentontwikkeling en regelingen bij de fondsen. Dit gebeurt binnen en buiten het kunstvakonderwijs.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie t.b.v. alle sectoren	Innovatielabs	Namens de zes rijkscultuurfondsen voerde het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie samen met CLICKNL een open call Innovatielabs uit; makers en instellingen konden een bijdrage aanvragen voor plannen die een impuls geven aan veerkracht in de culturele en creatieve sector.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Fonds Podiumkunsten, Filmfonds, Letterenfonds en Mondriaan Fonds	Residency Van Doesburghuis	Open oproep voor een residentie in het Van Doesburghuis in Meudon-Val-Fleury/Parijs waar professionele makers hun artistieke praktijk verder kunnen ontwikkelen.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds en Fonds voor Cultuurparticipatie	Digitaal erfgoed	Samenwerking met betrekking tot regelingen rondom digitaal erfgoed.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds, Fonds voor Cultuurparticipatie	Eigentijds gebruik van ambachten	Een open oproep voor ontwerpers en beeldend kunstenaars om een samenwerking aan te gaan met één of meerdere ambachtslieden en zo eigentijds gebruik van ambachten te stimuleren.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Residency Think Tanger, Marokko	Aanbod van twee residentieperiodes bij Think Tanger in de Marokkaanse stad Tanger.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Fonds voor Cultuurparticipatie	Open Oproep Platforms voor Ontwerpend Leren	Jaarlijkse open oproep met als doel het aanmoedigen van initiatieven die jongeren en beginnende ontwerpers helpen bij het ontwikkelen van hun professionele en artistieke ontwerpvaardigheden.

In release / in première

Speelfilm en lange animatiefilm

titel	regisseur	scenarist	producent	releasedatum	bezoekcijfers
De Dans van Natasja	Jos Stelling	Jos Stelling	Fatt Productions	1/11/24	4104
Verliefd op Bali	Johan Nijenhuis	Annelou Verboon, Sander de Regt	Johan Nijenhuis & Co	2/1/24	272710
When fucking Spring is in the Air	Danyael Sugawara	Heleen Suër, Danyael Sugawara	OAK Motion Pictures	2/29/24	731
Buenas Chicas	Pim van Hoeve	Karen van den Ende, Jacqueline Rogers	2CFILM	3/7/24	77989
Future Me	Vincent Boy Kars	Vincent Boy Kars, Jeroen Scholten van Aschat	Halal Docs	3/7/24	1134
De Terugreis	Jelle de Jonge	Marijn de Wit	Hazazah Pictures	3/21/24	256179
Melk	Stefanie Kolk	Nena van Driel, Stefanie Kolk	Lemming Film	4/4/24	2702
Invasie	Bobbie Boermans	Philip Delmaar	The Storytellers Film & TV	4/11/24	40187
Vos en Haas redden het Bos	Mascha Halberstad	Fabie Hulsebos	Submarine Animation	4/24/24	42781
Bed & Breakfast	Ruud Schuurman	Anna Pauwels	Tom de Mol Productions	5/2/24	91317
Krazy House	Steffen Haars, Flip van der Kuil	Steffen Haars, Flip van der Kuil	Kaap Holland	5/16/24	6045
Laatste Ronde	Boris Paval Conen	Bert Wagendorp, Nicole van Kilsdonk	KeyFilm	5/16/24	26191
Bijt	Guido Coppis	Guido Coppis	The Rogues	6/6/24	486
Dikkie Dik en de verdwenen Knuffel	Joost van den Bosch, Erik Verkerk	Burny Bos	Phanta Film	6/19/24	133761
Superkrachten voor je Hoofd	Dylan Haegens	Marit Haegens-Brigman, Wouter de Jong	NewBe	7/10/24	147230
Expeditie Cupido	Erwin van den Eshof	Johan Paul de Vrijer	2CFILM	7/18/24	9576
Pacifica.	Jan-Willem van Ewijk	Jan-Willem van Ewijk	The Film Kitchen	8/29/24	1328
De Jacht op Meral Ô.	Stijn Bouma	Stijn Bouma	Keplerfilm	9/5/24	21682
Een schitterend Gebrek	Michiel van Erp	Arthur Japin, Luuk van Bemmelen	Kaap Holland	9/12/24	97365
De Break-Up Club	Jonathan Elbers	Gerben Hetebrij	Tom de Mol Productions B.V.	9/12/24	68393
Witte Flits	Laura Hermanidis	Laura Hermanidis	Family Affair Films	9/26/24	10870
Rokjesnacht	Johan Nijenhuis	Allard Blom	Johan Nijenhuis & Co	10/3/24	78248
Het Boek van alle Dingen	Ineke Houtman	Maarten Lebens, Richard Tulloch	Fatt Productions/Kaap Holland	10/10/24	5938
Pandabeer in Afrika	Richard Claus	Richard Claus, Karsten Kiilerich, Robert Sprackling	Cool Beans	10/16/24	103063
De Mannenmaker	Jamel Aattache	Rene Molenaar, Michiel Peereboom	Talent United	10/17/24	70903
Victor Vleermuis	Patrick Raats	Karen van Holst Pellekaan	The Storytellers Film & TV	10/23/24	9191
Hokwerda's Kind	Boudewijn Koole	Boudewijn Koole	Witfilm	10/24/24	6153
Paradijs	Bobbie Koek	Bobbie Koek	Doxy Fictie	10/31/24	4295
De Z van Zus	Jelle de Jonge	Eveline Hagenbeek	Tom de Mol Productions	11/7/24	252370
Tegendraads	Ben Sombogaart	Jacqueline Epskamp	Johan Nijenhuis & Co	11/14/24	41265
Como el Viento	Jacqueline van Vugt	Jacqueline van Vugt	Revolver Amsterdam	11/21/24	1434
Juf Braaksel en de geniale Ontsnapping	Aram van de Rest	Michiel Peereboom, Appie Boudellah	AM Pictures	12/11/24	208989
Schitterend	Maurice Trouwborst	Lotte Tabbers	Millstreet Films	12/12/24	89997
Een nieuwe Vriend voor Dikkie Dik	Joost van den Bosch, Erik Verkerk	Burny Bos	Phanta Vision	12/18/24	179805
De Jackpot	Stephan Miras	Stephan Miras, Zeynep Dülger	Johan Nijenhuis & Co	12/19/24	68267
Mees Kees op eigen Benen	Pieter van Rijn	Tijs van Marle	Greenfield Film Productions	12/22/24	118425
minoritaire coproducties	regisseur	scenarist	producent	premièredatum	bezoekcijfers
Holly	Fien Troch	Fien Troch	Topkapi Films	3/7/24	3084
Lucy ist jetzt Gangsta / Lucy Goes Gangsta	Till Endemann	Till Endemann, Andreas Cordes	BosBros	3/27/24	1002
Tiger Stripes	Amanda Nell Eu	Amanda Nell Eu	PRPL	3/21/24	818
Augure/Omen	Baloji	Baloji	New Ams Film Company	4/18/24	5445
They Shot the Piano Player	Fernando Trueba, Javier Mariscal	Fernando Trueba	Submarine Animation	4/18/24	1423
Lost in the Night	Amat Escalante	Amat Escalante	Lemming Film	5/16/24	3975
Skunk	Koen Mortier	Koen Mortier	BALDR film	6/6/24	4852
Swimming Home	Justin Anderson	Justin Anderson	Lemming Film	6/27/24	575
City of Wind	Lkhagvadulam Purev-Ochir	Lkhagvadulam Purev-Ochir	Volya Films	8/1/24	9241
In the Land of Brothers	Raha Amirfazli, Alireza Ghasem	Raha Amirfazli, Alireza Ghasem	BALDR film	8/15/24	4195
Poison	Désirée Nosbusch	Lot Vekemans	Phanta Film	9/26/24	19851
Forever Forever	Anna Buryachkova	Anna Buryachkova, Marina Stepanska	Rinkel Film	10/3/24	644
Armand	Halfdan Ullmann Tøndel	Halfdan Ullmann Tøndel	Keplerfilm	10/24/24	6018
Waarom Wettelen	Dimitri Verhulst	Dimitri Verhulst	Graniet Film	10/31/24	21580

vervolg In release / in première

Young Hearts/ Jonge Harten	Anthony Schatteman	Anthony Schatteman	Family Affair Films	12/19/24	9769
niet uitgebracht in de Nederlandse bioscopen	regisseur	scenarist	producent		
Imago	Olga Chajdas	Lena Góra. Olga Chajdas	Topkapi Films		
Kaymak	Milčo Mančevsk	Milčo Mančevsk	N279 Entertainment		
Rheingold	Fatih Atkin	Fatih Atkin	Lemming Film		
Arnold is a Model Student	Sorayos Prapapan	Sorayos Prapapan	Volya Films		
Kalak	Isabella Ekhof	Sissel Dalsgaard Thomsen	Lemming Film		
Documentaire					
titel	regisseur	scenarist	producent	releasedatum	bezoekcijfers
Indië verloren... (Selling a Colonial War)	In-Soo Radstake	Nadadja Kemper	Holland Harbour Productions	1/11/24	17208
De Kyiv Files	Walter Stokman	Walter Stokman	Zeppers Film & TV	2/8/24	1722
Vogels kun je niet melken	Barbara Makkinga	Katja Schoondergang, Barbara Makkinga	Witfilm	2/29/24	9951
Eddy's Oorlog	Joost van der Valk	Joost van der Valk	Zeppers Film & TV	2/29/24	552
Alreadymade	Barbara Visser	Barbara Visser	De Familie	3/7/24	2193
De verdwenen Stad	Willy Lindwer	Willy Lindwer	Staccato Films Netherlands	3/14/24	3030
Als ik mijn Ogen sluit	Pieter van Huystee	Pieter van Huystee	Tomtit Film	3/28/24	5105
The Waste Land	Chris Teerink	Chris Teerink	Doc.Eye Film	4/4/24	2306
Liefjes	Anneke de Lind van Wijngaarden, Nathalie Bruijns	Anneke de Lind van Wijngaarden, Nathalie Bruijns	Witfilm	4/11/24	609
I Am the River, the River Is Me	Petr Lom	Petr Lom, Corinne van Egeraat	ZIN Documentaire	5/23/24	18220
Kunstroof	Jorien van Nes	Jorien van Nes	Submarine Docs	5/30/24	1611
Nice Ladies	Maria Ponomarova	Maria Ponomarova	Dutch Mountain Movies	6/13/24	2586
The Border Crossed Us	Loretta van der Horst	Loretta van der Horst	Tangerine Tree	6/20/24	476
Palingdans	Hans Dortmans	Hans Dortmans	DOXY	6/27/24	1670
De Wilde Noordzee	EMS Films Holland	Mark Verkerk	Mark Verkerk	9/12/24	149134
In Between These Mountains	Olivier S. Garcia	Olivier S. Garcia	Mint Film Office	10/2/24	2217
Geluid in 't Goeje - Teledoc	Suzanne Raes	Suzanne Raes	Docmakers	10/3/24	1182
Alles goed	Petra Lataster-Czisch, Peter Lataster	Petra Lataster-Czisch	L&F Producties	11/21/24	980
Where Dragons Love / Waar Draken wonen	Suzanne Raes	Suzanne Raes	Docmakers	11/28/24	4215
niet uitgebracht in de Nederlandse bioscopen					
titel	regisseur	scenarist	producent		
Be the Fool	Joris Postema	Joris Postema	DOXY		
minoritaire coproducties documentaire					
titel	regisseur	scenarist	producent	premièredatum/ int. festivalselectie	
Apple Cider Vinegar	Sofie Benoot	Sofie Benoot	Pieter van Huystee Film & TV	10/31/24	1438
Soundtrack tot a Coup d'Etat	Johan Grimonprez	Johan Grimonprez	BALDR film	11/21/24	11678
niet uitgebracht in de Nederlandse bioscopen					
titel	regisseur	scenarist	producent		
Het Mirakel van Almeria	Moon Blaisse	Moon Blaisse, Thomas Bellinck	BALDR film		
Outside	Olga Zhurba	Olga Zhurba	Tangerine Tree		
(The) Total Trust	Jialing Zhang	Yan Ting Yuen	Witfilm		
This is my Moment	Lieven Corthouts	Lieven Corthouts	EVDJ		
The Gold Machine	Grant Gee	Grant Gee	BALDR film		
Love is Not An Orange	Otilia Babara	Otilia Babara	Basalt Film		
The Nights Still Smell of Gunpowder	Inadelso Cossa	Inadelso Cossa	BALDR film		
Planeet B	Pieter van Eecke	Peter van Eecke	BALDR film		
Bong Thom - The Big Brother	Zaradast Ahmed	Zaradast Ahmed	ZIN Documentaire		
The Fabulous Gold Harvesting Machine	Alfredo Pourailly	Alfredo Pourailly	Windmill Film		
A Want in Her	Myrid Carten	Myrid Carten	Basalt Projecten		

vervolg In release / in première

Teledoc Campus

titel Samen Alleen Water & Bier	regisseur Carmen Cobos Lisa Boerstra	scenarist Kees Rijninks, Carmen Cobos Lisa Boerstra	producent Cobos Films Zeppers Film & TV	premièredatum/ int. festivalselectie 4/11/24 10/6/24
--	---	--	--	---

Teledoc Campus

titel Anne (32) zoekt Vrienden Ik zeg je eerlijk Even Lucht Vodu Nu ben ik 18 The Night of Your Life ANIMA Huilende Bruiden Leven op zijn Kop De Chinese Keizerin Bloedband	regisseur Anne van der Steen Eva Nijsten Sophia de Hoog Eva van Weeghel Sarah Vasen Fleur Bax Anna Witte, Josefien van Kooten Tom Tieman Barbara de Baare Jonnah Bron Anaïs López	scenarist Anne van der Steen Eva Nijsten Sophia de Hoog Eva van Weeghel Sarah Vasen Fleur Bax Anna Witte, Josefien van Kooten Tom Tieman Barbara de Baare Jonnah Bron Anaïs López	producent Nozem Films Tangerine Tree Zeppers Film & TV Nozem Films Zouka Media IJswater Films NEWTON Film SNG Film WorldVisuals Film Millstreet Films Prospektor	premièredatum/ int. festivalselectie 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF
---	---	---	--	--

Ultrakort

titel COO-RAGE De Afvalligen House Trap Please Make My Wish Come True Quota	regisseur Alina Milkina Wiep Teeuwisse George Hampshire Basak Kirici Job, Joris & Marieke	scenarist Britt Snel Wiep Teeuwisse George Hampshire Basak Kirici Job, Joris & Marieke	producent Spotted Bird Stichting Tinsel Studio Family Affair Films Valk Productions Job, Joris & Marieke Maatschap	premièredatum/ int. festivalselectie 24-9-2023 NFF 24-9-2023 NFF 24-9-2023 NFF 24-9-2023 NFF 24-9-2023 NFF
minoritaire coproducties Flatastic Beautiful Men	regisseur Léa Perret Nicolas Keppens	scenarist Alice Saey Nicolas Keppens	producent Keplerfilm Ka-Ching Cartoons	premièredatum IFFR 28/1/24 Kaboom Animation Festival 2024

Onderzoek & experiment

titel City of Poets No Horses on Mars Wild Fruits Op Verzoek Dansfilm Armazoen	regisseur Sara Rajaei Bea de Visser Bernardo Zanotta Myrte van der Molen Monique Duurvoort	scenarist Sara Rajaei Bea de Visser Bernardo Zanotta Myrte van der Molen Monique Duurvoort	producent Stichting near/by film Anotherfilm Stichting near/by film Harpy Film Stichting Boa Videoprodukties	premièredatum/ int. festivalselectie Berlinale Shorts 21/2/24 Go Short festival begin april 23/4/24 Studio K 2/11/24 Kino 30/4/24 Stadsschouwburg & Filmtheater Velsen
--	--	--	--	---

De korte verbeelding

titel Lourdes TV Dig It	regisseur Paulien Oltheten Gabriel Lester	scenarist Paulien Oltheten Gabriel Lester	producent Paulien Oltheten Gabriel Lester	premièredatum/ int. festivalselectie 24/3/24 LAB111 IFFR 2024
--------------------------------------	--	--	--	--

Cypher Cinema

titel Onze Vriend, de Robot	regisseur Joep Gerrits	scenarist Joep Gerrits	producent Spekt	premièredatum 14/9/24 Lab 111
---------------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	---------------------------	---

vervolg In release / in première

Immerse/interact

titel	regisseur	scenarist	producent	premièredatum/ int. festivalselectie
waiting_for_cows (interactieve installatie) Catastrophic Structures (audiovisuele installatie) Ancestors (interactieve ervaring) From Dust (VR-opera) Eigengrau Pavillion (immersieve installatie)	Klasien van de Zandschulp, Dr. Natalie Dixon Numina Gneisspecker Steye Hallema Michel van der Aa Zalán Szakács	Klasien van de Zandschulp, Dr. Natalie Dixon Numina Gneisspecker Steye Hallema, Shea Elmore Michel van der Aa Zalán Szakács	K.O. Productions Numina Gneisspecker WildVreemd doubleA Zalán Szakács	12/13/24 mrt.-24 IDFA Doclab 2024 3-12-2024 (Immersive Tech Week) NFF 2024

Filmfonds shorts

titel	regisseur	scenarist	producent	premièredatum/ int. festivalselectie
Hobi Dive Deep Niet meer Yildiz Inhumaan	Marios Psaras Veerle Ackerstall Kevin Kok Ayla Çekin Satijn Nils Vleugels	Perla Vita Beerens Veerle Ackerstall Luca Izebout Ayla Çekin Satijn Caspar van Woudenberg, Demiaan van der Wekken	KeyFilm Break Free Films Pupkin Film Labyrint Film DPPLR	22/4/24 besloten voorstelling Filmhallen 25/5/24 Verkadefabriek Den Bosch 19/6/24 FC Hyena 24/9/24 NFF 24/9/24 NFF
No Broko Astro De Jackie's Spijkerbroekelite Niet meer Home Unreal Estate Agent Olli Klas Vraag het aan de Wind Her Body Deining Beyond Silence It's a Sign	Cyriel Guds Tim Ewalts Elvira Porcedda Puck Litaay Kevin Kok Floortje Pols Bodhi le Belle Jeroen Mourmans Rumi Kaul Sam Yazdanpanna Daphne Lucker Roxanne Stam Marnie Blok Salma Chafouk Idrissi	Cyriel Guds Tim Ewalts Elvira Porcedda Puck Litaay Luca Izeboud Floortje Pols Bodhi le Belle Jeroen Mourmans Sam Dijkstra David Henrichs Rosita Wolkers Roxanne Stam Marnie Blok Salma Chafouk Idrissi	Interakt Stichting Room for Film Madhiha Duynhouwer Bandit Amsterdam Pupkin Film Studio Biarritz Black Bee Productions Mockus Black Bee Productions Scenery Rinkel Film Millstreet Films PRPL Medialane	24/9/24 NFF 24/9/24 NFF 24/9/24 NFF 24/9/24 NFF 24/9/24 NFF 24/9/24 NFF 24/9/24 NFF 24/9/24 NFF 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF 21/9/24 NFF 23/9/24 NFF 29/10/24 Cinekid

Wildcard

titel	regisseur	scenarist	producent	premièredatum/ int. festivalselectie
documentaire Heaven must be like this animatie Vivarium Skroll fictie Moustache Where We Stay	Jiyan Düyü Daan Lucas Marten Visser Jan-Kees Joosse Florence Bouvy	Jiyan Düyü Daan Lucas Marten Visser Jan-Kees Joosse Florence Bouvy	Dieptescherpte Valk Productions il Luster Films Topkapi Films PRPL	20/9/24 NFF Kaboom Animation Festival 2024 24/9/24 NFF 23/9/24 NFF 24/9/24 NFF

Afwerking

titel	regisseur	scenarist	producent	premièredatum/ int. festivalselectie
documentaire In Dienst van de Vrede animatie Preoperational Model	Jelmar Hoekstra Philip Ullman	Jelmar Hoekstra Philip Ullman	Playback Images Stichting video power	27/3/24 Theater Mimik, Deventer 7/4/24 Utrecht

in deze bijlage staan ook producties in release die zonder een Fondsbijdrage tot stand kwamen
bezoekcijfers t/m 9 februari 2025
bezoekcijfers bronnen: ©Maccs International

Samenstelling Organisatie

Raad van toezicht

Jorien Wuite

Voorzitter

datum aantreden 1 oktober 2024

einde 1e termijn 1 oktober 2028

einde 2e termijn 1 oktober 2032

Jorien Wuite is recent benoemd als Kroonlid van de Sociaal Economische Raad en als lid van de Raad van Toezicht van Qredits, een stichting die onder andere met microfinanciering ondernemerschap wil bevorderen en verbeteren. Ze is geboren en nu ook weer woonachtig in Den Haag. Van maart 2021 tot en met 2023 was zij als lid van de Tweede Kamer namens D66 actief met de portefeuilles Cultuur, Koninkrijksrelaties, Media en ook als voorzitter van de commissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Na haar studie aan de Erasmus universiteit was ze organisatieadviseur in Gouda. Daarna zette ze haar werk voort in het publieke domein als directeur Gezondheidszaken op de Cariben. De afgelopen 15 jaar vervulde ze daar verschillende bestuurlijke functies als secretaris-generaal bij twee ministeries: het ministerie Volksgezondheid, Sociale ontwikkeling en Arbeid en het ministerie Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport. Betrokken bij en met een hart voor kunst, cultuur en de creatieve industrie was Jorien 15 jaar zeer actief als bestuurslid bij het Cultuurfonds Caribisch gebied. Naast het Tweede Kamerlidmaatschap vervulde zij politieke functies als gevolmachtigd minister in Den Haag (2018-2019) en als Minister Onderwijs, Cultuur, Jeugd en Sport.

Laetitia Griffith

Voorzitter

datum aantreden 1 oktober 2016

benoemd tot voorzitter per 1 november 2018

herbenoemd per 1 oktober 2020

einde zittingstermijn 1 oktober 2024

Laetitia Griffith is commissaris bij ABN AMRO, TenneT, Gassan Diamonds, lid Raad van Commissarissen Europacific Partners Nederland B.V., bestuurslid Koninklijke Verzamelingen en Stichting Assurances KLM. Per 1 mei 2021 is zij voorzitter van de Stichting Nederlands Violconcorso, vicevoorzitter Raad van Commissarissen TenneT Holding BV en voorzitter van de Raad van Toezicht van het Metropole Orkest en Save the Children. Per 1 juli 2022 is Laetitia Griffith benoemd tot lid van de Kiesraad. Daarnaast is ze voormalig Staatsraad bij de Afdeling Advisering van de Raad van State. Zij is tevens voormalig lid van de Tweede Kamer voor de VVD, voormalig voorzitter van het bestuur van het Prinses Beatrix Spierfonds en voormalig wethouder Financiën en Economische Zaken in Amsterdam en voormalig voorzitter Raad van commissarissen Postcode Loterij (2014-2022).

Roman Tarlavski

datum aantreden 1 maart 2019

einde 1e termijn 1 maart 2023

einde 2e termijn 1 maart 2027

Roman Tarlavski is advocaat en partner bij advocatenkantoor CMS, lid van de raad van toezicht van het Ziekenhuis Amstelland en voorzitter van de bezwarencommissie van Stichting Collectieve Maror-gelden Nederland.

Robbert Aarts

datum aantreden 1 maart 2019

einde 1e termijn 1 maart 2023

einde 2e termijn 1 maart 2027

Robbert Aarts is Co-CEO van Fintage House BV, een onderneming gespecialiseerd in het management van rechten en geldstromen in de film/tv- en muziekwereld. Daarnaast is hij een van de eigenaren en managing directors van CASHét Card, een creditcard systeem dat financial controls en cash-back biedt aan film- en tv-producties in de VS en Canada. Ook investeert hij in innovaties binnen de sector zoals rapportagetool Cleriti en Setso gericht op het digitaliseren van call sheets. Robbert was tot 2018 lid van de Raad van Toezicht van Eye en tot 2019 lid van de Raad van Bestuur van FilmAid International.

Simone van Bijsterveldt

datum aantreden 1 april 2019

einde 1e termijn 1 april 2023

einde 2e termijn 1 april 2027

Simone van Bijsterveldt is een ervaren CFO en toezichthouder. Vanuit haar eigen organisatie Liobé ondersteunt zij diverse organisaties als CFO as-a-service, adviseert zij op M&A gebied en duurzaamheid. Simone is lid van de Raad van Toezicht en voorzitter audit commissie bij TivoliVredenburg. Daarnaast is zij lid van de Raad van Toezicht van Amsterdam UMC Foundation en penningmeester bij Stichting NatuurCollege. Voorheen is zij o.a. CFO geweest bij Novamedia/Goede Doelen Loterijen en MediaMonks. Sinds 30 december 2022 zit Simone in het bestuur van Stichting Continuïteit Novamedia. Bij de Vrije Universiteit was zij actief betrokken als extern deskundige voor de opleiding tot Registeraccountant. Simone is haar werkzame carrière gestart bij KPMG waar zij tevens is afgestudeerd als Registeraccountant.

vervolg Samenstelling Organisatie

Jasper van Hecke

datum aantreden 1 november 2021

einde 1e termijn 1 november 2025

einde 2e termijn 1 november 2029

Jasper van Hecke was tot eind 2024 Senior Vice President of Global Acquisitions & Production bij Universal Pictures Content Group in London, waar hij 4 slates overziet: Speelfilms, Documentaires, TV Series, Kids & Family. Daarvoor was hij Head of Development & Production bij Stephen Fry's productie-maatschappij Sprout Pictures. Eerder was Jasper co-founder & producer bij Corrino Media. Hij begon zijn carrière als regisseur van TV-commercials voor merken zoals Coca Cola, Axe en McDonalds. Jasper is lid van de British Academy of Film & Television en de International Academy of Television Arts & Sciences.

Vivian Opsteegh

datum aantreden 1 september 2022

einde 1e termijn 1 september 2026

einde 2e termijn 1 september 2030

Vivian Opsteegh is een ervaren strateeg en algemeen manager in (digitale) media. Sinds begin jaren 2000 ondersteunt zij merken bij de definiëring en uitvoering van content-, marketing- en advertisingstrategie in een veranderd medialandschap. Momenteel is zij werkzaam als directeur van de campusorganisatie op het Media Park in Hilversum. Daarvoor was zij o.a. General Manager Films & Content bij Media. Monks, Managing Director van Social Embassy (nu Isobar) en Head of Digital Media bij MTV Networks (nu Paramount). Tevens is zij medeoprichter van GirlsInFilm.nl.

Anne Zeegers

datum aantreden 1 september 2023

einde 1e termijn 1 september 2027

einde 2e termijn 1 september 2031

Anne Zeegers werkt 30 jaar als directeur, bestuurder, jurist, mediator, adviseur en coach in de kunstensector. Strategie, innovatie en samenwerking is haar handelsmerk. Momenteel geeft ze als Coördinerend Beleidsstrateeg bij het Ministerie van Justitie vorm aan het programma Burgergerichte Overheid. Daarvoor was Anne directeur van De Schrijverscentrale, leidde ze het Netwerk Scenarioschrijvers en richtte PAM (Portal Audiovisuele Makers) op, waar ze zich als voorzitter samen met regisseurs, scenarioschrijvers en acteurs inzette voor een betere positie van filmmakers. Eerder zat Anne o.a. in het bestuur van artspace Nieuwe Vide en het Fonds voor de Scheppende Toonkunst en werkte ze bij het Letterenfonds.

Deniz Alkaç Aspirant Lid

datum aantreden 25 november 2022

einde termijn 25 november 2024

Deniz Alkaç is een ervaren ondernemer met een voorliefde voor media. Op jonge leeftijd raakt hij gefascineerd door de kracht van verhalen. Hij verruult de middelbare school vroegtijdig voor het talentenprogramma van de publieke omroep BNN, presenteert als tiener een radio-programma bij Radio 538 en schrijft columns over (nieuwe) media voor NRC. Werkzaam bij de media waar hij altijd van had gedroomd, merkt Deniz een transitie in mediagebruik op: van traditioneel en lineair naar sociaal en digitaal. Hij richt het productiehuis Bruut Amsterdam op, dat digital-native makers verbindt aan merken. Als autodidact heeft Deniz oog voor de makers die niet per se de juiste papieren hebben, maar de wilskracht die hemzelf zoveel heeft gebracht.

Bestuur

Sandra den Hamer

Interim directeur-bestuurder:

Datum aantreden 1 mei 2023

Einde aanstellingstermijn 31 oktober 2023

Algemeen directeur-bestuurder

(voorzitter raad van bestuur)

Datum aantreden: 1 september 2024

Einde aanstellingstermijn: 31 december 2025

Sandra Hamer brengt veel ervaring in de filmsector met haar mee. Zij was 15 jaar lang directeur-bestuurder van Eye Filmmuseum. Daarvoor was ze 23 jaar werkzaam voor het International Film Festival Rotterdam, waarvan de laatste 10 jaar als directeur. Vanuit beide functies werkte zij nauw samen met het Filmfonds, met name op het gebied van internationale samenwerking en sectorbrede vraagstukken.

George van Breemen

Zakelijk directeur-bestuurder (lid van raad van bestuur)

Datum aantreden: 1 september 2024

(hiervoor zakelijk directeur)

Einde aanstellingstermijn 31 augustus 2029

George van Breemen is sinds 2009 werkzaam bij Filmfonds. In eerste instantie als hoofd financiën en hoofd Suppletiereregeling Filminvesteringen Nederland en de afgelopen jaren als zakelijk directeur verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering en het financieel-zakelijk beleid. Daarvoor was hij 15 jaar werkzaam voor de NOS en NPS (huidige NTR) in verschillende productieve functies op het vlak van drama, documentaire en andere culturele producties.

vervolg Samenstelling Organisatie

Fondsbureau

- Gitta Kruisbrink**
Hoofd subsidiebureau
- Maarten Wijdenes**
Hoofd productie
- Iwana Chronis**
Hoofd selective funding
- Ilse Ronteltap**
Hoofd international
- Ilke Vernooij**
Hoofd incentive
- Monique Ruinen**
Hoofd talentontwikkeling & filmactiviteiten
- Cynthia Ophorst**
Projectmanager distributie
- Absaline Hehakaya**
Projectmanager selective funding
- Erik van Drunen**
Projectmanager selective funding
- Dany Delvoie**
Projectmanager international
- Sabine Smits**
Manager subsidiebureau
- André van Arnhem**
Office manager / directie assistent
- Patricia Pattynama**
Secretariele medewerker / Secretaris RvT
- Alexandra Sniphout-Roep**
Receptionist
- Greetje Schuring**
Secretariaat medewerker (freelance)
- Chantal van den Bedem**
Facilitair medewerker
- Annemarie Bergman**
Jurist
- Yin Lam**
Controller
- Simon de Haan**
Administrateur

- Gerrie Thomeer**
HR-adviseur
- Sanne Kragt**
Secretarieel & HR medewerker
- Anita de Groot**
Coördinator ICT- en informatiebeheer
- Vernon Linger**
IT-medewerker
- Thu Ha Nguyen Thi**
Productiebeheerder
- Judith Leddy-Ratten**
Productiebeheerder
- Thomas van Tuijl**
Productiebeheerder
- Elleke Swaans**
Productiebeheerder
- Sytse Kuilman**
Productiebeheerder
- Marlijn Koers**
Productiebeheerder
- Steven Hillenius**
Productiebeheerder
- Raymond de Bois**
Projectbegeleider
- Monica Wissing**
Projectbegeleider
- Patricia van Wetten**
Projectbegeleider
- Veerle Bovens**
Projectbegeleider
- Nienke Doekes**
Projectbegeleider
- Marrigje de Jong**
Projectbegeleider
- Jolijn van Rees**
Projectbegeleider
- Ezra Droog**
Projectbegeleider
- Esther Aboagye Afriyie**
Projectbegeleider

- Laura Talsma**
Procescoördinator/projectbegeleider
- Miko Roosterman**
Projectmedewerker
- Kimon Lêfas**
Projectmedewerker
- Eva Wagtmans**
Projectmedewerker
- Linda von Winckelmann**
Projectmedewerker
- Simone Kaagman**
Projectmedewerker
- Bas van der Ree**
Film commissioner (tot aug)
- Roel Oude Nijhuis**
Film commissioner (per apr)
- Niels Smitshoek**
Medewerker onderzoek
- Jeroen van der Zalm**
Beleidsadviseur
- Marieke van Zalk**
Hoofd communicatie
- Jonathan Mees**
Manager research & communicatieprojecten
- Jennifer Lie Fong**
Communicatieadviseur
- Joey Huisman**
Online communicatiemedewerker
- Rogier Blok**
Filmconsulent
- Urias Boerleider**
Filmconsulent (tot dec)
- Yiuloon Lee**
Filmconsulent
- Robil Rahantoecknam**
Filmconsulent
- Sherin Seyda**
Filmconsulent
- Simone van den Broek**
Filmconsulent

vervolg Samenstelling Organisatie

Lotte Bronshoff

Filmconsulent

Kaweh Modiri

Filmconsulent

Vi Nguyen

Filmconsulent Michiel van Opstal Filmconsulent

Maan Meelker

Filmconsulent (per nov) *

Beri Shalmashi

Filmconsulent *

Frank Peijnenburg

Filmconsulent *

Daantje Boom

Stagiair selective funding (van mei tot juli)

* Tijdelijke vervanging of versterking vaste medewerkers
in kader van 'ziek en piek'.

Adviseurs samengestelde commissies

DE VERBEELDING

Fiona Tan
Vincent Stroep
Anke Bangma (tot sept)
Maan Meelker (tot nov)

MINORITAIRE COPRODUCTIES

Fay Breeman
Frank Groot
Dirk Impens
Reber Dosky
Ingrid van Tol

MINORITAIRE COPRODUCTIES ISM VAF

Rink Klaassen
Esther Bannenbergh

MINORITAIRE COPRODUCTIES ISM HBF

Ido Abram

UITBRENG EN PUBLIEKSPOTENTIE

– MAINSTREAM

Rosalie Moorman
Daniella Koot
Lisette Ruijtenberg
Rink Klaassen
Marguerite Frowein

UITBRENG EN PUBLIEKSPOTENTIE

– ARTHOUSE

René Wolf
Katrien Lamers
Luc Freijer
Thomas Fransman
Renske Diks
Jasper Naaijken

FILMFESTIVALS

Carlo Dias
Fredau Buwalda
Marieke de Graaf
Daan Vermeulen

STUDIO CARIBE

Lex Veerkamp
Hester Jonkhout
Aramis Gonzalez

CALEIDOSCOOP

Quirine Racké

BIOSCOOPUITBRENG BUITENLANDSE KINDER- EN JEUGDFILM IN NEDERLAND

Jan Uttien
Suzanne Bessem
Linda Croonen
Luc Freijer

BIOSCOOPUITBRENG BUITENLANDSE ARTHOUSE FILM OF DOCUMENTAIRE IN NEDERLAND

Renske Diks
Michèle Creemers
Roderik Lentz
Jan van den Brink
Mark Drenth
Wilko Schuringa

FILMFONDS SHORTS

Kirsten Ruber
Gwyneth Sleutel
Daniël Kolf

BIJZONDERE BIJDRAGE FILMEDUCATIE

Meldrid Ibrahim
Rianne Vogel
Frank Hitman

CINESCOOP

Dirk Impens
David Deprez
Winnie Lau
Bart van Langendonck

CINEDOC

Liselot Verbrugge
Wouter Janssen
Raul Niño Zambrano

CYPHER CINEMA

Aiman Hassani
Festus Toll
Gwyneth Sleutel
Samya Hafsaoui
Henriëtte Poelman

EXTERNE ADVISEURS

Renée van der Grinten

BEZWAARCOMMISSIE

Titia Zalme
Margje de Koning
Pieter Ariëns Kappers
Jan Sirag
Chantal Hakbijl
Jo'Anne van Ooijen
Marjan van der Haar (per okt)

Inclusief taalgebruik

In navolging van ons Diversiteit & Inclusie beleid hebben we ons in dit jaarverslag in keuzes van bewoordingen, waar nodig, laten inspireren door de Taalgids Waarden Voor Een Nieuwe Taal opgesteld door de Code Diversiteit & Inclusie.

COLOFON

Tekst en eindredactie: **Nederlands Filmfonds**

Interviews: **Maricke Nieuwdorp**

Beeld: **aanvragers, tenzij anders vermeld**

Fotografie: **Sjoukje van Gool** (interviews op pagina's 12-14 en 24-29)

Vormgeving: **G7b.nl Grafisch Ontwerp – Gerald Zevenboom**

Volledige of gedeeltelijke overname is

alleen toegestaan met bronvermelding

© copyright Nederlands Filmfonds 2025

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend

NEDERLANDS FILMFONDS

Pijnackerstraat 5

1072 JS Amsterdam

020-5707676

info@filmfonds.nl

www.filmfonds.nl

NL FILM
FONDS